

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SERBEST ZAMAN MOTİVASYONLARI İLE
REKREASYONEL ETKİNLİKLERE KATILIMINA ENGEL OLAN
FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Lukman ÖNEN
ORCID: 0000-0003-4082-9107

Danışman
Doç. Dr. Duygu HARMANDAR DEMİREL
ORCID: 0000-0003-4090-7929

Konya – 2023

TEŐEKKÖR

Yüksek Lisans tezimin tamamlanmasında akademik ve manevi açıdan desteğini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Duygu HARMANDAR DEMİREL'e, değerli katkılarından dolayı Doç. Dr. Mehmet DEMİREL'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, bu süreç boyunca bana sürekli moral desteği veren ve anlayışını hiç eksik etmeyen sevgili aileme içten şükranlarımı sunarım.

Son olarak, bu yola başlamamı sağlayan sevgili rahmetli annem Havva ÖNEN'e en içten minnetlerimi ve dualarımı iletmek istiyorum. Cesaretlendirici sözlerin ve sonsuz sevgin, beni bu tezi gerçekleştirmek için ileriye doğru ilerlemeye teşvik etti. Hayatındaki değerli öğretiler ve birlikte yaşadığımız anılar, daima benim için bir ilham kaynağı olacaktır.

Lukman ÖNEN

Temmuz 2023

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ.....	10
1.1. Problem Durumu	12
1.1.1 Alt Problemler	12
1.2. Araştırmanın Amacı	13
1.3. Araştırmanın Önemi	14
1.4. Varsayımlar	15
1.5. Sınırlılıklar.....	15
1.6. Tanımlar	16
2. ALAN YAZIN.....	16
2.1. Zaman Kavramı.....	16
2.1.1. Zamanın Kullanım Bölümleri	17
2.2. Boş Zaman Kavramı.....	18
2.2.1. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları	20
2.3. Boş Zamanı Değerlendirmenin Yararları	21
2.3.1. Fiziksel Yararları.....	21
2.3.2 Psikolojik Yararları	22
2.3.3. Toplumsal Yararları	22
2.4. Rekreasyon Kavramı	22
2.4.1. Rekreasyonun Özellikleri	23
2.4.2. Rekreasyonun Sınıflandırılması	24
2.4.3. Rekreasyon İhtiyacı	26
2.5. Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Faktörler	28
2.6. Motivasyon Kavramı.....	29
2.6.1. Motivasyonla İlgili Temel Kavramlar	30
2.7. Motivasyon Çeşitleri	32
2.7.1. İçsel Motivasyon	32
2.7.2. Dışsal Motivasyon.....	33
2.7.3. İçsel Motivasyon ve Dışsal Motivasyona Kuramsal Bakış	35
2.8. Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımın Motivasyonla İlişkisi	39

2.9.Konu ile İlgili Yurtiçinde ve Yurtdışında Yapılan Bazı Çalışmalar	41
3. YÖNTEM.....	46
3.1. Araştırmanın Modeli	46
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	47
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri.....	49
3.4. Verilerin Çözümlemesi.....	50
4. BULGULAR	52
4.1. Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler	52
4.2. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	56
4.3. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	58
4.4. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Yaşa Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	59
4.5. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Part-Time Çalışma Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	60
4.6. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Fakülteye Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	61
4.7. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının GANO'ya Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	64
4.8. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Yaşadığı Yere Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	65
4.9. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Boş Zamana Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	67
4.10. BZEÖ ve BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Gelir Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	69
4.11. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Tesis Yeterliliğine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	70
4.12. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Aktivite Türüne Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	71
4.13. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	74
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	76
5.1. Tartışma.....	76
5.2. Sonuç.....	93
5.3. Öneriler.....	94
KAYNAKLAR.....	96
EKLER.....	107

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SERBEST ZAMAN MOTİVASYONLARI İLE REKREASYONEL ETKİNLİKLERE KATILIMINA ENGEL OLAN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ başlıklı tez çalışmamın toplam **88** sayfalık kısmına ilişkin, 17/07/2023 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%21** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

18/07/2023

Lukman ÖNEN

Doç. Dr. Duygu HARMANDAR DEMİREL

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

18/07/2023

Lukman ÖNEN

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

TDK	: Türk Dil Kurumu
BZEÖ	: Boş Zaman Engelleri Ölçeği
BZMÖ	: Boş Zaman Motivasyon Ölçeği
GANÖ	: Genel Akademik Not Ortalaması
SS	: Standart Sapma

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SERBEST ZAMAN MOTİVASYONLARI İLE REKREASYONEL ETKİNLİKLERE KATILIMINA ENGEL OLAN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Lukman ÖNEN

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin rekreatif aktivitelere katılımına engel olan unsurları ve serbest zaman motivasyonlarını belirlemek ve karşılaştırmaktır. Bu çerçevede, üniversite öğrencilerinin serbest zaman motivasyonları ile rekreatif faaliyetlere katılımlarında karşılaştıkları engeller arasındaki ilişki saptanmaya çalışılmıştır. Araştırmaya, 2022/2023 eğitim öğretim yılında, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Tıp Fakültesi, Turizm Fakültesi ve Mühendislik Fakültesi olmak üzere 4 farklı alanda öğrenim gören toplam 502 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Bu çalışmada, verilerin çözümlenmesi için SPSS v26 istatistik paket programı kullanılmıştır. Yaş, Cinsiyet, part-time çalışma durumu ve üniversite olanakları değişkenleri açısından katılımcıların Boş Zaman Engelleri Ölçeği (BZEÖ), Boş Zaman Motivasyon Ölçeği (BZMÖ) alt boyutları alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için “bağımsız örneklem için t-testi” yapılmıştır. Okudukları fakülte, genel akademik not ortalaması, şuan yaşadığı yer ve haftalık boş zaman süresi açısından katılımcıların BZEÖ ve BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” yapılmıştır. ANOVA analizinin anlamlı olduğu durumda gruplar arasında karşılaştırma için post-hoc testi kullanılmıştır. Varyansların homojenliği varsayımının karşılanması durumunda Scheffe, karşılanmadığında ise Tamhane’s T2 testi kullanılmıştır. BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasındaki ilişkileri belirlemek için “Pearson Korelasyon Analizi” yapılmıştır. Araştırmada, anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Eldeki edilen sonuçlara göre, cinsiyet, fakülte, genel akademik not ortalaması, tesis yeterliliği ve seçilen aktivite türü gibi değişkenlerin, üniversite öğrencilerinin serbest zaman motivasyonları ve rekreasyonel etkinliklere katılımları üzerinde anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Bulgular, farklı demografik ve değişkenlere bağlı olarak öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine katılım düzeylerinde çeşitlilik olduğunu göstermektedir. Yapılan “Pearson Korelasyon Analizi” sonucunda, BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Bu da, üniversite öğrencilerinin serbest zaman motivasyonları ile engelleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Üniversite öğrencileri, akademik derslerine ve temel ihtiyaçlarına ayırdıkları zamanlardan arta kalan zamanlarda, rekreasyon kavramı ve içerdiği etkinliklerden faydalanarak maddi ve manevi problemleri çözme, sosyalleşmeyi, kültür ve bilgi birikimlerini artırmayı, bedensel, ruhsal ve zihinsel sağlıklarını korumayı amaçlamalıdır. Bu şekilde, öğrencilerin sosyal-kültürel hayatlarında ve gelecekteki profesyonel yaşamlarında başarıya ulaşmalarının daha kolay olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, üniversitelerin öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik olarak kültürel, sanatsal, sportif vb. rekreasyonel alanlara sahip olması, rekreatif etkinlikleri çeşitlendirmesi ve düzenlemesi gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Boş zaman, Üniversite öğrencisi, Engel

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Physical Education and Sports
Physical Education and Sports Program
Master Thesis

INVESTIGATION OF THE FACTORS THAT OBSTACLE UNIVERSITY STUDENTS' FREE TIME MOTIVATIONS AND PARTICIPATION IN RECREATIONAL ACTIVITIES

Lukman ÖNEN

The purpose of this study is to identify and compare the factors that hinder university students' participation in recreational activities and their leisure-time motivations. Within this framework, a total of 502 students studying in four different fields, namely the Faculty of Education, Faculty of Medicine, Faculty of Tourism, and Faculty of Engineering at Konya Necmettin Erbakan University, voluntarily participated in the research during the 2022/2023 academic year. For data analysis, the SPSS v26 statistical package program was used. Independent samples t-test was conducted to determine whether there was a significant difference in the average scores of the participants in terms of age, gender, part-time work status, and university facilities with respect to the sub-dimensions of the Leisure Constraints Scale (LCS) and the Leisure Motivation Scale (LMS). One-way analysis of variance (ANOVA) was performed to determine whether there was a significant difference in the average scores of the participants in terms of their faculty, overall academic grade point average, current place of residence and weekly leisure time duration with respect to the sub-dimensions of the LMS and the LCS. In cases where ANOVA analysis was significant, post-hoc tests were used for comparisons between groups. Scheffe test was used when the assumption of variance homogeneity was met, and Tamhane's T2 test was used when the assumption was not met. Pearson correlation analysis was conducted to determine the relationships between the LCS and the LMS sub-dimension scores. The significance level for the research was set at 0.05. According to the results obtained, it was determined that variables such as gender, faculty, GPA, facility adequacy and the type of activity selected had significant differences on university students' leisure time motivation and participation in recreational activities. The findings show that there is diversity in students' level of participation in leisure time activities depending on different demographic and variables. As a result of the "Pearson Correlation Analysis", significant relationships were found between the mean scores of the sub-dimensions of the LCS and LMS. This reveals the relationship between university students' leisure time motivation and barriers. University students should aim to utilize the concept of recreation and the activities it encompasses during the remaining time they have after dedicating time to their academic studies and basic needs. This can help them solve financial and spiritual problems, socialize, increase their cultural and knowledge accumulation, and maintain physical, mental, and emotional well-being. It is believed that by doing so, students can achieve success both in their socio-cultural lives and future professional careers. Therefore, it is necessary for universities to have cultural, artistic, sports, and other recreational facilities that cater to the needs of students and diversify and organize recreational activities accordingly.

Keywords: Recreation, Leisure, University student, Obstacle

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Serbest zaman, uzun süredir var olan bir fenomen olarak bilimsel çevrelerde ve sosyal-beşeri bilimlerde incelenen bir olgudur. Bu incelenme sebebi, serbest zamanın kişilik ve sosyal gelişim üzerinde önemli etkileri olduğunun kanıtlanmasıdır. Eğitim bilimleri ise serbest zamanın eğitimsel işlevini araştırarak, serbest zaman etkinliklerinin gelişimi etkileme potansiyelini analiz etmekte ve faydalı bir serbest zaman kültürünün oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Serbest zaman kavramı, farklı yaş grupları için farklı açılardan önem taşıdığından, bu kavramın doğru bir şekilde değerlendirilmesi ve verimli şekilde kullanılması önemlidir. Zamanlarını olumlu, verimli ve etkili bir şekilde kullanabilen bireyler, yaşamlarında olumlu etkiler yaratır. İş ve sosyal yaşantılar arasındaki dengeyi sağlamak için zaman planlamasını iyi yapmaları gereken bireylerde, serbest zamanın etkili bir şekilde değerlendirilmemesi birçok olumsuz sonuca yol açabilir. Bu nedenle, bireylerin iş ve sosyal yaşantılarında serbest zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirmeleri son derece önemlidir (Petrović ve Dimitrijević, 2020; Akkaşoğlu ve Akyol, 2020).

Üniversiteler, öğrencilerin başarı için yoğun bir şekilde zihinsel ve fiziksel çaba sarf ettiği kurumlardır. Bu dönem, insanların sosyal ve kültürel gelişimi için bir temel görev üstlenir. Üniversite yıllarında rekreatif faaliyetlere katılım alışkanlığı kazanan bireyler, ilerleyen yıllarda da bu alışkanlıklarını sürdürme eğilimindedir. Bu durum, sağlıklı bir toplumun oluşturulmasında mühim bir rol oynamaktadır (Gül, 2016). Üniversite yıllarında serbest zamanlarını etkili bir şekilde değerlendiren öğrencilerin, mezuniyet sonrasında hem sosyal yaşantılarında hem de iş yaşantılarında daha sağlam ve dinamik bir kişiliğe sahip oldukları gözlemlenmektedir. Bununla birlikte, serbest zamanı olumlu bir şekilde kullanmanın gençleri zararlı alışkanlıklardan koruyabileceği ve sosyo-kültürel, ekonomik, sağlık ve eğitim sorunlarını önleyebileceği de ileri sürülmektedir. Bu sebeple, üniversiteler gençlere serbest zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirme fırsatları sunarak önemli bir rol üstlenmektedir (Lapa ve Ardahan, 2009; Lam ve McHale, 2015). Rekreatif etkinlikler, öğrencilerin derslerin yanı sıra sosyal, fiziksel ve zihinsel açıdan gelişmelerini destekleyen önemli unsurlardır. Bir üniversite kampüsünde çeşitli rekreatif alanlar ve tesislerin bulunması, öğrencilerin kendilerini ifade etme, streslerini atma, sosyal ilişkiler kurma ve sağlıklarını koruma gibi önemli ihtiyaçlarını karşılamada kritik bir rol oynamaktadır. Ancak, birçok üniversitede bu rekreatif alanlar ve tesisler yetersizdir. Özellikle hızla artan

öğrenci sayıları, mevcut olanakların talepleri karşılamakta yetersiz kalmasına yol açmaktadır. Bu durum, öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılımlarını sınırlamakta ve onların gelişimlerini olumsuz etkileyebilmektedir. Bununla birlikte, rekreasyon felsefesinin daha anlaşılır hale gelmesi, öğrencilerin sosyal ve iş yaşamlarında daha aktif olmalarını sağlayacak bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Rekreasyon, sadece boş zamanı doldurma değil, aynı zamanda kişisel gelişim, sağlıklı yaşam tarzı ve toplumsal etkileşim açısından da önemli bir rol oynamaktadır. Bu felsefenin üniversite gençliği tarafından daha iyi anlaşılması, rekreasyonel etkinliklere olan ilginin artmasına ve öğrencilerin bu etkinliklerden daha fazla fayda sağlamasına olanak tanıyabilir. Bu nedenle, üniversitelerin rekreasyonel olanakları geliştirmek ve öğrencilere daha geniş imkanlar sunmak için çaba sarf etmeleri önemlidir (Çoruh, 2013; Tütüncü vd., 2011).

Rekreasyonun önemli bir faktörü de, bireylerde çeşitli tatminlerin sağlanmasıdır. Başka bir deyişle, rekreasyon faaliyetleri bireylerin sosyal etkileşimlerini artırarak toplumla bütünleşmelerini sağlamada etkili olabilmektedir. Literatürde yapılan çalışmalara göre, boş zamanlarda gerçekleştirilen rekreasyon aktivitelerinin fizyolojik olduğu kadar psikolojik açıdan da yaşam kalitesine değer kattığı belirlenmiştir. Psikolojik yönden bakıldığında, rekreasyon faaliyetlerine katılımın içsel ve dışsal motivasyon faktörleri tarafından etkilenebildiği gözlemlenmiştir. Bu sebeple, bireylerin rekreasyonel aktivitelere katılımında öne çıkan motivasyon faktörlerinin de tespit edilmesi büyük önem arz etmektedir (Ardahan, 2012; Atalay vd, 2013).

Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılımını engelleyen faktörleri ve serbest zaman motivasyonlarını belirleyerek, bu faktörlerle diğer değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bir çalışma yapılmıştır. Bu araştırma, öğrencilerin serbest zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini anlamak ve rekreasyonel etkinliklere katılım düzeylerini belirlemek için önemli bir adım olacaktır. Bu araştırma, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin katılım engellerini ve serbest zaman motivasyonlarını analiz etmesi hedeflenmiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin serbest zamanlarını nasıl geçirdikleri, rekreasyonel etkinliklere katılım düzeyleri ve bu katılımı etkileyen faktörler hakkında değerli bilgiler saptamıştır. Ayrıca, araştırma, serbest zaman motivasyonu ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyerek, öğrencilerin motivasyon düzeylerinin rekreasyonel etkinliklere olan ilgilerini nasıl etkilediğini ortaya çıkarmıştır. Bu araştırma ile üniversite gençliğinin

serbest zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirmelerine ve rekreasyonel etkinliklere aktif katılım göstermelerine önemli bir katkı sağlanması amaçlanmıştır. Ayrıca, üniversitelerin öğrencilere yönelik sunacakları rekreasyon imkanlarının planlanması ve iyileştirilmesi konusunda da katkı sağlanması amaçlanmıştır.

1.1. Problem Durumu

Boş zamanların değerlendirilmesi, bireylerin yaşam kalitesini artıran önemli bir gereksinimdir. Çünkü sorumluluklarımız dışındaki zaman dilimlerinde kendi irademizle ilgilendiğimiz aktiviteler, yaşam kalitemizin oluşumuna önemli katkılar sağlar. Rekreatif faaliyetlere katılım açısından, birçok değişken etkili olabilmektedir. Bu değişkenleri doğru bir şekilde tanımlayabilmek ve eğer motivasyon kaybı söz konusuysa, bunu tespit edebilmek son derece önemlidir. Bu çalışmanın problem cümlesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olabilecek faktörler ile serbest zaman motivasyonlarının farklı değişkenlerle karşılaştırılarak aralarındaki ilişkinin incelenmesidir.

1.1.1 Alt Problemler

- 1 Üniversite öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 2 Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 3 Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile yaş düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 4 Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile Part-Time çalışma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 5 Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile öğrenim gördükleri fakülteler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 6 Üniversite öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile genel akademik not ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 7 Üniversite öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile yaşadıkları yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 8 Üniversite öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile haftalık serbest zaman süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?

- 9 Üniversite öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile aylık gelir durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 10 Üniversite öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile Tesis Yeterliliği Görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 11 Üniversite öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile boş zamanlarında tercih ettikleri aktiviteler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 12 Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Engelleri ile Öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 13 Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Engelleri ile Cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 14 Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Engelleri ile Yaş düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 15 Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Engelleri ile Part-Time çalışma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 16 Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Engelleri ile Öğrenim gördükleri fakülteler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 17 Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Engelleri ile Genel Akademik Not Ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 18 Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Engelleri ile Yaşadıkları Yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 19 Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Engelleri ile Haftalık Serbest Zaman Süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 20 Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Engelleri Ölçeğinden ile aylık gelir durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 21 Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Engelleri ile Tesis Yeterliliği Görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 22 Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Engelleri ile boş zamanlarında tercih ettikleri aktiviteler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 23 Üniversite Öğrencilerin Serbest Zaman Motivasyonları ve Boş Zaman Engelleri arasındaki anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu tez çalışması, üniversite öğrencilerinin serbest zaman motivasyonlarını ve rekreasyonel etkinliklere katılımlarını etkileyen faktörleri derinlemesine inceleyerek, bu

alandaki yapılabilecek önlemleri ve destekleyici programları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, üniversite öğrencilerinin serbest zaman motivasyonları ile rekreatif faaliyetlere katılımlarında karşılaştıkları engeller arasındaki ilişki saptanmaya çalışılmıştır. Ayrıca ele alınan bu araştırmanın alan yazına katkı sağlaması amaçlanmıştır. Bu yöndeki çalışmada öncelikle serbest zaman motivasyonu, serbest zaman engelleri ve rekreasyon kavramları üstünde durulmuş olup ulusal ve uluslararası alanlarda yer alan konuyla alakalı araştırmalara yer verilmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Rekreasyon kavramı, serbest zamanın değerlendirilmesi amacıyla uygulanan etkinliklerin bütünüdür. Bu etkinlikler, bireylerin ruhunu ve bedenini yenilemelerine olanak sağlayan, sosyalleşmeyi teşvik eden ve gönüllülük ilkesine dayanan bir yapıya sahiptir. Rekreasyon, bedenin canlandırılması ve yenilenmesi süreci olarak da nitelendirilebilir. Rekreasyonel etkinlikler, bireylerin ilgi alanlarına göre farklı alanlarda gerçekleştirilebilir. Bu etkinlikler, yeni beceriler edinmelerine, kendilerini keşfetmelerine ve öğrenmelerine yardımcı olur. Rekreasyonun önemi, modern yaşam koşullarının artan stresi ve iş yoğunluğu ile daha da belirgin hale gelmiştir. Düzenli olarak rekreasyonel etkinliklere katılmak, bireylerin ruhsal ve bedensel sağlığı için de oldukça önemlidir. Rekreasyon sayesinde, bireylerin stres seviyeleri azalır, zihinleri dinlenir ve yenilenir. Rekreasyonel faaliyetlerin sosyal, psikolojik ve fiziksel faydaları oldukça açıktır. Ancak, bazen faaliyetlere katılım konusunda çeşitli engellerle karşılaşmaktadır (Bulut ve Koçak, 2016; Akova vd., 2017).

Kişinin güdüler veya uyarıcılar aracılığı ile belirli bir motivasyon seviyesine erişmesi ise kişinin boş zaman etkinliğine dahil olmasına veya karşılaştığı engelleri aşmasında kritik rol oynar. Yapılan bir çalışmada, bireylerin engelleri algılamasından daha çok motivasyon seviyesinin artırılarak motivasyonsuzluk durumunun aşılabileceği ve böylece dahil olma düzeyinin de yükseleceğinin altı çizilmiştir (Carroll vd., 1997).

Çalışmanın önemi, üniversite öğrencilerinin sağlıklı bir yaşam sürdürmeleri ve sosyal bağlantılarını güçlendirmeleri için rekreasyonel etkinliklere aktif katılımlarının teşvik edilmesidir. Bu çalışma, üniversite yönetimlerine ve ilgili paydaşlara, öğrencilere yönelik rekreasyon imkanlarının planlanması, çeşitlendirilmesi ve iyileştirilmesi konusunda yol gösterici olmayı amaçlamaktadır. Bu tez çalışması, öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılımlarını teşvik etmek, engelleyici faktörleri anlamak ve bu alanda iyileştirmeler yapmak açısından büyük önem

taşımaktadır. Ayrıca, üniversitelerde sunulan rekreasyon imkanlarının öğrencilerin motivasyonunu nasıl etkilediğini anlamak, bu imkanları planlamak ve iyileştirmek için de büyük bir önem taşımaktadır.

1.4. Varsayımlar

- 1) Araştırmada veri toplama aracı olarak hazırlanan anket formunun tüm katılımcılar için anlaşılır dilde olduğu varsayılmıştır.
- 2) Araştırmaya katılan bireylerin anket formundaki soruları gönüllü olarak doğru ve içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.
- 3) Çalışmada kullanılan araştırma yöntem ve tekniklerin, çalışmaya uygun olduğu kabul edilmiştir.
- 4) Araştırmada kullanılan ölçeklerin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.
- 5) Yapılan çalışmada, katılımcıların evreni temsil eder ölçüde olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Yapılan bu araştırma 2022/2023 eğitim-öğretim yılında, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Tıp Fakültesi, Turizm Fakültesi ve Mühendislik Fakültesi olmak üzere 4 farklı alanda öğrenim gören toplam 502 öğrenci ile sınırlandırılmıştır.

Bu tez çalışmasını sınırlandırma nedenleri, çalışmanın amacına, kısıtlamalarına ve ilgili literatüre dayanmaktadır.

Uygun Örneklem Erişim: Seçilen fakülteler, araştırma popülasyonuna erişim konusunda uygun ve ulaşılabilir. Bu fakültelerdeki öğrencilere erişmek, veri toplama sürecini kolaylaştırmış ve örneklemi temsil edici kılmıştır.

İlgi Alanı ve Uzmanlık: Seçilen fakülteler, çalışmanın konusu olan serbest zaman motivasyonu ve rekreasyonel etkinliklere katılım açısından farklı ilgilere sahip oldukları düşünülmüştür. Turizm ve Eğitim Fakültesi, rekreasyonel etkinliklerin bir parçası ve de rekreasyona daha ilgili iken Tıp ve Mühendislik Fakültesinin daha az ilgili olduğu düşünülmüştür.

Çeşitlilik: Farklı fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin, serbest zaman motivasyonları ve rekreasyonel etkinliklere katılımını etkileyen faktörler açısından farklılıklar gösterebileceği düşünülmüştür. Farklı disiplinlerde eğitim alan öğrencilerin farklı ilgi alanları ve motivasyonları olduğu, bunda çalışmanın sonuçlarının genişletilmesine katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Kısıtlamalar ve Kolay Erişim: Farklı fakültelerdeki öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere erişim imkânlarının da farklılık gösterdiği düşünülmektedir. Turizm Fakültesi öğrencileri turizm ve konaklama alanında uzmanlaşırken, bu alanda faaliyet gösteren tesislere erişim avantajına sahip olabilmektedirler. Diğer fakültelerdeki öğrenciler ise farklı tesislerden faydalanmakta veya kampüs içinde sunulan tesislerin durumuna bağlı olarak farklı imkânlarla sahip oldukları ve de Eğitim ve Turizm fakültelerine göre daha kısıtlı imkânlarla sahip oldukları düşünülmüştür.

1.6. Tanımlar

Motivasyon: Motivasyon, kişinin davranışının, belirli etkiler olmadan önce sergileyeceği şekilden farklı bir şekilde hareket etmesini sağlamak amacıyla uygulanan bir süreçtir. Bu şekilde, kişinin motivasyonu, gözlemlenebilir bir değişiklikte ortaya çıkar ve kendini gösterir (Eroğlu, 2000).

Rekreasyon: Rekreasyon kelimesi, Latince "recreate" kelimesinden türetilmiştir ve yenilenme, yeniden yaratılma veya yapılanma anlamlarını taşır. Türkçe karşılığı olarak yaygın bir şekilde boş zamanları değerlendirme olarak kullanılır. Bu kavram, bireylerin veya toplumsal grupların boş zamanlarında istekli olarak gerçekleştirdikleri dinlendirici ve eğlendirici etkinlikleri ifade eder (Suiçmez, 2000).

Boş Zaman: Boş zaman, kişinin kendi isteğine bağlı olarak belirlediği anlarda, özgür iradesiyle tercih ettiği bir etkinlikte meşgul olduğu süreçtir (Bakır, 1990). Boş zaman, bireyin yaşamak için başvurmak zorunda olduğu mücadeleler dışında bireysel tercihlerine ayırdığı zaman olarak tanımlanmaktadır (Şenbakar, 2021).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

2.1. Zaman Kavramı

Zamanın farklı disiplinlerde ele alınışı ve anlamı, zaman kavramının karmaşık ve çok boyutlu olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, zamanın doğası ve anlamı hala araştırmacılar tarafından incelenmektedir. Bu konuda yapılan tanımlardan bazıları şunlardır:

Zaman, evrensel bir kavramdır ve farklı disiplinlerde farklı şekillerde ele alınmaktadır. Felsefede, zaman genellikle objektif ve bağımsız bir gerçeklik olarak ele alınırken, psikolojide daha çok öznel bir deneyim olarak ele alınmaktadır. Fizikte ise zaman, uzay ve

hareket ile birlikte ele alınarak, görelilik teorisi gibi alanlarda incelenmektedir (Hancock, 2018). Zaman kavramı, insanlık tarihi boyunca farklı biçimlerde ele alınmış ve incelenmiştir. Antik Yunan'da zaman, doğal döngülerle ve göksel hareketlerle ilişkilendirilmiştir. Aristoteles, zamanın hareketle birlikte ortaya çıktığını savunmuş ve zamanın varoluşu için hareketin var olması gerektiğini söylemiştir. Modern düşünce ise, zamanın bir boyut olduğunu ve uzay ile birlikte bir bütün oluşturduğunu kabul etmektedir (Karaköse, 2021).

Zaman kelimesinin kökeni, Türk diline Arap dilindeki zaman (زمن) kelimesinden geçmiştir. Arapçada ifade edilen zaman kavramının kökeni hakkında ise 3 varsayım mevcuttur. İlk hipoteze göre, zaman sözcüğü eski Farsçadaki jamânâ kelimesinden Arapçaya geçmiştir. 2. varsayıma göre, zaman kelimesi aslında Akadca bir kelimedir. 3. varsayıma göre ise zaman kelimesi Asıl Samicede dilinden geçmiştir (Ayyıldız, 2022). Zaman kavramı, Türk Dil Kurumu (TDK)'na göre bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya şu an geçmekte olduğu an, süreç olarak ifade edilmektedir (sozluk.gov.tr). Bir diğer tanıma göre ise, cansız ve canlı varlıkların hayat ölçüsü olan zaman; tasarrufu olmayan, ödünç verilemeyen, sadece kaybedilen ve kullanılan, tekrar etme imkânı bulunmayan nesnelerin uzaydaki yer değiştirmelerine göre ölçülebilen ve bölümlere ayrılan soyut bir kavram olarak ifade edilmiştir (Yılmaz, 2007). Zaman kavramı, kâinattaki tüm nesnelerin hareketleri sırasında, birbirlerine göre bulundukların konum değişikliklerinin olması için geçen müddet olarak ifade edilebilir. Genel olarak zaman kavramı, insanların, güneş sistemindeki gök cisimlerinin hareketlerine bağlı olarak etkileneceği şeklinde tanımlanabilir (Gürbüz ve Aydın, 2012).

2.1.1. Zamanın Kullanım Bölümleri

Zaman kavramının, insan hayatında oldukça mühim bir konumu vardır. Günümüzde, zamanın bölümlenmesi ve etkin kullanımı hayat kalitesini doğrudan etkilemektedir. İnsanlar, temel ihtiyaçların giderilmesine ayrılan zaman, iş yaşamına ait görevler ve etkinlikler için ayrılan zaman, boş zaman etkinliklerine ayrılan zaman ve diğer etkinliklere ayrılan zaman olmak üzere dört kategoriye ayrılmıştır (Gökmen vd., 1985).

Temel ihtiyaçların giderilmesine ayrılan zaman, günlük yaşamımızın vazgeçilmez bir parçasıdır. Uyku, yemek yeme, kişisel hijyen, ev işleri ve alışveriş gibi temel aktiviteler bu zaman diliminde yer alır. Bu konuda yapılan bir çalışmada, üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin, temel ihtiyaçların giderilmesine ayrılan zamanın etkin kullanımını içerdiği belirtilmiştir (Sezen, 2013).

İş yaşamına bağlı görevler ve etkinlikler için ayrılan zaman, iş hayatındaki etkinlikleri kapsar. İşe gitme, çalışma saatleri, toplantılar, iş seyahatleri ve işle ilgili diğer aktiviteler bu zaman diliminde yer alır. Bu zaman diliminin iş hayatında başarılı olmak için kritik bir önemi vardır. Sağlıklı bir yaşam için zaman yönetiminin, iş hayatındaki etkinliklerin verimli bir şekilde yürütülmesini içerdiği belirtilmiştir (Erzincanlı, Zaybak ve Khorshid, 2015).

Boş zaman etkinliklerine ayrılan zaman, kişilerin kendilerine zaman ayırarak yapmak istedikleri aktiviteleri kapsar. Spor yapma, kitap okuma, sosyal etkinliklere katılım, müzik dinleme, seyahat etme, film izleme ve diğer hobiler gibi aktiviteler bu zaman diliminde yer alır. Uzun (2019) tarafından yapılan bir çalışmada, üniversitelerde eğitim alan gençlerin boş zaman etkinliklerine katılımını etkileyen faktörlerin incelendiği ve bu zaman diliminin stres atma, dinlenme ve ruh sağlığının korunması için önemli olduğu belirtilmiştir. Yapılan bir çalışmaya göre, "İnsanlar, temel ihtiyaçlar için ayrılan zaman, iş yaşamına ait görevler ve etkinlikler için ayrılan zaman, boş zaman etkinliklerine ayrılan zaman ve diğer etkinliklere ayrılan zaman olmak üzere dört farklı kategoriye ayrılmıştır". Diğer etkinliklere ayrılan zaman ise, yukarıdaki kategoriler dışında kalan tüm etkinlikleri kapsar. Kişisel gelişim, sosyal sorumluluk projeleri, aile bireyleri ve arkadaşlarla vakit geçirme gibi aktiviteler bu zaman diliminde yer alır. Bu konuda, Robinson ve Godbey'in (1997) boş zaman kullanımı teorisinde, bireylerin kendileri için bir şeyler yapma ihtiyacı olduğu ve bu ihtiyacın farklı şekillerde karşılanabileceği belirtilmektedir (Akt. Yıldırım, 2016; Robinson ve Godbey 1997).

2.2. Boş Zaman Kavramı

Boş zaman kavramı, bireylerin çalışma saatleri dışındaki zaman dilimlerini ifade eder. Bu zaman dilimi, bireylerin kendilerine, ailelerine ve toplumlarına ayırdığı zaman olarak da görülebilir. Boş zaman, kişinin kendi iradesiyle seçtiği bir faaliyetle uğraştığı zaman dilimidir (Bakır, 1990). Boş zaman kavramı, bir kişinin, çalışma saatleri dışında kendisi için ayırdığı zaman dilimi olarak tanımlanabilir (Türk Dil Kurumu, 2023). Boş zaman, iş ve görevlerden arta kalan veya bunların yerine gelmediği zamandır (Yılmaz, 2012). Morgül (2014), endüstri devrimi sonrasında sanayi toplumunun oluşumu ve iş bölümünün bir sonucu olarak boş zaman kavramının ortaya çıktığını belirtirken, Boz (2013) ise modern yaşamın bir sonucu olarak boş zamanın giderek önemli bir yer edindiğine dikkat çekmektedir.

Boş zaman, bireyin kişisel tercihleri doğrultusunda kendini ve başkalarını ilgilendiren tüm sorumluluklardan ve etkileşimlerden uzaklaşarak, istediği etkinliklere odaklanabileceği bir zaman dilimini ifade eder. Bu özel zaman diliminde, bireyin arzuları, ilgi alanları ve

tercihleri ön plana çıkar, kendi özgürlüğüne vurgu yapar (Akt Güçlü 2013; Parker, 1971). Boş zaman, günlük yaşamın rutinlerinden sıyrılıp kendini keşfetme, hobilerle ilgilenme, dinlenme, eğlenme, yaratıcılığı geliştirme ve kişisel gelişim için fırsatlar sunar. İnsanların yoğun çalışma temposu içinde bulunduğu modern dünyada, boş zaman kavramı giderek daha fazla öneme sahip olmuştur. Bu zaman dilimi, bireyin stresini azaltmasına, zihinsel ve fiziksel sağlığını desteklemesine, yeni beceriler öğrenmesine ve yaşam kalitesini artırmasına imkân tanır (Axelsen, 2009; Iwasaki, 2007).

Türkiye'de boş zaman kavramı üzerine yapılan çalışmalar arasında, Fırat Şahin'in "Boş Zaman Aktiviteleri ve Yaşam Doyumu İlişkisi" adlı tezi önemli bir yere sahiptir. Şahin, boş zaman aktivitelerinin bireylerin yaşam doyumunu artırdığını ve bu aktivitelerin farklı yaş gruplarındaki bireyler arasında farklılık gösterdiğini belirtir (Şahin, 2013). Boş zaman kavramı, bireylerin psikolojik sağlığı üzerinde de kritik bir öneme sahiptir. Kılıç, Şanlı ve Yıldırım (2020)' in yaptığı bir araştırmada, boş zaman aktivitelerinin bireylerin psikolojik iyi oluşu üzerinde olumlu bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir (Kılıç, Yıldırım ve Şahin, 2020). Benzer şekilde, yapılan bir araştırmada da, boş zaman aktivitelerinin bireylerin stres ve kaygı düzeylerini azalttığı görülmüştür (Üstündağ ve Özalp, 2021).

Boş zaman kavramı, toplumsal bağlamda da ele alınabilir. Bireylerin boş zamanlarını nasıl geçirdiği, toplumsal değerlerin ve normların bir yansımasıdır. Bir başka deyişle, boş zaman kavramı, toplumsal yapıyı ve kültürü tanımak için de önemli bir araçtır. Önder Erol, Arslan Cansever, Aslan'ın yaptıkları bir çalışmada, boş zamanın kültürel ve toplumsal boyutlarının, bireylerin toplumsal kimliklerini belirlemede ve toplumsal bağların güçlenmesinde önemli bir rol oynadığını belirtir (Önder Erol, Arslan Cansever ve Aslan, 2017).

Boş zaman etkinliklerinin kişiler üzerinde daha etkili ve çekici olabilmesi, öncelikle bireylerin kendi istekleri doğrultusunda bir etkinliği seçmelerine bağlıdır. Çünkü boş zaman etkinliklerinin içeriği, gönüllülük prensibi ve kişisel istek üzerine kuruludur. Bireylerin kendi istekleriyle bir etkinliği gerçekleştirmesi, o etkinliğin daha keyifli ve tatmin edici olmasını sağlar. Bu sayede boş zaman aktiviteleri, bireylerin motivasyonunu artırır, enerjilerini yükseltir ve kendilerini daha iyi hissetmelerine katkıda bulunur (Pepe, 2008). Akkaşoğlu ve Akyol (2020) boş zaman kavramının önemini vurgulayarak, "Bireylerin zamanlarını etkili, olumlu ve verimli bir şekilde kullanabilmeleri, yaşamlarına olumlu yönde bir etki yapar. Sosyal ve iş yaşantılarında zaman yönetimini iyi yapması gereken bireylerde, sosyal ve iş

hayatları arasındaki dengesizlik birçok olumsuz sonuç doğurabilir. Bu nedenle, bireylerin sosyal ve iş yaşamlarında boş zamanlarını etkili bir şekilde kullanmaları oldukça önemlidir." diyerek, boş zaman kavramının sosyal ve iş yaşantısı arasında denge sağlamak için önemli bir konumu olduğunu vurgulamışlardır.

2.2.1. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları

Elçi ve Özdemir (2017), boş zamanın üç temel fonksiyonu olarak dinlenme, eğlenme ve kendini gerçekleştirme işlevlerini sıralamaktadır. Buna göre, boş zaman aktiviteleri arasında kişinin stresini atabileceği, zihinsel ve fiziksel rahatlık sağlayabileceği, keyifli vakit geçirebileceği ve kendini geliştirebileceği aktiviteler yer almaktadır. Bu üç temel fonksiyonun iyi bir şekilde yerine getirilmesi, bireylerin sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürdürmelerine yardımcı olmaktadır.

Boş zamanın temel fonksiyonları arasında eğlenme fonksiyonu önemli bir yere sahiptir. Eğlenme, bireylerin stresli ve monoton iş hayatından kurtulmalarına ve yaşam kalitelerini artırmalarına yardımcı olur. Gelişmiş teknolojik araçlar ve internetin yaygınlaşması ile birlikte, eğlence seçenekleri de çeşitlenmiştir. İnternet üzerinden oyunlar oynamak, sosyal medyada gezinmek, film ve dizi izlemek gibi aktiviteler, bireylerin boş zamanlarını eğlenceli ve keyifli hale getirmelerine olanak sağlamaktadır (Akbaba ve Gökpınar, 2020).

Boş zamanın bir diğer önemli fonksiyonu dinlenmedir. Dinlenme, kişilerin yorgunluklarını atabilmeleri ve sağlıklı bir hayat sürdürebilmeleri için gereklidir. Dinlenme aktiviteleri, bireylerin bedenlerini ve zihinlerini yenilemelerine yardımcı olur. Bu aktiviteler arasında uyku, yürüyüş yapmak, yoga yapmak, meditasyon yapmak gibi seçenekler bulunmaktadır. Bu aktiviteler, kişilerin enerji seviyelerini artırarak, verimliliklerini artırmalarına yardımcı olur (Sarıkaya ve Bayraktar, 2016). Benzer şekilde, Kuru (2018) boş zamanın temel fonksiyonlarını dinlenme, eğlenme ve kendini geliştirme olarak sıralamaktadır. Kendini geliştirme fonksiyonu ise bireylerin kendilerini tanıyabilecekleri, yeni beceriler öğrenebilecekleri ve kişisel gelişimlerini sağlayabilecekleri faaliyetleri içermektedir.

Boş zamanın temel fonksiyonlarından bir diğeri ise kendini geliştirme fonksiyonudur. Kendini geliştirme, bireylerin boş zamanlarını bilgi edinmek, yeteneklerini geliştirmek ve kişisel gelişimlerine katkı sağlamak için kullanmalarını ifade eder. Kendini geliştirme aktiviteleri arasında kitap okumak, resim yapmak, yazı yazmak, müzik aleti çalmak ve dil

öğrenmek gibi seçenekler bulunmaktadır. Bu aktiviteler, kişilerin kendilerini keşfetmelerine, özgüvenlerini artırmalarına ve daha donanımlı bireyler olmalarına yardımcı olur (Akyüz, 2019).

2.3. Boş Zamanı Değerlendirmenin Yararları

Boş zamanın etkili bir şekilde değerlendirilmesinin, bireyler ve toplum açısından birçok faydası bulunmaktadır. Bu faydalar şu şekilde özetlenebilir: Kişinin kendini ifade etmesini sağlar, yaratıcılığını geliştirir, yeni deneyimler kazandırır, sosyal ilişkilerin kurulmasına ve sosyal çevrenin genişlemesine olanak tanır. Ayrıca, mutlu ve sağlıklı bireylerin yetişmesini sağlar, üretkenliği artırır. Boş zaman etkinlikleri, bireyin ruh sağlığının gelişmesine ve düzenlenmesine yardımcı olur, yeteneklerin keşfedilmesine ve geliştirilmesine katkıda bulunur. Ayrıca, hayatı geliştirme ve anlamlı hale getirme amacı taşır, yeni bilgi ve beceriler kazandırır. Boş zaman etkinliklerine katılımda, bireylerin zaman, maddi olanaklar, toplumun kültürel yapısı gibi faktörlerden kaynaklı farklılıklar görülebilir. Etkinlik seçiminde çevrenin ve kişinin sosyal çevresinin, yaşının, cinsiyetinin ve kişilik özelliklerinin yanı sıra ailenin sosyo-ekonomik düzeyi gibi faktörler önemlidir. Çevrenin iklimi, coğrafyası, nüfus yoğunluğu, kültürel birikimi gibi özellikleri, bölgedeki boş zaman etkinliklerinin çeşitliliğini etkiler. Boş zamanı değerlendirme, sadece bir sosyal kurum olarak değil, bireylerin ilgilerini ve kontrol mekanizmalarını açıkladıkları bir yol olarak da görülmektedir. Bu anlamda, boş zaman etkinlikleri, toplumsal bağların ve bireylerin ilgi alanlarının ortaya çıktığı bir durum olarak önem kazanmaktadır (Akt. Uzun, 2016; Kılbaş, 1994; Yaşartürk ve Aydın, 2020).

2.3.1. Fiziksel Yararları

Boş zaman faaliyetleri, fiziksel egzersiz ve spor gibi aktiviteleri de içerir. Bu tür faaliyetlerin, insanların fiziksel sağlıklarını korumalarına ve zihinsel sağlıklarını desteklemelerine yardımcı olduğu bilinmektedir. Sportif rekreasyon, rekreasyon faaliyetlerinin büyük bir kısmını oluşturan bir çeşittir. Boş zaman faaliyetlerinin fiziksel yararları arasında, ikincil ihtiyaçların doyumunda önemli rol oynama, zararlı alışkanlıklardan uzaklaştırma, sağlıklı gelişimi teşvik etme ve yeşil alanların artırılması yer almaktadır. Teknolojik gelişmelerin sağladığı sabitlik, birçok rahatsızlığı da beraberinde getirmektedir. Fiziksel faaliyetlere yönelmek, bu rahatsızlıklardan kurtulmanın muntazam bir yoludur ve spor da bu yollardan biridir (Birol ve Karaküçük, 2014). Boş zaman faaliyetlerine katılımın fizyolojik yararları, insan sağlığı için oldukça önemlidir. Bu faaliyetlerin, insanların fiziksel sağlığını korumasına olumlu etkileri vardır. Örneğin, egzersiz yapmak, kasları güçlendirmek,

kardiyovasküler sistemini geliştirmek ve genel olarak vücudun daha sağlıklı olmasını sağlar. Bisiklet, yüzme, yürüyüş, koşu ve ağırlık kaldırma gibi faaliyetlere katılmak, insan fizyolojisi üzerinde her yaş grubundan, sağlıklı bireylerin yetişmesi hususunda önemli bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, boş zaman faaliyetleri, insanların sağlıklı bir yaşam sürdürmelerine yardımcı olur ve hayat kalitelerini arttırır (Çömük ve Zafer, 2010).

2.3.2 Psikolojik Yararları

Psikolojik fayda, bireyin ruh sağlığıyla ilgilidir ve bu sağlık, bireyin çevresiyle ve kendisiyle sürekli bir denge ve uyum içinde olmasıdır. Ruhsal olarak sağlıklı bir insan, olgun bir insandır ve sevgi dolu, tutarlı, gerçekçi, özgür ve çevresiyle uyumlu ilişkiler kurabilen, toplumda kendine bir yer ve görevi olan insandır. Ayrıca yeteneklerini belirli bir amaca yönlendirerek verimli ve doğru bir şekilde yönetir. Kendisine güvenir, umutsuzluğa yer yoktur, hoşgörölü ve esnektir (Akt. Yıldırım, 2016; Robinson ve Godbey, 1997).

2.3.3. Toplumsal Yararları

İnsanlar doğal olarak sosyal varlıklar olarak yaratılmışlardır. Fizyolojik gereksinimlerinin yanı sıra, katılım, kabullenme ve yakınlık gibi sosyal ihtiyaçlarını da karşılarlar. Sosyalleşme süreci uzun bir süreçtir ve boş zaman aktiviteleri bu sürece hizmet eder. Boş zamanlarda kazanılan davranışlar, bireyin tüm yaşamını etkileyebilir. Birey, sosyalleşme sürecinde, bulunduğu toplumun rol beklentilerini ve değerlerini öğrenir. (Akt. Uzun, 2016; Kılbaş, 1994). Toplumda çağdaşlaşmanın artması insanların refah seviyelerini yükseltirken, kalabalık ve anonimleşmiş bir yaşam da insanları yalnızlaştırabilmektedir. Ayrıca, geçim derdi, dil, din, kültür, cinsiyet tercihi gibi faktörler de insanları birbirinden uzaklaştırabilir. Ancak insanlar sosyal varlıklar olduğu için, rekreasyon etkinlikleri insanların sosyalleşmeleri için önemlidir. Rekreasyon etkinlikleri, bireylerin bir araya gelerek toplumsal ilişkilerini geliştirir, dayanışma ve işbirliği sağlar. Ayrıca, özgür düşünce, özgür hareket ve dayanışma ile demokratik bir toplumun oluşmasına da yardımcı olur. Fiziksel ve sosyal ihtiyaçların karşılanması bireyleri psikolojik olarak da olumlu etkiler. Çalışma ve sosyal yaşamdaki stresler, insan psikolojisi üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir (Tütüncü ve Aydın, 2014).

2.4. Rekreasyon Kavramı

Rekreasyon kavramı, çağımızda yaygın şekilde kullanılan ve bireylerin boş zamanlarında gerçekleştirdikleri çeşitli aktiviteleri tanımlayan bir terimdir. Bu terim, Latince "recreate" kelimesinden türemiş olup, canlandırmak, yeniden yaratmak ve dinlendirmek

anlamlarına gelmektedir (Akgül, 2007). Rekreatyon, boş zamanı değerlendirme amacıyla gerçekleştirilen aktivitelerin tümü olarak tanımlanabilir (Türkay vd., 2015). Rekreatyon, bireyin bedenini ve ruhunu tazelemesine yardımcı olan, toplum tarafından onaylanan ve gönüllülük esasına dayanan sosyal faaliyetlerin bütünüdür (Orel ve Yavuz, 2003). Rekreatyonun tanımı, zamanla değişiklik göstermiştir. Ancak genel olarak, boş zaman aktiviteleri ve bunların sağladığı faydaları kapsamaktadır (Ragheb ve Beard, 1982).

Rekreatyon kavramı, farklı disiplinlerde çeşitli yaklaşımlarla ele alınmıştır. Örneğin, Aşçı (2008) rekreatyonu "sosyal yaşamın bir parçası olarak, bireylerin boş zamanlarında seçtikleri faaliyetleri kapsayan bir terim" olarak ifade etmektedir. Farklı bir ifadeye göre ise, rekreatyonun "dinlenme, eğlence, sportif aktiviteler ve turizm gibi insanların boş zamanlarını değerlendirdikleri faaliyetleri" kapsadığıdır (Henderson, 2006).

Karaküçük ve Gürbüz'e (2007) göre ise, rekreatyon kavramı, çeşitli açılardan incelenebilir ve farklı yönleriyle ele alınabilir. İlk olarak, rekreatyon isteksiz bir eylem değildir ve genellikle fiziksel hareketlerle gerçekleştirilir. Bu nedenle, rekreatyonun temelinde bireylerin hareket etme isteği ve ihtiyacı yatar. Bu hareketler, Spor ve Fiziksel aktiviteler de olabilir. İkinci olarak, rekreatyon kişilerin zevklerinin yanı sıra monoton hayat biçimleri ve yoğun çalışma düzeyleri arasında bir denge sağlar. Yoğun çalışma yaşamı ve stresli yaşam şartları, insanların zihinsel ve fiziksel iyi oluşlarını olumsuz şekilde etkileyebilir. Rekreatyon faaliyetleri ise, bu olumsuz etkileri azaltarak, bireylerin hayat kalitesini artırır. Üçüncü olarak, rekreatyon, bireylerin sıradan hayatlarına farklılık katma potansiyeline sahiptir. Yeni insanlarla tanışma, farklı yerleri keşfetme, yeni beceriler öğrenme gibi aktiviteler, bireylerin rutin hayatlarından çıkarak, farklı deneyimler yaşamalarını sağlar. Son olarak, rekreatyon, bireysellik içerir. Faaliyetler, bireylerin kendilerini geliştirme süreci olarak görülür ve kişisel tatmin sağlar. Bireyler, rekreatyon faaliyetleri sayesinde kendilerini keşfeder, kendilerine güvenir ve kendilerini daha iyi hissederler. Tüm bu açılardan bakıldığında, rekreatyon, bireylerin bedensel, zihinsel ve sosyal gereksinimlerini gideren bir aktivite olarak öne çıkar (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

2.4.1. Rekreatyonun Özellikleri

Rekreatyon, insanların istekleri doğrultusunda seçtikleri ve boş zamanlarını değerlendirmek için isteyerek katıldıkları etkinliklerdir. Bu faaliyetler, kişilerin zihinsel ve fiziksel sağlığını korumalarına, yaratıcılıklarını ve kültürel gelişimlerini artırmalarına yardımcı olur. Rekreatyon, kişisel tercihler doğrultusunda yapıldığı için bireylerin keyif

aldıkları ve streslerini azalttıkları bir etkinlik olarak da öne çıkar (Orel ve Yavuz, 2003). Rekreasyon, kişinin boş zamanını değerlendirdiği gönüllü faaliyetlerdir. Bu aktiviteler, insanların sosyal refahına ve hayat standartlarına katkıda bulunarak yorgunluğunu atmasını sağlar. Rekreasyon, mesai veya iş değildir, tüm yaş ve cinsiyet gruplarına açıktır. Rekreasyon faaliyetlerine katılım bireyin kendi sorumluluğunda ve gönüllülük esasına dayanır (Yetiş, 2000).

Rekreasyonel etkinlikler, sadece boş zaman etkinlikleri olmakla kalmayıp aynı zamanda dinlendirici, düzenleyici, sağlık ve zindelik kazandırıcı, ruh ve beden sağlığı için koruyucu, iyileştirici ve kişisel gelişime katkı sağlayıcı özelliklere de sahiptir. Bu etkinlikler, cinsiyet, yaş, yer ve mevsime göre farklılık gösterebilir ve yaratıcı, sporcu, öğrenme, izleme, bireysel veya grup etkinlikleri olarak da düşünülebilir (Türker, Ölçer ve Aydın, 2016). Rekreasyon, insanların zihinsel performansını artırarak kültürel gelişimlerine ve yaratıcılıklarına olumlu katkı sağlayan faaliyetlerdir. Aynı zamanda bireylerin stres ve baskı gibi olumsuz etkileri azaltarak, sağlıklı bir yaşam biçimi oluşturmalarına yardım eder. Rekreasyonel faaliyetlerin çeşitliliği sayesinde herkes kendi ilgi alanlarına göre aktivite bulabilir ve bu sayede keyif alarak zaman geçirebilir. Bu faaliyetler ayrıca bireylerin sosyal ilişkilerini güçlendirerek, yeni insanlarla tanışmalarına ve farklı kültürleri keşfetmelerine olanak tanır. Tüm bu özellikleri sayesinde rekreasyon, insanların fiziksel ve ruhsal sağlıklarını koruyarak, hayat kalitelerini artıran önemli bir unsurdur (Özşaker, 2012)

2.4.2. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyon etkinlikleri, farklı işlevlere ve ölçütlere göre tasnif edilebilir. Her birey, boş zamanlarını nasıl değerlendireceğine dair kendi hedeflerine ve arzularına göre bir karar alır ve bu karar doğrultusunda bir rekreasyon türü seçer. Farklı insanların farklı hedefleri ve arzuları olduğu düşünüldüğünde, çok sayıda farklı rekreatif faaliyet bulunabilir. Bu nedenle, rekreasyon etkinliklerinin sınıflandırılması kaçınılmazdır (Kalkay, 2019).

Rekreasyon, genellikle boş zaman aktivitelerini ve dinlenme amaçlı yapılan aktiviteleri ifade eder. Bu tür etkinliklerin yapıldığı yerlere göre, kapalı alan rekreasyonu ve açık alan rekreasyonu olarak iki ana kategoriye ayrılır (Yazıcı, 1998).

Açık Alan rekreasyonu:

Açık alan rekreasyonu, insanların doğal alanlara erişebildiği dış mekanlarda gerçekleştirilen faaliyetleri ifade etmektedir. Genel olarak bireylerin günlük veya hafta sonu

rutinlerini doğaya çıkararak yeşil alanlarda vakit geçirmeleriyle gerçekleşir. Açık alan rekreasyonu, ormanlar, sahiller, göller, nehirler, dağlar ve milli parklar gibi doğal güzelliklerin bulunduğu yerlerde gerçekleştirilir (Bell vd., 2007; Hacıoğlu vd., 2009).

Açık alan rekreasyon aktiviteleri, aktif ve pasif olarak farklı türde etkinlikleri içermektedir. Pasif aktiviteler arasında manzara seyretmek, piknik yapmak, güneşlenmek veya dinlenmek gibi faaliyetler yer alır. Bununla birlikte, aktif aktiviteler arasında dağ bisikleti sürmek, yürüyüş yapmak, tırmanmak, dağcılık, binicilik, kamp yapmak, yüzmek, balık tutmak ve su sporları gibi farklı çeşitlilikler bulunur. Açık alan rekreasyonu, yalnız yapılabileceği gibi, aileler veya arkadaş gruplarıyla birlikte de gerçekleştirilebilir (Hacıoğlu vd., 2009; Cordell vd., 1999).

Kapalı alan rekreasyonu:

Kapalı alan rekreasyonu, bireylerin evlerinde veya toplumun kullanımına ayrılmış kapalı mekanlarda gerçekleştirdikleri serbest zaman etkinliklerini ifade eder. Açık alan rekreasyonları, hava koşulları ve doğa ile doğrudan ilişkili iken, kapalı alan rekreasyonu bu faktörlerden etkilenmez. Bu nedenle, kapalı alan rekreasyonu her zaman gerçekleştirilebilir ve hava koşullarının kötü olduğu durumlarda bir alternatif olarak tercih edilebilir (Argan, 2013; Sevil vd., 2012).

Kapalı alan rekreasyonu geniş bir yelpazede faaliyetleri içerir. Bu faaliyetler arasında fitness merkezleri, yüzmek havuzları, spa merkezleri, sinema salonları, tiyatrolar, oyun salonları, bowling salonları, kafeler ve restoranlar gibi çeşitli seçenekler yer alır. Ayrıca, kapalı alan rekreasyonu evlerde gerçekleştirilen etkinliklerle de sınırlı değildir. İnsanlar evlerinde kitap okuyabilir, televizyon izleyebilir, oyun oynayabilir veya el işi yapabilir gibi aktivitelerle de kapalı alan rekreasyonundan faydalanabilirler. Bu tür etkinlikler genellikle yılın herhangi bir döneminde yapılabilmekte ve her yaş grubuna uygun aktiviteler sunabilmektedir (Öz, 2014; Hacıoğlu vd., 2009).

Farklı bir çalışmada ise, rekreasyon faaliyetleri amaçlarına, çeşitli kriterlere ve özelliklerine göre üç boyutta sınıflandırılarak ele alınmıştır (Karaküçük, 1999).

Amaçlarına göre yapılan sınıflandırmalar şunlardır:

Dinlenme amaçlı (fiziksel ve ruhsal dinlenme)

Kültürel amaçlı (tarihi eser, ören yeri ve müze ziyaretleri vb. ile kültürel deneyimler edinme)

Toplumsal amaçlı (toplumsal ilişkiler geliştirmek)

Sportif amaçlı (spor etkinliklerini izleyerek veya aktif bir şekilde spor yaparak)

Turizm amaçlı (yeni yerler keşfetme veya seyahat etmek)

Sanatsal amaçlı (sanatsal etkinliklere katılmak veya farklı sanat dallarıyla ilgilenmek)

Çeşitli kriterlere göre yapılan sınıflandırmalar şunlardır:

Yaş faktörüne göre (örneğin, çocuk, genç, yetişkin vb.)

Faaliyete katılanların sayısına göre (örneğin, bireysel veya toplu olarak)

Zaman göre (örneğin, mevsimlere, günlere veya haftalara göre.)

Kullanılan mekâna göre (örneğin, açık veya kapalı alanlar)

Sosyolojik muhteviyata göre (örneğin, lüks, yöresel ve geleneksel)

Özel işlevlerine göre yapılan sınıflandırmalar şunlardır:

Ticari rekreasyon (belirli bir ücret ödeyerek katıldığımız aktiviteler)

Sosyal rekreasyon (toplu olarak yapılan aktiviteler)

Uluslararası rekreasyon (uluslararası etkinliklere katılım)

Estetik rekreasyon (sanatsal olayları izlemek veya ünlü müzik yapıtlarını dinlemek)

Fiziksel rekreasyon (spor amaçlı açık veya kapalı alanlarda yapılan faaliyetler)

Orman rekreasyonu (piknik, oryantring, avcılık, climbing, izcilik veya trekking vb. doğal alanlarda yapılan faaliyetler).

2.4.3. Rekreasyon İhtiyacı

Rekreasyon ihtiyacını açıklamadan önce, "ihtiyaç" kavramının ne anlama geldiği ve insanlar arasında nasıl farklılık gösterebileceği konusunda bir değerlendirme yapmak

gereklidir. Genel olarak, ihtiyaç bir eksiklik hissiyle birlikte gelir ve bu hissin giderilmesi arzusu veya doğal ve sosyal yaşamdan doğan bir gereklilik ifadesidir. İnsan, bir şeyin eksikliğini hissettiğinde, tatmin olmak için amaçlı eylemlerde bulunarak bu eksikliği gidermeye çalışır. Amaçlı eylemler, ihtiyaı karşılamaya yöneliktir. İhtiyaçlar, davranışları başlatır ve sürdürürler. İhtiyaçlar, insanların düşünce ve karakterlerini belirlemede doğrudan etkili olurlar. Her ne kadar gereksinimler her birey için aynı olsa da, çeşitlilik ve büyüklük bakımından farklılık gösterirler (Kaya, 2011).

Rekreasyon faaliyetlerine olan ihtiyaın artışında, sanayileşme ve kentleşme gibi faktörlerin etkisi büyüktür. İnsanlar, bedensel gelişim, farklı deneyimler edinme, kişisel gelişim, yaratıcılık, sosyalleşme, sağlık gibi amaçlarla rekreasyon faaliyetlerine katılmayı tercih etmektedirler. Ancak bu gereksinim kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Özellikle nüfusun kentsel bölgelerde yoğunlaşması ve monoton yaşamdan kaçma arzusu, rekreasyonel etkinliklere katılıma etki eden önemli unsurlar arasında bulunmaktadır (Ardahan vd, 2016). İnsanlar hayatlarının hızlı akışı içinde pek çok farklı faktörle karşılaşmaktadır. Kimi zaman keyifli anılar biriktirirlerken, kimi zaman da yoğun stresle baş etmek zorunda kalırlar. şehirleşmenin artmasıyla birlikte, insanlar beton yapıların arasında yaşamaya devam etmekte ve doğadan giderek uzaklaşmaktadır. Bu durumlarda, insanlar kendilerine zaman ayırmak ve çeşitli rekreasyon faaliyetlerine katılmak istemektedirler (Hacıoğlu, Gökdeniz ve Din, 2009).

Yaşamın farklı alanlarında karşılaşılan problemler, insanların sinir sistemini olumsuz etkileyerek yorgunluk ve tahammülsüzlük gibi sorunlara yol açmaktadır. Monotonluk ve aşırı kurallar gibi tekrarlanan faktörler de sinir sistemine zarar vermektedir. Modern yaşamın getirdiği stres faktörleri ve bu streslerle başa çıkmak için gösterilen psikolojik, fiziksel veya davranışsal tepkiler, birçok insan için önemli bir sıkıntı kaynağıdır. Bu nedenle, insanlar kendilerini farklı bir ortama yerleştirerek moral kazanmayı ummaktadırlar. Bu ortam, onlara eğlenme, dinlenme, değişim yaratma ve manevi tazelik duygusu kazanma imkânı sunmaktadır (Karaküçük, 1997). İnsanlar, günlük hayatın yoğunluğundan kaynaklanan stresi atmak ve yenilenmek için çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak isterler. Bu ihtiyaçlar arasında, bir amacı hedefleyerek uygulama yapmak da yer alır. Bu uygulama, insanların rekreasyon ihtiyaçlarını ortaya çıkarır. Çünkü insanlar, yaşamlarında monotonluğu ve rutini kırmak için farklı ve çeşitli deneyimler yaşamak isterler. Bu nedenle, rekreasyon ihtiyaı da önem kazanır. Rekreasyon aktiviteleri, insanların bedensel ve zihinsel sağlıklarını desteklemekte ve refah

düzeylerini artırmaktadır. Bu nedenle, rekreasyon ihtiyacı sadece bireylerin kendileri için değil, toplumun geneli için de önemlidir (Akyüz, 2015).

2.5. Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Faktörler

Teknolojinin ve endüstrinin gelişmesi, insanların çalışma koşullarındaki iyileşmeler ve makinelere olan bağımlılıkları, Serbest zaman etkinliklerine olan ilgilerinin daha çok artmasına sebep olmuştur. Bu artış, insanlara boş zamanlarında farklı hizmetler sunan bir sektörün oluşmasına sebep olmuştur. Bu boş zamanın bilinçli kullanımı, ekonomik verimliliğin artması ve iş yaşamı koşullarının iyileştirilmesi ile olumlu sonuçlar doğuracak bütünsel bir çaba gerektirmektedir. Rekreasyon faaliyetlerine katılımın olumlu etkilerine rağmen, bireylerin çeşitli nedenlerle kendileri için mühim olan bu etkinliklere katılamadıkları veya kısıtlı şekilde katılabildikleri görülmektedir. Bu kısıtlamalar, "engel" kavramı ile boş zaman literatüründe "bireylerin boş zamanlarında rekreasyonel faaliyetlere katılmalarını engelleyen veya kısıtlayan nedenler" şeklinde tanımlanmaktadır (Demirel ve Harmandar, 2009).

Üniversite hayatı, öğrencilerin sadece ders çalışarak kendilerini geliştirebilecekleri bir dönemle sınırlı kalmayıp öğrencilerin sosyal, kültürel ve rekreasyonel açıdan da gelişebildiği bir dönemdir. Ancak, öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılımını teşvik eden ve zaman zaman engelleyen bazı faktörler vardır. Yeterli boş zaman, ekonomik güç ve uygun alanların varlığı rekreasyonel faaliyetlere katılımı teşvik eden faktörler arasında yer alırken, finansal kaynakların yetersizliği, uygun olmayan rekreasyon alanları, sosyal faktörler, çevre bilincinin yetersizliği ve uygun olmayan sağlık durumu gibi faktörler katılımı engelleyebilir (Hazar, 2014).

Rekreasyon faaliyetlerine katılıma etki eden faktörler oldukça çeşitlidir ve bu konu literatürde farklı perspektiflerden incelenmektedir. Bu nedenle, rekreasyon faaliyetlerinin öğrenciler üzerindeki etkilerini anlamak için farklı faktörlerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Godbey'e göre, bu faktörler arasında yakınlık, güvenlik, destek ve rekreatif faaliyet alanlarının tasarımı önemli rol oynamaktadır. Ancak, diğer faktörlerin de rekreasyonel faaliyetlere katılımı etkilediği kabul edilmektedir. Bu faktörler arasında bireyin boş zamanının varlığı ve toplumun bakış açısı yer almaktadır (Godbey, 2009). Torkildsen'in yaptığı bir çalışmaya göre ise, bu faktörleri üç farklı ana gruba ayırmak mümkündür. Birinci grup faktörler bireysel faktörlerdir ve kişinin yaşam evresi, ihtiyaçları, ilgi alanları, davranışları, yetenekleri, yetiştiriliş şekli ve kişiliği gibi özellikleri bu faktörler arasında yer

alır. Örneğin, yaş bireyin rekreasyonel faaliyetlere katılımını etkileyen önemli bir faktördür, ancak kişiden kişiye ve faaliyetin türüne göre değişkenlik gösterir. İkinci grup faktörler ise, bireylerin çevresi ve durumuyla ilgilidir. Sosyal yapı, gelir, iş gibi faktörler, rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen unsurlardan bazılarıdır. Üçüncü grup faktörler ise bireyin destek ve fırsat faktörleriyle ilgilidir. Bu faktörler arasında birey için uygun olan programlar, tesisler, kaynaklar, faaliyetler, faaliyetlerin uygunluğu, kalitesi, yönetimi ve çekiciliği gibi unsurlar yer alır (Torkildsen, 2005).

2.6. Motivasyon Kavramı

Motivasyon, Latince "hareket etmek" anlamı taşıyan "mot" kökünden türemiştir. İngilizce "motivation" kelimesi Türkçe'ye "motivasyon" olarak geçmiştir ve "harekete geçmek" anlamını taşımaktadır. Davranış bilimlerinde motivasyon, içsel itici güçlerle belirli bir hedefe yönelik amaçlı davranışlar için kullanılır. Motivasyon, kişilerin temel ihtiyaçlarını yanı sıra dürtülerini, arzularını, ilgi alanlarını ve gereksinimlerini içeren bir kavramdır ve insanları belirli davranışlara yönlendiren faktördür (Güney, 2000; Coleman ve Barrie, 2000). Motivasyon, bir bireyin davranışını, onu etkileyen bazı faktörlerin değiştirilmesi sonucu farklı bir şekilde göstermesi olarak tanımlanabilir. Bu sayede bireyin davranışında gözlemlenebilen bir değişim, onun motive edilmesini ifade eder. Motivasyon, kişinin içinde bulunduğu koşullar, ihtiyaçlar, ilgi alanları ve hedefleri gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanabilir ve bu faktörlerin doğru şekilde yönetilmesi, bireyin motivasyonunu artırabilir (Eroğlu, 2000). Başka bir tanıma göre, motivasyon, bireyi belirlenmiş bir hedefe ulaşması için harekete geçmesini sağlayan içsel bir itici güçtür. Bu süreç, ruhsal ve fiziksel etkinliği başlatır, sürdürür ve yönlendirir. Organizmanın bir nesneye veya duruma doğru hareket etmesini sağlayan bu itici güç, kişinin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir davranış sergilemesine yol açar (Budak, 2003). Farklı bir tanıma göre, motivasyon, bireyleri etkinleştiren ve hareketlerini yönlendiren arzu ve ihtiyaçlar olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım, motivasyonun insan davranışları üzerindeki etkisini vurgulayarak, insanların içsel motivasyonlarının güçlendirilmesi ile daha yüksek performans göstermelerinin mümkün olduğunu ifade etmektedir (Kirk vd., 2011). Kavramsal açıdan değerlendirildiğinde, motivasyon "bireyin bir eylem yapma isteği veya içsel bir güç" olarak tanımlanır. Motivasyon, sadece sosyal ve günlük yaşamı değil, iş hayatı gibi birçok alanı etkiler. Dolayısıyla motivasyon kavramı, bireyin yaşamının her anında karşılaştığı bir olgudur. Bireyler, motivasyonları yönünde gönüllü olarak yaptıkları işlerden haz alır ve kendilerini iyi hissederler. Bu durum, bireylerin daha verimli bir yaşantı geçirmelerine katkı sağlar (Vaino, Holbrook ve Rannikmäe, 2012).

Motivasyon, insanların hedeflerine doğru başarılı şekilde ilerlemelerine ve kişisel tatminlerine ulaşmalarına yardım eden önemli bir etkidir. Bu, insanların harekete geçmelerini ve amaçlarına ulaşmak için çaba harcamalarını sağlar. Aynı zamanda, insanların özgüvenlerini ve öz saygılarını artırarak, başarıya ulaşma konusunda daha hevesli olmalarını sağlar (Coleman ve Barries, 2000). Motivasyon, bir süreçtir. Bu açıdan yapılan tanımlardan biri, motivasyonu genellikle arzu, istek, amaç, hedef, güdü, dürtü, ihtiyaç gibi kavramları içeren ifadelerle anlatır. Motivasyon, fizyolojik veya psikolojik eksikliklerden veya ihtiyaçlardan kaynaklanan, bir amaca yönelik davranış veya dürtüyü harekete geçiren ve devam ettiren bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Recepoglu, 2013; Karatepe, 2005).

2.6.1. Motivasyonla İlgili Temel Kavramlar

2.6.1.1. Dürtü

Motivasyon, bir gereksinimi karşılamak amacıyla başlatılan eylemlerdir. Gereksinim, bir alanda bir eksikliğin giderilmesidir. Bu eksikliği gidermek için organizmada bir güç oluşumuna dürtü denilmektedir (Batmaz, 2002). Dürtü, temel olarak hedefe ulaşma sürecindeki bir eksikliği gidermek için ortaya çıkan bir uyarılma durumu olarak da tanımlanır. Dürtü, organizmanın ihtiyaçlarını karşılamak için ortaya çıkan bir içsel itici güçtür ve harekete geçirici bir etkisi vardır (Luthans, 1992).

Genel olarak, dürtü ve motivasyon kavramları sıklıkla birbirinin yerine kullanılsa da, aslında farklı anlamlara sahiptirler. Dürtü, genellikle bireylerin fiziksel ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayan bir itici güçtür. Açlık, susuzluk, nefessizlik, soğuk gibi durumlar dürtüyü tetikler ve vücudunun normal durumuna dönmesi için uyarır. Bu nedenle dürtü terimi, fiziksel zaruri ihtiyaçlar sebebiyle ortaya çıktığını ifade etmektedir. Motivasyon ise, insanların ihtiyaçlarını veya dürtülerini gidermek amacıyla harekete geçmelerini ifade eder. Ancak bazı dürtüler doyumsuz hale geldiğinde, yeterince tatmin edilmediğinde, hedefe ulaşamadığında veya başarıya ulaşma konusunda çaresizlik hissedildiğinde bireylerde gerginlik oluşabilmektedir. Bu nedenle, bireyler yalnızca güdülerini yeterince tatmin ettiklerinde huzura kavuşabilirler (Başaran, 2000).

2.6.1.2. Güdü

Motivasyon kavramının anlaşılması için, 'güdü' kelimesinin tanımı da önemli bir rol oynamaktadır. 'Güdü', bir eylemin ardındaki sebebi ifade etmek için kullanılan bir terimdir. Örneğin, açlık hisseden bir kişinin, kendini doyurmak amacıyla yemek yemesi veya bir çalışanın terfi alabilmek için verilen görevi mükemmel bir şekilde yerine getirmek için

çalabaması, güdünün örnekleridir (Pardee, 1990). Güdülenme süreci, davranışın anlam kazanmasında son derece önemli bir süreçtir. Diğer zihinsel süreçler gibi, güdü de gözle görülmeyen varsayımsal bir fenomendir. İnsanlar, ihtiyaçlarının karşılanmadığı durumlarda huzursuzluk hissiyle karşılaşır. Bu durumu gidermek için bir baskı veya dürtü ortaya çıkar. İnsanların ihtiyaçlarını nasıl ve hangi araçlarla karşılayabilecekleri konusunda bilinçli bir şekilde hedefe yönelmelerine güdü denir. İnsan, ihtiyaçlarını tatmin ettikten ve huzursuzluğunu giderdikten sonra huzurlu ve dengeli bir duruma dönmektedir (Karabacak, 1993; Erden ve Akman, 2002; Baysal ve Tekarslan, 1992).

Eylemleri hedeflere doğru yönlendiren bir içsel durum olarak da kabul edilen Güdü kavramı, birincil, ikincil ve genel güdüler olmak üzere üç farklı gruba ayrılır (Luthans, 2002).

Birincil Güdüler: Bu güdüler, öğrenme yoluyla edinilmemiş, biyolojik temelli ve öncelik sırasında yer alan güdülerdir. Örnek olarak yeme, içme, üreme, uyuma gibi ihtiyaçlar verilmektedir (Luthans, 2002).

İkincil Güdüler: Sonradan öğrenilen güdülerdir. Bunlar, güç, aidiyet, statü ve güvenlik gibi güdülerden oluşur. İnsanların ve olayların kontrolü, rakipleri veya düşmanları yenme, karmaşık problemleri çözme, bir grup içinde kabul edilme, bir işe sahip olma ve prestijli bir üniversiteden mezun olma gibi ikincil güdülere örnek verilebilir (Öztürk, 2003).

Genel Güdüler: Bu güdülerin insan davranışlarında önemli bir yeri bulunmaktadır. Çünkü bu kategoride, birincil veya ikincil olmayan birçok güdü bulunur. Bu gruptaki güdüler, öğrenme yoluyla elde edilmemiş ve biyolojik olmayan güdülerdir. Bu güdülere örnek olarak merak, sevgi ve hareket etme güdülerini verilmektedir (Luthans, 2002).

2.6.1.3. Tutum

Tutum, gözlenemeyen ancak bazı davranışlara yol açtığı düşünülen eğilimler" şeklinde tanımlanır. Bu nedenle, olayları inceleme sürecinde araştırma değişkeni olarak kullanılabilirler. Tutum, genellikle bir bireyin belirli bir nesne veya kişiye karşı zihinsel olarak hazır olma durumu veya belirli bir şekilde algılanma durumudur. Başka bir deyişle, bireylerin belirli nesnelere karşı, deneyimlerinin bir sonucu olarak düzenli bir tavır ve davranış sergilemeleridir (Özkalp ve Kirel, 1999; Özgener, 2000).

2.6.1.4. Davranış

Davranış, bir çevreye karşı organizmanın verdiği tipik tepkidir. Psikolojik olarak, davranış, uyaranlara karşı organizmanın verdiği tepkilerin tümünü ifade eder. Davranış kavramı, tutum, davranış tarzı ve hareket biçimi gibi kavramlarla ilişkilendirilebilir. İnsan faaliyeti, davranış kavramının çeşitliliğini gösterir. Davranış, gözlemlenebilir ve ölçülebilir her şeyin incelenmesiyle ilgilidir. Davranış, amaçlı, motivasyonlu ve hedefe yönelik olma özelliğine sahiptir, rastlantısal veya nedensiz değildir. İnsan davranışının en önemli özelliği, çok nedenli ve karmaşık olmasıdır. Davranış, belirli koşulların sonucu olarak ortaya çıkar. Davranış, organizmanın belirli uyaranlara verdiği tepki olarak tanımlanır ve motivasyon sürecinde çeşitlilik gösterir. Gözlenebilir, kaydedilebilir ve ölçülebilir tüm etkinlikler, davranış tanımı içinde yer alır (Şimşek, Akgemci ve Çelik. 2001).

2.7. Motivasyon Çeşitleri

2.7.1. İçsel Motivasyon

İçsel motivasyon, ilgi ve merak faktörlerinin etkisiyle ortaya çıkar ve kişinin kendi içinde bulunan güçlü bir itici kuvvettir. Bu tür motivasyon, kişinin kendini geliştirme, yeteneklerini kullanma ve kişisel tatmin sağlama konularında doğal bir eğilim göstermesiyle belirir. Kendiliğinden bir davranışta bulunma gücüne sahip olan içsel motivasyon, kişinin kendi tercihleri doğrultusunda hareket etmesine yardımcı olur. Bu sayede kişi, karşısına çıkabilecek zorluklara karşı da mücadele edebilir ve başarılı olma şansını artırır (Hoy ve Miskel, 2010). İçsel motivasyon, bireyin dış etkenlerden bağımsız olarak belli davranışları gerçekleştirmeye odaklanması ve bu doğrultuda kendini motive etmesi anlamına gelir. İçsel motivasyonun ödülü, bireyin kişisel tatmini, inançları ve beklentileri doğrultusunda elde ettiği mutluluktur. Bu tür motivasyonda yetenek, kararlılık, azim, bireysel çaba ve işten keyif alma gibi faktörler oldukça önemlidir. Bireyler içsel motivasyonları sayesinde, kendi kendilerine hedef belirlerler ve bu belirli hedeflere ulaşmak için lazım olan güç ve enerjiyi kendilerinde bulurlar (Plotnik ve Kouyoumdjian, 2013).

İçsel motivasyon, kişinin iç dünyasından gelen bir güdülenme olarak tanımlanabilir. Bu motivasyon türünde, kişi kendini belirli bir davranış gerçekleştirmeye yönlendirir ve dışsal ödüllere ihtiyaç duymadan harekete geçer. İçsel motivasyon, bireyin kişisel ihtiyaçlarını karşılaması ve tatmin duygusu yaşaması açısından son derece önemlidir. Bu nedenle, ihtiyaçlar içsel motivasyonun temel kaynağıdır. Merak, ilgi ve yetenek gibi faktörler, içsel motivasyonu tetikleyen kaynak örnekler arasında yer alır. Bir kişi, ilgi duyduğu bir konuda

yetenek sahibi olabilir ve o konuda daha fazla bilgi edinmek için merak duyabilir. Bu durumda, içsel motivasyon kendiliğinden oluşur ve kişi kendini konuya odaklanır. Bu sayede, başarıya ulaşmak daha kolay hale gelir. İçsel motivasyon ile tutum, değerler ve başarı arasında önemli bir bağ bulunmaktadır. Başarı elde etmek isteyen bir kişi, öncelikle konuya ilgi duymalı ve yeteneği olduğundan emin olmalıdır. Ayrıca, başarıya ulaşmak için doğru tutum ve değerleri benimsemek de önemlidir. Bu nedenle, içsel motivasyonun başarıyla doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir (Yazıcı, 2008).

İçsel motivasyon, insanların kendilerini herhangi bir dış etkenin etkisinden bağımsız olarak harekete geçirebilme özelliğiyle karakterize edilir. Bu, bireyin içsel olarak belirlediği hedefler ve amaçlar doğrultusunda hareket etmesini sağlar. İçsel motivasyonun bir diğer önemli özelliği, bireyin elde edeceği tatmin ve mutluluğun, tamamen kendisi tarafından belirlenmiş olmasıdır. Bu da, kişinin öz disiplini kullanarak kendini geliştirme ve hedeflerine ulaşma sürecinde daha fazla kontrol sahibi olmasını sağlar. İçsel motivasyon kaynakları genellikle ilgi, yetenek ve merak gibi kişisel faktörlerdir. Bireyin kendisine yönelik güçlü bir ilgi duyması, onu bu alanda kendini geliştirmeye ve başarılı olmaya yönlendirir. Aynı şekilde, bireyin sahip olduğu yetenekler, içsel motivasyonunun belirleyici bir faktördür. Yeteneklerini kullanarak başarılı olmak ve kendini geliştirmek, bireylerin içsel motivasyonunu artırır. Merak ise, yeni şeyler keşfetmek ve öğrenmek için doğal bir dürtüdür. Bu dürtü de, bireyleri içsel motivasyonla harekete geçirmekte önemli bir role sahiptir (Argon ve Eren, 2004).

Sabuncuoğlu ve Tüz (2001)'e göre, bir davranışın içgüdüsel olarak tanımlanabilmesi için belirli koşulların sağlanması gerekmektedir. İlk olarak, bu davranışın kesin bir fizyolojik nedeni olmalıdır. Yani, davranışın nedeni beyin ve sinir sistemi gibi fizyolojik süreçlerle açıklanabilir olmalıdır. İkinci olarak, içgüdüsel olarak tanımlanan davranışın hayvanlar dünyasında evrensel bir niteliği olmalıdır. Yani, bu davranışın birçok farklı türde gözlemlenmesi gerekmektedir. Son olarak, içgüdüye dayalı olduğu kabul gören davranış, öğrenme süreci nihayetinde değişmemelidir. Bu da, davranışın öğrenme yoluyla edinilmediğini ve doğuştan gelen bir niteliğe sahip olduğunu göstermektedir.

2.7.2. Dışsal Motivasyon

Dışsal motivasyon, İngilizce'deki karşılığıyla "extrinsic motivation", bir davranışın gerçekleştirilmesindeki temel motivasyon kaynağının, içsel haz veya ilgi gibi iç faktörlerden ziyade dışsal ödüller olduğu motivasyon türüdür. Bu ödüller, övgü, not, şöhret, para gibi

maddi veya manevi çıkarlar olarak ifade edilmektedir. Davranışın gerçekleştirilmesinde ana amaç, bu ödülleri elde etmek olarak tanımlanır. Dışsal motivasyon, bir davranışın yapılması için dış itici güçlerden kaynaklanır ve bireyin içsel motivasyonu ile karşılaştırıldığında daha az kalıcı bir etkiye sahiptir (Stipek, vd., 1998). Dışsal motivasyon, insanların belirli bir eylemi gerçekleştirmeye yönelik olan etkilerin dışarıdan gelmesi sonucu meydana gelen bir motivasyon şeklidir (Selçuk, 2003).

İçsel motivasyon ve dışsal motivasyon arasındaki temel farklardan biri, teşvik edici faktörlerin kaynağıdır. İçsel motivasyonda, genellikle maddi olmayan unsurlar, yani kişinin kendi içinde duyduğu tatmin ve mutluluk ön plandadır. Bunun aksine, dışsal motivasyonda, ödüller ve başarılar kişisel tatmin, haz ve mutluluk vermek için kullanılır. Bu nedenle, bireyler dışsal motivasyona daha çok ödül veya sonuçların getirdiği tatmin için ihtiyaç duyarlar (Öztan, 2019). İnsanlar genellikle çocukluk yaşamlarında daha çok içsel motivasyonla hareket ederler. Ancak, zamanla sosyal çevre ve ilişkilerin etkisiyle birlikte toplumsal kuralları öğrenirler ve içsel motivasyonla gerçekleştirdikleri davranışlarında azalma görülür. Bunun yerine, ceza almamak ya da ödül kazanmak için uygun davranışlar sergilerler. Bu durumda, bireylerin davranışları dışsal motivasyonla ilişkilidir ve içsel doyum kazanmak için değil, ödüllere ya da cezalara bağlı olarak hareket etmektedirler (Deci ve Ryan, 2000).

Dışsal motivasyon, çeşitli dış etkenlere bağlı olan bir motivasyon türüdür. Ödüller, cezalar, takdirler, baskılar, ricada bulunmalar, sevgi gösterileri gibi unsurlar, davranışları tetikleyen temel etkenlerdir. Fakat bu motivasyon türünde, kişi kendi içsel arzularına göre değil, bir amaç doğrultusunda davranış sergiler. Yani davranış, bir araç görevi görerek son hedefe ulaşmak için gerçekleştirilir. Eğer bir eylem, dış itici güçlerden kaynaklanarak gerçekleştiriliyorsa, bireyin kendi içinde istek duyması ile gerçekleştirilen davranış arasında farklılıklar vardır. Bu tür motivasyon genellikle, not alma, sınavda başarılı olma, veya belirli bir hedefe varmak gibi, sonucunda bir ödül ya da farklı bir dışsal faktörün olacağı davranışlar için kullanılır (Erdem, 2012; Arıkıl ve Yorgancı, 2012). Dışsal motivasyon, insanların dışarıdan gelen ödüllere veya cezalara bağlı olarak hareket ettiği bir motivasyon şeklidir. Bu tür motivasyonun kaynakları, yükselme, şikayet edilen durumdan kaçma, daha iyi bir pozisyon kazanma veya liyakate dayalı terfi gibi hedeflerdir. Bireyler, dışsal motivasyonla yönlendirildiklerinde, eylemin kendisi yerine eylemin getireceği sonuçlara odaklanırlar. Bu nedenle, dışsal motivasyon, davranışın ödüllere ve cezalara göre değerlendirilmesiyle ilgili olduğundan, davranışsal motivasyon olarak da adlandırılır. Dışsal motivasyon, insanları teşvik

edici veya caydırıcı faktörlere göre hareket etmeye yönlendirir. Ancak, dışsal motivasyon, içsel motivasyona kıyasla daha az kalıcı bir etkiye sahiptir ve uzun vadede başarı elde etmek için yeterli değildir (Hoy ve Miskel, 2010).

2.7.3. İçsel Motivasyon ve Dışsal Motivasyona Kuramsal Bakış

Motivasyon konusu, çeşitli açılardan incelenmiş ve bireylerin motivasyonunu etkileyen unsurlar, motivasyonun sonuçları ve motivasyon modelleri hakkında farklı görüşler ortaya konulmuştur. Bireylerin farklı ihtiyaçlara sahip olmaları, farklı isteklere ve beklentilere sahip olmaları ve bu isteklerin sürekli değişmesi, bireyleri neyin motive ettiğini veya etmediğini araştırmaya zorlamıştır. Motivasyon teorileri, bu ihtiyaçların ne olduğunu araştırma üzerine kurulmuştur ve bu kuramlar motivasyonun temelini oluşturmaktadır (Northcraft ve Neale, 1990; Öztürk ve Dündar, 2003). Bu kuramların başlıcaları; Davranışçı Kuram, Bilişsel Kuram, Hümanistik Kuram ve Sosyal Öğrenme Kuramıdır (Ercan, Çakmak ve Kayabaşı, 2008).

Davranışçı Kuram:

Davranışçı yaklaşım, bireylerin motivasyonunun dışarıdan gelen uyarıcılara bağlı olduğunu savunmaktadır. Davranışçılar, öğrenmenin büyük ölçüde dış etkenlere bağlı olduğunu ve aynı şekilde motivasyonun da dış etkenlere dayandığını vurgulamışlardır. Bu yaklaşım, bireylerin dışarıdan gelen uyarıcılara bağlı olarak motive olmasını önermektedir (Erden ve Akman, 2007; Selçuk, 2001). Organizma, ödül verilerek pekiştirilen davranışları tekrarlamaya meyillidir, bu nedenle pekiştiriciler aracılığıyla bireyin davranışları şekillenebilir. Bu nedenle, kuram, ödül veya ceza gibi kavramları önemsemekte ve bu aracılıkla motivasyonu geliştirmektedir (Ercan, Çakmak ve Kayabaşı, 2008; Yüksel, 2004). Ancak bu yaklaşım, dışsal motivasyona dayalı bir kuram olduğu için bireyi kendi amaçlarından uzaklaştırarak, kendisini ödül getiren hedeflere yönlendirebilir (Öncü, 2004).

Davranışçı kuramın savunucusu olanlar, öğrenme süreçlerinde koşullanmanın önemli bir rolü olduğunu vurgulamış ve öğrenilmiş davranış kalıplarının motivasyonel özellik kazandığını ifade etmişlerdir (Sardoğan, 2004). Organizmada, pekiştirilen davranışların tekrar edilme eğilimi vardır ve iki tepki arasında sıklıkla gerçekleştirilen davranış, daha olası olan davranış güçlendirir. Bu nedenle, eğitimcilerin nadir görülen davranışları sık görülen davranışların önüne koymaları gerekmektedir (Yüksel 2004). Davranışçı kuram yaygın bir şekilde uygulanmasına rağmen, bireyleri güdüleme konusunda tartışmalı bir kuram olarak kabul edilmektedir. Bu kurama yönelik temel eleştiri, dışsal motivasyonun birey üzerinde

olumsuz etkilere sahip olmasıdır. Bireyler, ödüllerin çaba ve kaliteye değil, yalnızca yapılmasına odaklanmasıyla motivasyonu etkileyen bir mesaj alırlar. Bu durum, motivasyonu zayıflatıcı bir etkiye sahip olabilir. Aynı zamanda, davranışsal kuramda bireylerin iç motivasyonu, iç denetimi ve bilişsel süreçlerine de önem verilmez. Bu durumlar da davranışçı yaklaşımın en önemli sınırlılıkları olarak kabul edilmektedir (Akbaba, 2006; Gülmez ve Özdemir, 2023).

Bilişsel Kuram:

Bilişsel kuram, davranışsal kurama bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Davranışçı kuramda dışsal faktörler önemli kabul edilirken, bilişsel kuramda ise içsel faktörler daha önceliklidir (Feldman, 1996; Westen, 1999). Bilişsel kurama göre, davranışlar planlama, amaçlar, şemalar ve bilişsel süreçlerle başlatılır ve kontrol edilir. Bireyler, dış etkilere ziyade bu etkileri nasıl değerlendirdikleriyle davranış geliştirirler. Bu değerlendirme motivasyonun kaynağıdır. Bireyler, dış uyarıcılara tepki vermek yerine, bu süreci nasıl yorumladıklarına göre davranış sergilerler. Davranışlar üzerinde bilme, dengeleme, kavrama gibi içsel ihtiyaçlar etkilidir. Bireylerin bilgi edinme, geribildirim alma, çaba sarf etme, hedeflere ulaşma ve başarı elde etme gibi içsel özellikleri, motivasyonun temel unsurlarıdır (Ögel, 2011; Woolfolk ve Margetts 2012).

Bilişsel kurama göre, davranışlar planlama, amaçlar, şemalar ve bilişsel süreçlerle başlatılır ve kontrol edilir. Bilişsel yaklaşım düşünceye önem verir ve düşünce sürecinin içgüdüler ve ihtiyaçlarla kıyaslandığında daha belirleyici olduğunu ifade eder (Bartlett, Burton ve Peim, 2006). Bilişsel kuram, insan davranışlarını aktif bir süreç şeklinde değerlendirir. Bu kurama göre, bireyler davranışları tanımlama, ifade etme, manipüle etme ve neticelerini değerlendirme becerisine sahip aktif bireylerdir (Kılıç, 2014). Cüceloğlu'nun yaşam döngüsü modelinde, duygu-niyet-hedeflenen sonuç-motivasyon-bilgi-eylem-elde edilen sonuç şeklinde düzenlediği ve motivasyonun ortaya çıkacak sonuç üstünde etkili olacağını ifade eder. Niyet, hedeflenen sonuç ve bilgi bu modelin en önemli bilişsel boyutlarıdır ve bunlar motivasyonla oldukça güçlü bir ilişki içerisindedir (Yazıcı, 2009; Cüceloğlu, 2008).

Hümanistik Kuram:

Hümanistik kuram, bireyin içsel motivasyon kaynaklarına odaklanmasıyla bilişsel kurama benzerlik gösterir. Bu perspektife göre, bireyin kendini gerçekleştirme yönelimi temel motivasyon kaynağı olarak ifade edilir (Bacanlı, 2005). Birey, doğuştan gelen bu eğilimle

dünyaya gelir ve kendini gerçekleştirme potansiyelini en üst düzeyde kullanma motivasyonuna sahiptir. Motivasyon, bireyin gelişimini teşvik eden, büyümesine katkıda bulunan ve tüm yeteneklerini etkili bir şekilde kullanmasını sağlayan bir süreçtir. Hümanistik kuram, bireyin seçim yapabilme özgürlüğüne, yaratıcılığına, özerkliğine, öz-saygısına ve ihtiyaçlarının önemine vurgu yapar. Bu kuram, insanın içsel motivasyonunu ve kişisel potansiyelini ön plana çıkarır (Yazıcı, 2008; Arık, 1996).

Motivasyon teorilerinin önemli bir yeri olan ve gereksinimlerle motivasyon arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalışan kuramcılar, akademik literatürde önemli bir yer tutmaktadır. Murray ve Maslow gibi insan odaklı bakış açısını benimseyen kuramcılar, gereksinim teorilerini bireylerin ihtiyaçlarını sınıflandırmaya dayalı olarak geliştirmişlerdir (Koçoğlu, 2001). Maslow, bu görüşün önde gelen temsilcilerinden biri olup, aynı zamanda bu alanda öncü bir isimdir. İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi, Maslow tarafından ortaya atılan ve en yaygın olarak bilinen motivasyon teorilerinden biridir. Bu teoriye göre, bireylerin motivasyonunun temelinde ihtiyaçlar yer almaktadır ve bireyler bu ihtiyaçları gidermek amacıyla davranışlar sergilerler (Açıkgöz ve Güngör, 2005; Erden ve Akman, 1997).

İhtiyaçlar Hiyerarşisi teorisi içsel motivasyonun bir türü olarak kabul edilir çünkü bireylerin arzuları ve ihtiyaçları kendi içlerinden kaynaklanır (Budak, 2000). Maslow'a göre, bu ihtiyaçlar son derece önemlidir ve bireylerin motivasyonunun sağlanması ve öğrenme çabasına girebilmeleri için öncelikle ihtiyaçlarının tatmin edilmesi gerekmektedir (Griffin ve Ebert, 2004). Her bireyin doğuştan gelen belli başlı ihtiyaçları olduğunu belirten Maslow, bu ihtiyaçların belirli bir hiyerarşik sıraya göre ortaya çıktığını ifade eder. Maslow'un ihtiyaçlar teorisine göre, bireyin alt düzeydeki bir ihtiyacı karşılanmadıkça, daha üst düzeydeki ihtiyaçlarına odaklanması mümkün olmayacaktır (Ağduman, 2014; Küçükahmet, 2005). Bu noktada belirtmek gerekir ki, Maslow'un "İhtiyaçlar Hiyerarşisi" sıralamasının temelini Murray tarafından geliştirilen ihtiyaçlar listesi oluşturur. Bu liste, fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyacı, sevgi ve ait olma ihtiyacı, saygınlık ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme ihtiyacından meydana gelmektedir (Petri, 1996). Kendini gerçekleştirme kavramı, bireyin potansiyelini fark etmesi ve onu gerçekleştirmek için çaba sarf etmesini ifade eder (Ülgen, 1997). Maslow, bu ihtiyaçları önem sırasına göre sıralamış ve beş gruba ayırmıştır. İlk iki grup "Fizyolojik İhtiyaçlar" grubunu oluştururken, diğer üç grup ise "Üst düzeydeki ihtiyaçlar" grubunu oluşturmaktadır (Covington 2000). Genellikle bir ihtiyacın ortaya çıkması, alt düzeydeki ihtiyacın belirli bir düzeyde giderilmesine bağlıdır. Alt düzeydeki

ihtiyaçlar tatmin edilmediği sürece, üst düzeydeki ihtiyaçlar kendilerini gösteremez ve bireyi harekete geçirecek bir motivasyon ortamı oluşturmazlar. Örneğin, bireyin açlık ihtiyacı karşılanmadan güvenlik ihtiyacına odaklanması mümkün değildir. Bireyin alt düzeydeki ihtiyaçları tatmin edildikçe, üst düzeydeki ihtiyaçlar ön plana çıkmakta ve motivasyonun kaynağı haline gelmektedir (Özaydın, 2011; Yeşil, 2016;).

Sosyal Öğrenme Kuramı:

Sosyal öğrenme kuramı, bireyin çevre ile etkileşim içinde bulunarak gözlem yapması ve model alması yoluyla öğrenme sürecini açıklamaktadır. Bu kuram, davranışsal ve bilişsel kuramları harmanlıyarak farklı bir öğrenme perspektifi sunar (Bandura, 2000). Sosyal öğrenme kuramına göre, içsel ve dışsal motivasyon öğrenme sürecinde önemlidir. Öğrenme için pekiştireç veya doğrudan deneyim gerekli değildir. İnsan davranışları, bilişsel, davranışsal ve çevresel faktörlerin birbirleriyle olan etkileşimleri sonucunda gerçekleşir. Öğrenme, gözlem yoluyla pekiştireç olmadan da gerçekleşebilir. Bir birey, başka bir bireyin davranışlarını gözlemleyerek öğrenebilir. Gözlemlenen bilgiler depolanır ve ihtiyaç duyulduğunda kullanılır. Öğrenmenin etkililiği, öğrenenin modellediği davranışı sergileme becerisine bağlıdır (Yeşilyaprak, 2002).

Sosyal öğrenme kuramcıları, modelden gözlem yoluyla öğrenmeyi desteklerken içsel ve dışsal süreçlerin birlikte etkili olduğunu vurgularlar. Gözlemlediğimiz dış dünya, iç dünyamızı etkiler. Sosyal öğrenme yaklaşımı, davranışçı ve bilişsel yaklaşımların özelliklerini bir araya getirirken, aynı zamanda bu yaklaşımlara ek nitelikler de katmıştır. Bu kurama göre, insanların davranışları, çevresel değişkenlerin, bilişsel özelliklerin ve kişisel özelliklerin etkileşimiyle ortaya çıkar. Davranışları yönlendirme süreci, yalnızca dışsal uyarıcılara veya yalnızca içsel uyarıcılara bağlı değildir; bunun yerine çevresel değişkenler, bilişsel özellikler ve kişisel özelliklerin etkileşimi tarafından belirlenir (Selçuk, 2001). Hem davranışçı ve hem de bilişsel yaklaşımların özelliklerini içeren ve bu yaklaşımlara yeni boyutlar katan bu kurama göre, dışsal uyarıcılardan etkilenirken aynı zamanda içsel etkilerle yönlendiriliriz. Kişisel özellikler, çevresel değişkenler ve bilişsel özellikler gibi önemlidir ve öz-yeterlilik, bağımlılık, başarı, saldırganlık gibi faktörler bireyin davranışını etkiler (Akbaba, 2006). Öz-yeterlilik, sosyal öğrenmenin temel bir kavramıdır ve bireyin kendisini tanıması anlamına gelir. Bir bireyin bir davranışı gerçekleştirebileceğine olan inancı ve başarılı olabileceğine dair beklentileri, o davranışı gerçekleştirme yeteneğini etkiler. Yüksek öz-yeterliliğe sahip bireyler daha fazla başarı elde ederken, düşük öz-yeterliliğe sahip olanlar, kapasiteleri yüksek

olsa bile düşük başarı gösterirler. Bireyin öz-yeterlilik seviyesinin artması, deneyimine, diğer insanların deneyimine, sözel ikna süreçlerine ve olumlu psikolojik durumuna bağlıdır (Schunk, 1991; Açıkgöz ve Güngör, 2005).

Öz yeterlilik kuramı, sosyal öğrenme kuramından türetilmiş olup bireyin kendi yeteneklerine ve durumundaki diğer bireylere dayalı olarak oluşan bir duygusal değerlendirme sürecini temsil etmektedir. Öz yeterlilik duygusu, bireyin belirli bir görevi başarma becerisi ve başarılı olabilme inancını içermektedir. Bu kuramda, bireylerin öz-yeterlilik algısı, hem içsel hem de çevresel faktörlerin birbirleriyle etkileşmesi sonucunda şekillenir ve motivasyon süreçlerinde önemli bir yeri vardır (Aslan ve Doğan, 2020). Öz yeterlilik kuramında, bireyin öz-yeterlilik duygusu, geçmiş deneyimlerinden, sosyal karşılaşmalardan, diğer insanlardan alınan geri bildirimlerden ve gözlemlediği diğer bireylerin başarılarından etkilenebilir. Bu etkileşimler, bireyin kendi becerilerini değerlendirmesine ve gelecekteki performansının öngörülmesine yardım eder. Öz-yeterlilik düşük olduğunda bireyler, bir görevi başarma konusunda daha az motive olabilirken, yüksek öz-yeterlilik duygusuna sahip olanlar ise daha fazla motivasyona ve daha iyi performansa sahip olabilirler. Ayrıca, içsel ve dışsal motivasyonun birbirleriyle etkileşim halinde olduğu vurgulanmaktadır. İçsel motivasyon, bireyin kendi içsel değerleri, ilgi alanları ve kişisel hedefleri doğrultusunda bir göreve olan ilgisini ve bağlılığını belirtirken, dışsal motivasyon, dışarıdan gelen ödüller, cezalar veya beklentiler gibi dış etkenler tarafından yönlendirilen motivasyonu temsil etmektedir. İş görenler, dışsal motivasyon kaynaklarıyla motive edilebildiği gibi kendi içsel motivasyonlarına da dayalı olarak hareket edebilmektedirler (Dilekmen ve Şükrü, 2005; Selçuk, 2001).

2.8. Rekreatif Faaliyetlere Katılımın Motivasyonla İlişkisi

Motivasyon terimi, rekreasyon psikolojisinde sıklıkla geçen bir kavramdır. İngilizce'de "motivation" olarak adlandırılan bu kavram, dilimize "motivasyon" olarak geçmiş ve hedeflere yönlendirme anlamını taşımaktadır. Diğer bir deyişle, bireyin kendi arzuları ve istekleriyle harekete geçerek başka bir amacı gerçekleştirmesi söz konusudur (Ayar, 2017). Motivasyon, bireyin içsel veya dışsal faktörlerden kaynaklanan bir güdülenme sürecidir. Bu süreçte, kişiye özgü arzular, hedefler ve istekler, onu harekete geçirmekte ve belirli bir davranışı gerçekleştirmeye yönlendirmektedir (Örücü ve Kanbur, 2008).

Rekreasyon faaliyetleri, bireylerin mutluluklarını artırmada önemli bir rol oynarken, özellikle gönüllü olarak seçilen aktiviteler, bireylerin motivasyonunu yükselterek keyif ve

tatmin duygusu yaşamalarına önemli katkılar sağlamaktadır (Broughton ve Beggs 2007). Diğer bir araştırmada ise rekreatif faaliyetler, bireylerin monoton yaşam kalıplarından çıkarak gönüllü olarak katıldıkları ve motivasyonlarını artıran, eğlenerek, keyif alarak gerçekleştirdikleri ve deneyimleyerek öğrenmelerini sağlayan etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Deveci, Tez ve Gürbüz, 2021; Esentaş, Tez ve Güzel, 2020).

Rekreasyon faaliyetlerine katılım, bireylerin boş zamanlarını değerlendirme amacıyla gerçekleştirdiği etkinliklere olan ilgi ve dahil olma durumunu ifade eder. Motivasyon ise, bireylerin bu rekreasyon etkinliklerine katılımını yönlendiren içsel ve dışsal faktörlerin toplamıdır. Rekreasyon etkinliklerine katılım ve motivasyon arasındaki ilişki, bireylerin etkinliklere olan ilgi düzeyleri, hedefleri, beklentileri ve ödüllendirme sistemi gibi çeşitli faktörlerden etkilenmektedir (Çağlar, Canlan ve Demir, 2019; Carroll ve Alexandris 1997). Bireysel ve toplumsal gereksinimleri karşılamayı amaçlayan rekreatif etkinlikler, motivasyon faktörünü beraberinde getirir. Motivasyon, zihinsel ve duygusal bir enerji olarak tanımlanan bir kavramdır ve bireyi belirli bir davranışa yönlendirir. Motivasyon eksikliği, harekete geçmeyi, başarı elde etmeyi ve hedefe ulaşmayı imkansız kılar. Bu nedenle, rekreatif faaliyetlerde motivasyonun varlığı son derece önemlidir. Motivasyon, bireyleri harekete geçirir, onlara enerji sağlar ve hedeflerine odaklanmalarını sağlar. Ayrıca, motivasyon, insanların içsel gücünü harekete geçirir, kendilerini aşmalarını sağlar ve başarıya ulaşma isteğini artırır. Dolayısıyla, boş zaman etkinliklerine katılım motivasyonu, bireylerin tatmin edici ve anlamlı deneyimler elde etmelerini sağlarken, aynı zamanda kişisel gelişimlerine ve yaşam kalitelerine katkıda bulunmaktadır (Güzel, Esentaş ve Tez, 2020; Aytürk, 2010; Carroll ve Alexandris, 1997).

Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılma motivasyonu, kişisel ilgi ve zevk, dinlenme ihtiyacı, sağlıklı yaşam biçimi benimsenmesi gibi içsel faktörlerden kaynaklanmaktadır. Spor aktivitelerine ilgi duyan bir birey, fiziksel sağlığını koruma amacıyla düzenli olarak spor yapmaya motivasyon duyar. Ayrıca, birçok rekreasyon etkinliği sosyal etkileşimi teşvik etmekte ve insanlar arasında bağları güçlendirmektedir. Bireylerin sosyal ilişkileri geliştirmek ve yeni kişilerle tanışmak gibi sosyal motivasyonlar da rekreasyon etkinliklerine katılımlarını artırmaktadır (Aydın ve Yaşartürk, 2017; Şahin, Akten ve Erol, 2009; Hamer, Karageorghis ve Vlachopoulos, 2002). Dışsal motivasyon ise, bireylerin etkinliklere katılma motivasyonunu dışarıdan gelen ödüller, teşvikler veya takdirler gibi faktörlerin etkilemesiyle sağlanır. Bir çalışanın iş yerindeki stresi azaltmak amacıyla

rekreasyon etkinliklerine katılmasını teşvik etmek için şirket tarafından sunulan ödüller veya teşvikler, bireyin motivasyonunu artırmaktadır (Örücü ve Kanbur, 2008).

Boş zamanların rekreatif faaliyetlerle değerlendirilmesi, hem fizyolojik hem de psikolojik problemlerle başa çıkmada ve hayat kalitesini yükseltmede önemli yeri olduğu pek çok araştırma tarafından vurgulanmaktadır. Bununla birlikte, toplumun önemli bir kesimi yeterli rekreasyonel egzersizlere katılamamaktadır. Bu nedenle, bireyleri rekreasyonel amaçlı egzersizlere motive eden faktörlerin saptanmasına yönelik çalışmaların yapılması büyük bir önem ifade etmektedir (Tsai, 2005; Rhodes ve Dean, 2009; Altunay ve Balcı, 2018; Mutlu vd., 2011).

2.9.Konu ile İlgili Yurtiçinde ve Yurtdışında Yapılan Bazı Çalışmalar

Mutlu ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan araştırma, Kayseri ilinde yaşayan 515 gönüllü yetişkinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada "Boş Zaman Motivasyon Ölçeği" (BZMÖ) kullanılarak bireylerin fiziksel aktiviteye teşvik eden faktörler değerlendirilmiştir. Katılımcıların cinsiyet ve medeni durumlarına göre ölçekte yer alan 5 alt boyutta istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma bulguları incelendiğinde, cinsiyet bazında "motivasyonsuzluk", "dışsal düzenleme" ve "uyaran yaşama" alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Medeni duruma göre ise sadece "dışsal düzenleme" alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Bekar katılımcıların, evli katılımcılardan daha yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir. Diğer 4 alt boyutta ise medeni duruma göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. ANOVA sonuçlarına göre, katılımcıların mesleklerine göre "motivasyonsuzluk" ve "dışsal düzenleme" alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, "Motivasyonsuzluk", "Bilmek-başarmak", "Uyaran-yaşama" ve "Dışsal düzenleme" alt boyutlarında gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre, bireyleri boş zaman aktivitelerine motive eden faktörler arasında "uyaran yaşama", "bilmek başarmak" ve "özdeşim/içe atım" faktörlerinin en önemli olduğu görülmektedir.

Ceylan (2019) tarafından yapılan araştırma, Gaziantep Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'ndaki üniversite öğrencilerinin boş zaman engellerini ve motivasyon düzeylerini belirlemeyi, demografik değişkenler açısından karşılaştırmayı ve aralarındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiş ve BZEÖ ile BZMÖ kullanılmıştır. 317 gönüllü katılımcıya bu ölçekler uygulanmış ve veriler frekans dağılımları, T-testi, anova analizleri ve Pearson korelasyon

analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulgularına bakıldığında, katılımcıların boş zaman engelleri algılarının ortalamasının üstünde olduğu ve tesis eksikliği ile yeterli zaman bulma boyutlarından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Boş zaman motivasyon düzeylerinde ise yüksek özdeşim-içe atım ve bilmek başarmak boyutlarının daha belirgin olduğu saptanmıştır. Boş zaman engelleri ile boş zaman motivasyon düzeyleri arasında ise bir ilişki saptanamamıştır. Araştırma sonuçları demografik değişkenler açısından incelendiğinde, cinsiyet ve yaş değişkenleri arasında her iki ölçek arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir.

Kilpatrick, Hebert, and Bartholomew (2005) tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleştirilen bir araştırmada, spor ve egzersiz motivasyonu incelenmiştir. Araştırmaya, yaş aralığı 18 ile 47 arasında değişen toplamda 233 öğrenci katılmıştır, bu öğrenciler sağlık ve kinesiyojoloji kurslarına kayıtlı öğrencilerden oluşmaktadır ve 132 kadın ve 101 erkekten oluşmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, cinsiyet değişkeninin egzersize katılma motivasyonu ve yapılan aktivite üstünde istatistiksel olarak anlamlı derecede etkili olduğu belirlenmiştir. Erkeklerin egzersize katılım motivasyonunun ve yapılan aktiviteye katılım düzeyinin, kadınlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, erkeklerin spor ve egzersiz konusunda daha yüksek motivasyona sahip olduğunu ve daha aktif bir yaşam tarzı sürdürdüğünü göstermektedir.

Uzun, Pepe, ve Turan (2017) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, üniversite öğrencilerinin rekreatif aktivitelere katılımını engelleyen faktörler ile serbest zaman motivasyonları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmaya Erciyes Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören toplam 800 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların cinsiyet, yaş, haftalık serbest zaman, tesis yeterliliği ve yaşadıkları yer gibi değişkenlere göre boş zamanlarını değerlendirmede farklılık gözlenmemiştir. Ancak, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ve genel akademik not ortalamasına göre farklılıklar belirlenmiştir. Serbest zaman aktivitelerine katılımdaki engeller göz önüne alındığında, cinsiyet ve yaş değişkenlerinde farklılık görülmemiştir. Ancak, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm, genel akademik not ortalaması, haftalık serbest zaman, tesis yeterliliği ve yaşadıkları yer gibi değişkenlere göre farklılıklar saptanmıştır. Araştırma ayrıca, katılımcıların serbest zaman motivasyonları ve engelleri alt boyutları arasında ilişkiler saptamıştır. Araştırma sonuçları, bu ilişkileri açıkça belirlemekte ve serbest zaman motivasyonunu etkileyen faktörlerin engellerle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Kardaş ve Sadık (2018) tarafından yapılan çalışmada, ortaöğretimdeki öğrencilerin boş zaman motivasyonu farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Çalışmaya toplamda 691 ortaöğretim öğrencisi katılmıştır. BZMÖ ölçeği kullanılarak veriler toplanmış ve katılımcıların kişisel bilgileri alınmıştır. Katılımcıların 384'ü erkek, 307'si ise kadın olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin %42,8'i Anadolu Lisesi, %36,9'u Meslek Lisesi ve %20,3'ü Spor Lisesi'nde eğitim görmektedir. Araştırma verileri SPSS 24 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Boş zaman motivasyonu ölçeği ve alt boyutları, demografik özellikler açısından incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, cinsiyete göre, kadın katılımcılar ile erkek katılımcılar arasında boş zaman motivasyonunda anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir. Ancak, okul türü incelendiğinde, Spor Lisesi öğrencilerinin boş zaman motivasyonunun Anadolu ve Meslek Lisesi öğrencilerine göre yüksek olduğu saptanmıştır.

Huang, Chao ve Zhao (2013) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, softbol oyuncularını üzerinde boş zaman motivasyonu ve boş zaman engelleri üzerine bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada, boş zaman kısıtlamalarının, boş zaman etkinlikleri esnasında katılmayı sınırlayan veya engelleyen faktörleri ifade ettiği vurgulanmaktadır. Araştırmacılar, boş zaman kısıtlaması ölçeğinin üç yapıdan oluştuğunu belirlemişlerdir: kişilerarası kısıtlamalar, kişilik kısıtlamaları ve yapısal kısıtlar. Araştırma, softbol oyuncularının boş zaman aktivitelerine katılımlarını etkileyen bu kısıtlamaların boyutlarını anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Oyuncuların motivasyon düzeylerini ve engelleri üzerindeki etkilerini değerlendirmek için boş zaman motivasyonu ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek, kişilerin boş zaman aktivitelerine katılma motivasyonlarını ölçmektedir. Araştırma, softbol oyuncularının karşılaştıkları kişilerarası, kişilik ve yapısal kısıtlamaların boş zaman aktivitelerine katılımlarını nasıl etkilediğini incelemiştir.

Masmanidis, Gargalianos ve Kosta (2009) tarafından yapılan bir çalışmada, 7 üniversiteden toplam 3041 üniversite öğrencisi üzerinde sportif rekreasyonel aktivitelere karşı algılanan engeller incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin bilgi eksikliği ve aktivitelere erişim engelleriyle karşılaştığı tespit edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre, tesislerin yeterli olmasına rağmen, bu tesislerle ilgili yeterli bilginin verilmemesi nedeniyle kullanımının düştüğünü tespit edilmiştir.

Drakou, Tzetzis ve Mamantzi (2008) tarafından yürütülen bir çalışmada, Yunanistan'daki üniversite öğrencilerinin serbest zaman engelleri üzerine odaklanılmıştır. Araştırma, üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarında katıldıkları etkinliklere yönelik

engelleri belirlemeyi amaçlamıştır. Veriler, Yunanistan'daki farklı üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerden toplanmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin büyük şehirlerde veya küçük şehirlerde okuduğu dikkate alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, küçük şehirlerdeki öğrencilerin büyük şehirlerdeki öğrencilere oranla tesis eksikliği nedeniyle daha fazla engel yaşadığı belirlenmiştir.

Adam, Hiamey ve Afenyo (2015) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, Ghana Üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman engelleri incelenmiştir. Araştırmada, Cape Coast Üniversitesi'nden rastgele seçilen 1160 katılımcı yer almıştır. Elde edilen sonuçlar, öğrencilerin hareketsiz boş zaman faaliyetlerine yönlendiklerini göstermektedir. Öğrencilerin karşılaştığı temel kısıtlamaların kişilerarası olduğu belirlenmiştir. Özellikle, kadın öğrencilerin erkek meslektaşlarına göre daha fazla kişilerarası kısıtlamalarla karşılaştığı, genç öğrencilerin yaşlılara göre daha fazla kişilerarası kısıtlamalarla karşılaştığı ve düşük gelire sahip öğrencilerin yüksek gelire sahip olanlara göre daha fazla kişilerarası kısıtlamalarla karşılaştığı görülmüştür.

Arguz ve Erdoğan (2021) tarafından Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde gerçekleştirilen bir araştırma, öğrencilerin boş zaman tutumları ve boş zaman motivasyonları üzerinde çeşitli değişkenleri incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada, tesadüfi yöntemle seçilen 1071 katılımcı yer almıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrenciler günlük yeterli boş zamana sahip olduklarını ifade etmişlerdir ve bu günlük boş zamanlarının boş zaman faaliyetlerine yönelik tutumlarına ve motivasyonlarına etki ettiği gözlenmiştir. Öğrencilerin aylık gelir durumları incelendiğinde, orta düzeyde bir aile yapısına sahip oldukları belirlenmiş ve bu durumun öğrencilerin boş zaman tutumlarını ve motivasyonlarını etkilediği tespit edilmiştir. Bu bulgular, Necmettin Erbakan Üniversitesi'ndeki öğrencilerin boş zaman tutumları ve motivasyonlarının, günlük boş zaman süreleri ile aylık gelir durumları gibi değişkenler tarafından etkilendiği tespit edilmiştir.

Öztan (2019) tarafından Türkiye'de yaşayan LGBTİ bireylerin serbest zaman egzersiz düzeyleri, serbest zaman engelleri ve motivasyonları üzerine çeşitli demografik değişkenlere göre bir çalışma yapılmıştır. Araştırma tarama modeliyle tasarlanmış olup örneklemini 75 kişi oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplamak için BZEÖ ve BZMÖ ölçekleri kullanılmıştır. Katılımcılar genellikle 18-25 yaş aralığında olup eğitim seviyesi yüksek ve sosyo-ekonomik durumu orta düzeydedir. Serbest zaman etkinliklerine katılım düzeyleri de orta düzeydedir. Yapılan çalışmada, demografik özellikler ile serbest zaman motivasyonları ve engelleri

arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu farklılıklar, yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi ve sosyo-ekonomik durum gibi değişkenlere bağlı olarak serbest zaman etkinliklerine katılım ve motivasyon düzeylerinde değişiklikler olduğunu göstermektedir.

Ayhan ve Öçalan (2022) tarafından yapılan çalışmada, uçurtma sörfü ile ilgilenen bireylerin serbest zaman egzersiz düzeyleri, serbest zaman engelleri ve motivasyonları demografik değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde yaşayan ve uçurtma sörfüne ilgi duyan veya bu sporu tercih eden 213 birey oluşturmuştur. Veri toplamak için kişisel bilgi formu, Serbest Zaman Egzersiz Anketi, Boş Zaman Motivasyon Ölçeği ve Boş Zaman Engelleri Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, katılımcıların %47,4'ü kadın ve %52,6'sı erkektir. Genellikle 30 yaş altındaki bireylerden oluşan örneklemin sosyo-ekonomik durumu ve serbest zaman etkinliklerine katılım düzeyi iyi düzeydedir. Serbest zaman motivasyon ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde, bilmek-başarmak boyutunun en yüksek değere sahip olduğu görülmüştür. Motivasyonsuzluk boyutu ise en düşük değeri göstermektedir. Boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına bakıldığında ise, tesis alt boyutunun en yüksek ortalama değere sahip olduğu belirlenmiştir. Birey psikolojisi alt boyutu ise en düşük değeri göstermektedir.

Harmandar ve Demirel (2009) tarafından gerçekleştirilen bir çalışma, üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarını engelleyebilecek unsurları belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada, Gürbüz vd. (2012) tarafından geliştirilen "BZEÖ" kullanılmıştır. Toplam 235 üniversite öğrencisi, Dumlupınar, Sakarya ve Gazi Üniversiteleri Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören gönüllüler arasından seçilmiştir. İstatistiksel analizler sonucunda, katılımcıların üniversitelerine göre yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda "Tesisler", "Bilgi Eksikliği" ve "Birey Psikolojisi" alt boyutlarında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi sonucunda ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu sonuçlara göre, üniversiteler arasında bu engellerin farklılık gösterebileceğini ve bu faktörlerin rekreasyonel etkinliklere katılımı etkileyebileceği ifade edilmiştir.

Altunay ve Balcı (2018) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, Keçiören ilçesindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin boş zaman etkinliklerine katılım motivasyonları incelenmiştir. Araştırma için rasgele seçilen 1075 öğretmen örneklem grubunu oluşturmuştur. Mutlu (2008) tarafından geliştirilen BZMÖ kullanılmış ve elde edilen veriler istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, BZMÖ beş alt

boyutunda bağımsız değişkenlere bağlı olarak farklılıklar tespit edilmiştir. Özellikle motivasyonsuzluk, bilmek-başarmak ve dışsal düzenleme boyutlarında artış gözlemlenmiştir. 45 yaş ve üzeri öğretmenlerin motivasyonu daha çok dışsal faktörlere, genç öğretmenlerin ise içsel faktörlere bağlı olduğu saptanmıştır. Kadın öğretmenlerin dışsal düzenleme boyutu dışında diğer tüm boyutlarda daha yüksek motivasyona sahip olduğu belirlenmiştir. Ancak, 24 yıl ve üzeri hizmet süresine sahip öğretmenlerin daha az motivasyona sahip olduğu belirlenmiştir. Sosyal Bilimler branşındaki öğretmenlerin bilmek-başarmak ve özdeşim/içe atım boyutlarında diğer branşlara kıyasla daha yüksek değerlere sahip olduğu gözlenmiştir. Eğitim faktörünün bilmek-başarmak alt boyutunda motivasyonu artırdığı ancak gelir düzeyi ve medeni durumun öğretmenlerin etkinliklere katılım motivasyonunu artırmadığı sonucuna varılmıştır.

Gürsel, Güzel ve Yıldız (2019) tarafından yapılan bir çalışmada, kadınların rekreasyonel faaliyetlere katılımındaki motivasyon ve engelleri belirlemek amacıyla bir durum tespiti yapılmıştır. Araştırma, Manisa’da yaşayan 20-55 yaş aralığındaki 350 kadından oluşan bir çalışma grubuyla gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak BZMÖ ve BZEÖ seçilmiştir. Elde edilen veriler frekans, ANOVA ve korelasyon analizi ile analiz edilmiştir. Bulgulara göre, katılımcıların meslek grupları incelendiğinde çoğunluğunun çalışan (%50,8) ve ev hanımı (%40,6) olduğu görülmüştür. Birey psikolojisi ve motivasyonsuzluk alt boyutları arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. Katılımcıların dışsal düzenleyen alt boyutunda spor yapma ve sinema-tiyatro gibi aktiviteler arasında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Ancak BZEÖ’nün tesis alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu tezde, üniversite öğrencilerinin rekreatif aktivitelere katılımını engelleyen faktörlerin ve serbest zaman motivasyonlarının belirlenmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, tez, nicel araştırma desenlerinden betimsel tarama deseni kullanılarak yürütülmüştür. Betimsel tarama deseni, mevcut bir durumu objektif bir şekilde betimlemeyi hedefler. Tarama modelleri, geçmişte veya günümüzde var olan bir durumu detaylı olarak anlamamıza yardımcı olur (Karasar, 2018).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, 2022/2023 eğitim-öğretim yılında Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Tıp Fakültesi, Turizm Fakültesi ve Mühendislik Fakültesi olmak üzere 4 farklı alanda öğrenim gören toplam 9423 öğrenciden oluşmaktadır (Yokatlas, 2023). Araştırma kapsamındaki evren sayısı göz önüne alındığında, 370 öğrenci,% 95 güven aralığında 0,05 hata oranını dikkate alarak araştırmanın evrenini temsil etmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın örneklemini basit rastgele örnekleme yöntemiyle ilgili evrenden seçilen 502 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem grubunun sosyo demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo Demografik Özellikleri

	<i>n</i>	%
Yaş		
18-21	303	60.36
22 ve üzeri	199	39.64
Cinsiyet		
Kadın	271	54.75
Erkek	224	45.25
Fakülte		
Tıp	110	22.13
Turizm	158	31.79
Mühendislik	110	22.13
Eğitim	119	23.94
Sınıf Düzeyi		
1.Sınıf	161	32.72
2.Sınıf	112	22.76
3.Sınıf	127	25.81
4.Sınıf	92	18.70
Genel Akademik Not Ortalaması		
2,49 ve altı	160	32.99
2,5-3,00	235	48.45
3,01 ve üzeri	90	18.56
Şuan Yaşadığı Yer		
Yurt	184	36.73
Aile	230	45.91
Evde (arkadaşlar ile)	87	17.37
Yaşam Yeri		
Kırsal Kesim	48	9.62
İlçe	171	34.27
Şehir Merkezi	280	56.11
Aylık Gelir Durumu		
İyi	97	19.36

Orta	351	70.06
Kötü	53	10.58
Part-time Çalışma		
Evet	130	25.95
Hayır	371	74.05
Haftalık Boş Zaman		
1-5 saat	64	12.80
6-10 saat	178	35.60
11-15 saat	175	35.00
16 saat ve üstü	83	16.60
Üniversite Olanak		
Evet	77	15.46
Hayır	421	84.54
Boş Zaman Aktivite Tercihleri		
Spor ve Fiziksel aktiviteler	96	19.12
E-Spor	76	15.14
Sosyal Medya	94	18.73
Sinema-Tiyatro	47	9.36
Park-Bahçe ve Kafe	67	13.35
TV Seyrederek	17	3.39
Kitap okumak	49	9.76
Müzik Dinlemek	51	10.16

Tablo 1. incelendiğinde, katılımcıların 303'ünün (%60.36) 18-21, 199'u (%39.64) 22 ve üzeri yaş aralığındadır. Cinsiyet açısından 271'i (%54.75) kadın, 224'ü (%45.25) erkektir. 110 kişi (%22.13) tıp, 158 kişi (%31.79) turizm, 110 kişi (%22.13) mühendislik, 119 kişi (%23.94) eğitim fakültesi öğrencisidir. Katılımcıların 161'i (%32.72) 1. Sınıf, 112'si (%22.76) 2. Sınıf, 127'si (%25.81) 3. Sınıf, 92'si (%18.70) 4. Sınıf öğrencisidir. 160 kişi (%32.99) 2,49 ve altı, 235 kişi (%48.45) 2,5-3,00, 90 kişi (%18.56) 3,01 ve üzeri genel akademik not ortalamasına sahiptir. Katılımcıların 184'ü (%36.73) yurttan, 230'ü (%45.91) aile evinde, 87'si (%17.37) evde (arkadaşlar ile) yaşamaktadır. Üniversiteye gelmeden önce 48'i (%9.62) kırsal kesimde, 171'i (%34.27) ilçede, 280'i (%56.11) şehir merkezinde yaşamaktaydı. Katılımcıların çoğunluğu orta gelir düzeydedir (n=251, %70.06). 130 kişi (%25.95) öğrenim gördüğü zaman dışındaki zamanlarda ek gelir elde etmek için Part-Time işlerde çalışmaktayken 371 kişi (%74.05) çalışmamaktadır. 64'ünün (%12.80) haftalık 1-5 saat, 178'inin (%35.60) 6-10 saat, 175'inin (%35.00) 11-15 saat ve 83'ünün (%16.60) 16 saat ve üzeri boş zamanı vardır. Katılımcıların çoğunluğu üniversitenin boş zamanları değerlendirebilmede yeterli tesis ve olanaklara sahip olmadığını düşünmektedir (n=421, %84.54). Tercih ettikleri boş zaman aktivitesi açısından 96 kişi (%19.12) spor veya fiziksel aktiviteleri, 76 kişi (%15.14) e-spor, 94 kişi (%18.73) sosyal medya, 47 kişi (%9.36) sinema veya tiyatroya gitmeyi, 67 kişi (%13.35) park, bahçe veya kafe gibi açık alanlarda zaman

geçirmeyi, 17 kişi (%3.39) televizyon izlemeyi, 49 kişi (%9.76) kitap okumayı, 51 kişi (%10.16) ise müzik dinlemeyi tercih etmektedir.

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Veri toplama aracı olarak anket yönteminden faydalanılmıştır. Tezin verileri, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Tıp Fakültesi, Turizm Fakültesi ve Mühendislik Fakültesi öğrenim gören toplam 502 öğrenciden gönüllü olarak bizzat araştırmacı tarafından yüz yüze/çevrimiçi-online olarak toplanmıştır. Katılımcılara veri toplama araçlarının katılımcılara uygulanması sırasında gönüllülük esasına dayandığına ve verilen cevapların sadece bilimsel amaçlarla kullanılacağına dair bilgiler aktarılmıştır. Elde edilen dönütler örneklem için hedeflenen sayıya ulaşıncaya sonlandırılmıştır.

Bu çalışma için Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 08/07/2022 tarih ve 2022/296 sayılı kararı ile izin alınmıştır. Çalışmada kullanılan veri toplama aracı 3 kısımdan oluşmaktadır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu tezde araştırmaya katılan katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Hazırlanan Kişisel Bilgi Formu: cinsiyet, yaş, okuduğu fakülte, okuduğu bölüm, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi, genel akademik not ortalaması, şuan yaşadığı yer, aylık gelir durumu, Part-Time işlerde çalışma durumu, haftalık boş zaman süresi, öğrenim gördüğü üniversitede tesis olanaklarına sahip olup olmadığı ve boş zaman sürelerinde hangi aktiviteyi tercih ettiklerine yönelik sorular içermektedir.

3.3.2. Boş Zaman Engeller Ölçeği

Bu tezde Alexandris ve Carrol (1997) tarafından geliştirilen, Gürbüz ve diğerleri (2012) tarafından revize edilen 18 madde ve 6 alt boyuttan oluşan “Boş Zaman Engelleri” ölçeği kullanılmıştır (Gürbüz, vd. 2012). Ölçek, bireyleri Boş Zaman Engellerini belirlemeye yönelten, [1] “zaman ve ilgi eksikliği”, [2] “birey psikolojisi”, [3] “bilgi eksikliği”, [4] “ulaşım sorunu”, [5] “tesis yetersizliği” ve [6] “arkadaş eksikliği” gibi 6 alt boyut ve ölçmeye yönelik 18 maddeden oluşmaktadır. Bireylerin Boş Zaman Engelleri, “Kesinlikle Önemsiz [1]”, “Önemsiz [2]”, “Önemli [3]”, ve “Çok Önemli [4]” şeklinde 4’lü likert tipi ölçek üzerinde değerlendirilmiştir. Bu tezde Boş Zaman Engelleri Ölçeği (BZEÖ) için iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış ve Cronbach alfa katsayıları 0.79 ile 0.61 arasında bulunmuştur.

3.3.3. Boş Zaman Motivasyon Ölçeği

Bu tezde Pelletier, Vallerand, Blais ve Brière tarafından geliştirilen, Mutlu tarafından 2008 yılında geçerlik güvenirlik çalışması yapılarak Türkçeye çevrilen “Boş Zaman Motivasyon Ölçeği” kullanılmıştır. Anket 5’li Likert Tipi Ölçek şeklinde uygulanmıştır. Anketin Türkçe sürümü toplam 22 maddeden ve [1] “motivasyonsuzluk”, [2] “bilmek ve başarmak”, [3] “uyaran yaşama”, [4] “özdeşim/içe atım” ve [5] “dışsal düzenleme” gibi 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 5’li likert tipindedir (Tamamen Katılmıyorum 1 puan, Katılmıyorum 2 puan, Kısmen Katılıyorum 3 puan, Katılıyorum 4 puan, Tamamen Katılıyorum 5 puan). Bu çalışmada Boş Zaman Motivasyon Ölçeği (BZMÖ) için iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış ve Cronbach alfa katsayıları 0.79 ile 0.50 arasında bulunmuştur.

Tablo 2. BZEÖ ve BZMÖ Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Cronbach’s Alpha Değerleri

Değişkenler		Madde Sayısı	Cronbach Alpha
BZEÖ	Birey Psikolojisi	3	0.65
	Bilgi Eksikliği	3	0.79
	Tesisler	3	0.76
	Arkadaş Eksikliği	3	0.79
	Zaman	3	0.61
	İlgi Eksikliği	3	0.70
BZEÖ Toplam		18	0.79
BZMÖ	Motivasyonsuzluk	3	0.58
	Bilmek ve Başarmak	6	0.75
	Uyaran Yaşama	3	0.62
	Özdeşim/İçe atım	6	0.70
	Dışsal Düzenleme	4	0.50
BZMÖ Toplam		22	0.79

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Bu çalışmada, verilerin çözümümlenmesi için SPSS v26 istatistik paket programı uygulanmıştır. Temel analizlere geçilmeden önce veri setinin girişleri kontrol edilmiş ve kayıp veri analizi yapılmıştır. 502 katılımcının verileri üzerinden analizler yapılmıştır. Verilerin normal dağılımını incelemek için örneklem sayısı göz önünde bulundurularak çarpıklık ve basıklık (skewness ve kurtosis) değerleri incelendi. Veri gruplarında çarpıklık – basıklık değerlerinin +2, -2 aralığında olması normal dağılım için genellikle kabul edilebilir değerlerdir (Byrne, 2013; Hair vd., 2010; Tabachnick, Fidel ve Ullman, 2013; George ve Mallery, 2010). Çalışmamızda bu değerlerin -1.14 ile 1.79 arasında olması ve histogram ile

beklenen olasılık grafiklerinin normal dağılıma yakın olması nedeniyle veri setinin normal dağılım gösterdiği kabul edildi. Bu nedenle de çalışmamızda parametrik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan ölçeklerin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış ve psikometrik özellikleri daha önce ortaya koyulmuştur. Çalışmamızın örneklem özelliklerinin de benzer olması nedeniyle psikometrik özellikleri tekrar incelenmemiştir.

İki gruptan oluşan kategorik değişkenlerin bağımlı değişkene ilişkin puan ortalamaları arasındaki farklılığının incelendiği durumlarda bağımsız örneklem için t-testi; grup sayısının üç veya daha fazla olduğu kategorik değişkenlerin bağımlı değişkene ilişkin puan ortalamaları arasındaki farklılığının incelendiği durumlarda ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) önerilmektedir. Ayrıca, iki veya daha fazla sürekli değişkenler arasındaki ilişkilerin yönünü ve gücünü tespit etmek için Pearson Korelasyon Analizi yapılması önerilmektedir (Büyüköztürk, 2010; Tabachnick, Fidell ve Ullman, 2013)

Yaş, Cinsiyet, part-time çalışma durumu ve üniversite olanakları değişkenleri açısından katılımcıların Boş Zaman Engelleri Ölçeği (BZEÖ), Boş Zaman Motivasyon Ölçeği (BZMÖ) alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıkları tespit etmek için “bağımsız örneklem için t-testi” uygulanmıştır. Gruplar arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığının yanı sıra etki büyüklüğüne de bakılmıştır. Bu değer, iki grup arasındaki farkın anlamlılığının yanı sıra, bu farkın gerçek dünya uygulamalarında ne kadar önemli olduğunu gösterir (Cohen, 1988). Bağımsız örneklem t testinde etki büyüklüğünü belirlemek için Cohen’s d değeri hesaplanmıştır (Cohen, 1988). Okudukları fakülte, genel akademik not ortalaması, şuan yaşadığı yer ve haftalık boş zaman süresi açısından katılımcıların BZEÖ ve BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA uygulanmıştır. ANOVA analizinin anlamlı olduğu durumda gruplar arasında karşılaştırma için post-hoc testi kullanılmıştır. Varyansların homojenliği varsayımının karşılanması durumunda Scheffe, karşılanmadığında ise Tamhane’s T2 testi kullanılmıştır. BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasındaki ilişkileri belirlemek için “Pearson Korelasyon Analizi” yapılmıştır. Araştırmada, anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

Tablo 3: Skewness (çarpıklık) – Kurtosis (basıklık) değerleri

	Değişkenler	Skewness	Kurtosis
Boş Zaman Engelleri Ölçeği	Birey Psikolojisi	-0.20	-0.25
	Bilgi Eksikliği	-0.89	1.26
	Tesisler	-1.14	1.79
	Arkadaş Eksikliği	0.31	-0.30

	Zaman	-0.64	1.18
	İlgi Eksikliği	-0.85	0.83
Boş Zaman Motivasyon Ölçeği	Motivasyonsuzluk	0.54	0.02
	Bilmek ve Başarmak	-0.48	0.78
	Uyaran Yaşama	-0.55	0.53
	Özdeşim/İçe atım	-0.73	1.17
	Dışsal Düzenleme	0.21	0.62

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

4.1. Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler

Katılımcıların Boş Zaman Engelleri Ölçeği (BZEÖ), Boş Zaman Motivasyon Ölçeği (BZMÖ) alt boyutları puanlarına ilişkin betimsel istatistik değerleri Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. BZEÖ, BZMÖ Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri

	Değişkenler	Min.	Maks.	Ort.	Ss	Skewness	Kurtosis
BZEÖ	Birey Psikolojisi	3.00	12.00	7.72	1.94	-0.20	-0.25
	Bilgi Eksikliği	3.00	12.00	9.11	1.85	-0.89	1.26
	Tesisler	3.00	12.00	9.99	1.88	-1.14	1.79
	Arkadaş Eksikliği	3.00	12.00	7.03	2.19	0.31	-0.30
	Zaman	3.00	12.00	8.62	1.70	-0.64	1.18
	İlgi Eksikliği	3.00	12.00	8.29	1.99	-0.85	0.83
	BZEÖ Toplam	18.00	72.00	50.77	6.77	-0.98	1.15
BZMÖ	Motivasyonsuzluk	3.00	14.00	6.63	2.24	0.54	0.02
	Bilmek ve Başarmak	5.00	25.00	18.32	3.31	-0.48	0.78
	Uyaran Yaşama	3.00	15.00	11.07	2.20	-0.55	0.53
	Özdeşim/İçe atım	6.00	30.00	21.81	3.81	-0.73	1.17
	Dışsal Düzenleme	4.00	20.00	10.47	2.67	0.21	0.62
	BZMÖ Toplam	22.00	93.00	72.07	9.45	-0.93	1.90

Not. Ss: Standart Sapma

Tablo 4 incelendiğinde; BZEÖ ve BZMÖ ölçeklerinden elde verilerin puan ortalamaları Birey Psikolojisi alt boyutu için 7.72 (Ss = 1.94), Bilgi Eksikliği alt boyutu için 9.11 (Ss = 1.85), Tesisler alt boyutu için 9.99 (Ss = 1.88), Arkadaş Eksikliği alt boyutu için 7.03 (Ss = 2.19), Zaman alt boyutu için 8.62 (Ss = 1.70), İlgi Eksikliği alt boyutu için 8.29 (Ss

= 1.99), Motivasyonsuzluk alt boyutu için 6.63 (Ss = 2.24), Bilmek ve Başarmak alt boyutu için 18.32 (Ss = 3.31), Uyaran Yaşama alt boyutu için 11.07 (Ss = 2.20), Özdeşim/İçe atım alt boyutu için 21.81 (Ss = 3.81), Dışsal Düzenleme alt boyutu için 10.47 (Ss = 2.67) olarak hesaplanmıştır.

Tablo 5. Katılımcıların BZEÖ Cevaplarına İlişkin Betimsel İstatistikler

		1		2		3		4	
No	Maddeler	n	%	n	%	n	%	n	%
1	Aktivitelerin yorgunluk hissi vermesi	85	16.93	208	41.43	174	34.66	35	6.97
2	Kendini yorgun hissetmek	65	12.95	130	25.90	259	51.59	48	9.56
3	Sakatlanmaktan korkmak	42	8.37	108	21.51	246	49.00	106	21.12
4	Nerden öğreneceğini bilmemek	21	4.18	60	11.95	319	63.55	102	20.32
5	Nerede katılacağını bilmemek	19	3.78	59	11.75	315	62.75	109	21.71
6	Öğretecek kimsenin olmaması	23	4.58	70	13.94	248	49.40	161	32.07
7	Tesis donanımının yetersiz olması	12	2.39	38	7.57	177	35.26	275	54.78
8	Tesislerin yetersiz olması	13	2.59	28	5.58	166	33.07	295	58.76
9	Tesislerin kalabalık olması	24	4.78	78	15.54	229	45.62	171	34.06
10	Arkadaşlarının zamanının olmaması	56	11.16	216	43.03	172	34.26	58	11.55
11	Beraber katılacak kimsenin olmaması	59	11.75	233	46.41	152	30.28	58	11.55
12	Arkadaşlarının bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlanmaması	137	27.29	193	38.45	130	25.90	42	8.37
13	Aile için zaman ayırmak zorunda olmak	35	6.97	82	16.33	289	57.57	96	19.12
14	Sosyal etkinlikler için zaman ayırmak zorunda olmak	24	4.78	116	23.11	295	58.76	67	13.35

15	Program zamanlarının uygun olmaması	22	4.38	97	19.32	278	55.38	105	20.92
16	Geçmişte bu tür etkinlikleri sevmemek	61	12.15	130	25.90	252	50.20	59	11.75
17	İlgili olmamak	46	9.16	68	13.55	254	50.60	134	26.69
18	Rutin programı bozmak istememek	43	8.57	120	23.90	272	54.18	67	13.35

Not. Ss: Standart Sapma, 1: Kesinlikle Önemsiz, 2: Önemsiz, 3: Önemli, 4: Kesinlikle Önemli

Katılımcıların çoğunluğu Aktivitelerin yorgunluk hissi vermesi maddesine Önemsiz (n = 208, 41.43%), Kendini yorgun hissetmek maddesine Önemli (n = 259, 51.59%), Sakatlanmaktan korkmak maddesine Önemli (n = 246, 49.00%), Nerden öğreneceğini bilmemek maddesine Önemli (n = 319, 63.55%), Nerede katılacağını bilmemek maddesine Önemli (n = 315, 62.75%). Öğretecek kimsenin olmaması maddesine Önemli (n = 248, 49.40%), Tesis donanımının yetersiz olması maddesine Kesinlikle Önemli (n = 275, 54.78%), Tesislerin yetersiz olması maddesine Kesinlikle Önemli (n = 295, 58.76%), Tesislerin kalabalık olması maddesine Önemli (n = 229, 45.62%), Arkadaşlarının zamanının olmaması maddesine Önemsiz (n = 216, 43.03%). Beraber katılacak kimsenin olmaması maddesine Önemsiz (n = 233, 46.41%), Arkadaşlarının bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlanmaması maddesine Önemsiz (n = 193, 38.45%), Aile için zaman ayırmak zorunda olmak maddesine Önemli (n = 289, 57.57%), Sosyal etkinlikler için zaman ayırmak zorunda olmak maddesine Önemli (n = 295, 58.76%), Program zamanlarının uygun olmaması maddesine Önemli (n = 278, 55.38%), Geçmişte bu tür etkinlikleri sevmemek maddesine Önemli (n = 252, 50.20%), İlgili olmamak maddesine Önemli (n = 254, 50.60%), Rutin programı bozmak istememek maddesine Önemli (n = 272, 54.18%) cevabını vermiştir.

Tablo 6. Katılımcıların BZMÖ Cevaplarına İlişkin Betimsel İstatistikler

N o	Maddeler	1		2		3		4		5	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	Diğer işleri yapmaktan kurtulmak için	126	25.10	239	47.61	78	15.54	38	7.57	21	4.18
2	Boş zaman aktivitelerini neden yaptığımı bilmiyorum	141	28.09	246	49.00	69	13.75	30	5.98	16	3.19
3	Mücadele gerektiren ilginç şeylerin üstesinden gelmeye çalışmak doyum hissi veriyor	18	3.59	49	9.76	136	27.09	232	46.22	67	13.35
4	Hiçbir iş yapmayan birisi gibi görünmek istemediğim için	81	16.14	187	37.25	161	32.04	51	10.16	22	4.38
5	Bana çekici gelen konular	19	3.78	31	6.18	97	19.32	246	49.00	109	21.71

	hakkında daha fazla bilgi edinmenin beni memnun etmesi										
6	Kişisel düzeyde gelişim sağlamanın bir yolu olarak gördüğüm için	18	3.59	32	6.37	115	22.91	217	43.23	120	23.90
7	Bu tür aktiviteleri yaparken kendimi özgür hissettiğim için	15	2.99	24	4.78	100	19.92	238	47.41	125	24.90
8	Emin değilim ama boş zaman aktivitelerinin bana uygun olmadığını düşünüyorum	128	25.50	219	43.63	106	21.12	35	6.97	14	2.79
9	İlginç aktiviteler yaparak kendimi geçtiğimi hissediyorum	15	2.99	37	7.37	136	27.09	245	48.80	69	13.75
10	Hayatta mutlu olmak için boş zaman aktivitelerine gerçekten ihtiyaç duyulduğu için	18	3.59	37	7.37	123	24.50	229	45.62	95	18.92
11	Bazen diğerleri tarafından takdir edilme sağladığı için	53	10.56	119	23.71	188	37.45	102	20.32	40	7.97
12	İlgimi çeken konuları derinliğine (daha iyi) anlamama imkan verdiği için	12	2.39	30	5.98	113	22.51	249	49.60	98	19.52
13	Diğer alanlarda benim için önemli olan becerileri kazanmamın bir yolu olarak gördüğüm için	20	3.98	35	6.97	116	23.11	230	45.82	101	20.12
14	Boş zaman aktiviteleri beni gerçekten yüce/asil hissettirdiği için	23	4.58	67	13.35	166	33.07	180	35.86	66	13.15
15	Emin değilim ama çok iyi yapabileceğim bir aktivitenin olmadığı gibi bir fikrim var	114	22.71	179	35.66	134	26.69	54	10.76	21	4.18
16	Mücadele gerektiren aktiviteleri yaparken kendimi geçtiğimi (aştığımı) hissettiğim için	18	3.59	51	10.16	140	27.89	216	43.03	77	15.34
17	Kendimi kesinlikle meşgul hissetmek istediğim için	36	7.17	103	20.52	157	31.27	157	31.27	49	9.76
18	Diğerlerine kendimin dinamik bir insan olduğunu göstermek için	65	12.95	113	22.51	172	34.26	120	23.90	32	6.37
19	Kendimin diğer yönlerini keşfetmenin bir yolunun da boş zaman aktivitelerine katılmaktan geçtiğini düşündüğüm için	13	2.59	42	8.37	133	26.49	222	44.22	92	18.33
20	Tamamen rahatlama hissi verdiği için	10	1.99	37	7.37	112	22.31	223	44.42	120	23.90
21	Karışık aktiviteleri yapmaya çalışırken kendimi hoşnut hissediyorum	18	3.59	37	7.37	108	21.51	219	43.63	120	23.90
22	Boş zamanlarımda kendimin kesinlikle iyi bir ruh halinde olmasını istediğim için	17	3.39	24	4.78	129	25.70	203	40.44	129	25.70

Not. Ss: Standart Sapma, 1: Tamamen Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kısmen Katılıyorum, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum

Katılımcıların çoğunluğu Diğer işleri yapmaktan kurtulmak için maddesine Katılmıyorum (n = 239, 47.61%), Boş zaman aktivitelerini neden yaptığımı bilmiyorum

maddesine Katılmıyorum (n = 246, 49.00%), Mücadele gerektiren ilginç şeylerin üstesinden gelmeye çalışmak doyum hissi veriyor maddesine Katılıyorum (n = 232, 46.22%), Hiçbir iş yapmayan birisi gibi görünmek istemediğim için maddesine Katılmıyorum (n = 187, 37.25%), Bana çekici gelen konular hakkında daha fazla bilgi edinmenin beni memnun etmesi maddesine Katılıyorum (n = 246, 49.00%), Kişisel düzeyde gelişim sağlamanın bir yolu olarak gördüğüm için maddesine Katılıyorum (n = 217, 43.23%), Bu tür aktiviteleri yaparken kendimi özgür hissettiğim için maddesine Katılıyorum (n = 238, 47.41%), Emin değilim ama boş zaman aktivitelerin bana uygun olmadığını düşünüyorum maddesine Katılmıyorum (n = 219, 43.63%), İlginç aktiviteler yaparak kendimi geçtiğimi hissediyorum maddesine Katılıyorum (n = 245, 48.80%), Hayatta mutlu olmak için boş zaman aktivitelerine gerçekten ihtiyaç duyulduğu için maddesine Katılıyorum (n = 229, 45.62%), Bazen diğerleri tarafından takdir edilmemi sağladığı için maddesine Kısmen Katılıyorum (n = 188, 37.45%), İlgimi çeken konuları derinliğine (daha iyi) anlamama imkan verdiği için maddesine Katılıyorum (n = 249, 49.60%), Diğer alanlarda benim için önemli olan becerileri kazanmamın bir yolu olarak gördüğüm için maddesine Katılıyorum (n = 230, 45.82%), Boş zaman aktiviteleri beni yüce/asıl hissettirdiği için maddesine Katılıyorum (n = 180, 35.86%), Emin değilim ama çok iyi yapabileceğim bir aktivitenin olmadığı gibi bir fikrim var maddesine Katılmıyorum (n = 179, 35.66%), Mücadele gerektiren aktiviteleri yaparken kendimi geçtiğimi hissettiğim için maddesine Katılıyorum (n = 216, 43.03%), Kendimi kesinlikle meşgul hissetmek istediğim için maddesine Kısmen Katılıyorum ve Katılıyorum 157 (31.27%), Diğerlerine kendimin dinamik bir insan olduğumu göstermek için maddesine Kısmen Katılıyorum (n = 172, 34.26%), Kendimin diğer yönlerini keşfetmenin bir yolunun da boş zaman aktivitelerine katılmaktan geçtiğini düşündüğüm için maddesine Katılıyorum (n = 222, 44.22%), rahatlama hissi verdiği için maddesine Katılıyorum (n = 223, 44.42%), Karışık aktiviteleri yapmaya çalışırken kendimi hoşnut hissediyorum maddesine Katılıyorum (n = 219, 43.63%), Boş zamanlarımda kendimin iyi bir ruh halinde olmasını istediğim için maddesine Katılıyorum (n = 203, 40.44%) cevabını vermiştir.

4.2. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Sınıf Düzeyine Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Katılımcıların sınıf düzeyine göre BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak için ANOVA kullanılmıştır.

Tablo 7. Katılımcıların BZEÖ ve BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Sınıf Düzeyine Göre Farklaşmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

			<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	<i>Fark</i>
BZEÖ	Birey Psikolojisi	1. Sınıf	161	7.83	1.97	1.85	.137	0.01	-
		2. Sınıf	112	7.47	1.78				
		3. Sınıf	127	7.61	2.00				
		4. Sınıf	92	8.05	1.95				
	Bilgi Eksikliği	1. Sınıf	161	9.14	1.83	1.66	.176	0.01	-
		2. Sınıf	112	8.89	1.73				
		3. Sınıf	127	9.14	1.89				
		4. Sınıf	92	9.47	1.88				
	Tesisler	1. Sınıf	161	9.84	2.06	1.78	.151	0.01	-
		2. Sınıf	112	9.99	1.68				
		3. Sınıf	127	10.15	1.81				
		4. Sınıf	92	10.36	1.52				
	Arkadaş Eksikliği	1. Sınıf	161	7.19	2.51	0.55	.650	0.00	-
		2. Sınıf	112	6.92	1.95				
		3. Sınıf	127	7.04	2.17				
		4. Sınıf	92	6.87	1.96				
	Zaman	1. Sınıf	161	8.39	1.92	1.66	.175	0.01	-
		2. Sınıf	112	8.71	1.48				
		3. Sınıf	127	8.69	1.47				
		4. Sınıf	92	8.83	1.66				
	İlgi Eksikliği	1. Sınıf	161	8.11	2.09	2.09	.100	0.01	-
		2. Sınıf	112	8.54	1.89				
		3. Sınıf	127	8.13	2.08				
		4. Sınıf	92	8.61	1.72				
BZMÖ	Motivasyonsuzluk	1. Sınıf	161	6.66	2.44	0.53	.663	0.00	-
		2. Sınıf	112	6.80	2.09				
		3. Sınıf	127	6.46	2.21				
		4. Sınıf	92	6.55	2.01				
	Bilmek ve Başarmak	1. Sınıf	161	18.28	3.67	1.72	.162	0.01	-
		2. Sınıf	112	17.87	3.07				
		3. Sınıf	127	18.50	3.16				
		4. Sınıf	92	18.86	2.65				
	Uyaran Yaşama	1. Sınıf	161	10.98	2.46	1.42	.236	0.01	-
		2. Sınıf	112	10.82	1.92				
		3. Sınıf	127	11.28	1.97				
		4. Sınıf	92	11.34	2.13				
	Özdeşim/İç atım	1. Sınıf	161	21.44	4.37	2.22	.085	0.01	-
		2. Sınıf	112	21.66	3.35				
		3. Sınıf	127	21.98	3.61				
		4. Sınıf	92	22.66	3.21				
	Dışsal Düzenleme	1. Sınıf	161	10.25	2.94	1.02	.384	0.01	-
		2. Sınıf	112	10.78	2.50				
		3. Sınıf	127	10.55	2.60				
		4. Sınıf	92	10.30	2.43				

Tablo 7 incelendiğinde, sınıf düzeyine göre katılımcıların Bilgi Eksikliği, Bilgi Eksikliği, Tesisler, Arkadaş Eksikliği, Zaman, İlgi Eksikliği, Motivasyonsuzluk, Bilmek ve Başarmak, Uyaran Yaşama, Özdeşim/İç atım, Dışsal Düzenleme alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

4.3. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Kadın ve erkek katılımcıların BZEÖ ile BZMÖ)alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak için “bağımsız örneklem t-testi” yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına İlişkin T-Testi Sonuçları

		Kadın (n=271)		Erkek (n=224)				
	Değişkenler	Ort.	Ss	Ort.	Ss	t	p	Cohen’s d
BZEÖ	Birey Psikolojisi	7.90	1.84	7.54	2.01	2.08	.038	0.19
	Bilgi Eksikliği	9.26	1.67	8.93	2.04	1.97	.049	0.18
	Tesisler	10.13	1.69	9.80	2.08	1.91	.057	0.17
	Arkadaş Eksikliği	7.14	2.31	6.92	2.03	1.13	.257	0.10
	Zaman	8.65	1.63	8.60	1.77	0.36	.720	0.03
	İlgi Eksikliği	8.36	1.94	8.22	2.04	0.78	.438	0.07
BZMÖ	Motivasyonsuzluk	6.61	2.17	6.68	2.33	-0.34	.731	0.03
	Bilmek ve Başarmak	18.59	3.10	17.95	3.52	2.16	.031	0.19
	Uyaran Yaşama	11.23	2.06	10.88	2.36	1.78	.076	0.16
	Özdeşim/İçe atım	21.97	3.62	21.56	4.01	1.20	.231	0.11
	Dışsal Düzenleme	10.32	2.64	10.69	2.73	-1.53	.127	0.14

Tablo 8 incelendiğinde, cinsiyete göre katılımcıların Birey Psikolojisi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(493) = 2.08, p = .038, d = 0.19$]. Kadın katılımcıların Birey Psikolojisi puan ortalaması (Ort. = 7.90, Ss = 1.84) erkek katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 7.54, Ss = 2.01) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Cinsiyete göre katılımcıların Bilgi Eksikliği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(493) = 1.97, p = .049, d = 0.18$]. Kadın katılımcıların Bilgi Eksikliği puan ortalaması (Ort. = 9.26, Ss = 1.67) erkek katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 8.93, Ss = 2.04) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Cinsiyete göre katılımcıların Bilmek ve Başarmak puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(493) = 2.16, p = .031, d = 0.19$]. Kadın katılımcıların Bilmek ve Başarmak puan ortalaması (Ort. = 18.59, Ss = 3.10) erkek katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 17.95, Ss = 3.52) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Cinsiyete göre katılımcıların Tesisler, Arkadaş Eksikliği, Zaman, İlgi Eksikliği, Motivasyonsuzluk, Uyaran Yaşama, Özdeşim/İçe atım, Dışsal Düzenleme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

4.4. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Yaşa Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Yaş değişkenine göre katılımcıların BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak için “bağımsız örneklem t-testi” yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 9’te verilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Yaşa Göre Farklaşmasına İlişkin T-Testi Sonuçları

		18-21 (n=303)		22 ve üzeri (n=199)				
	Değişkenler	Ort.	Ss	Ort.	Ss	t	p	Cohen’s d
BZEÖ	Birey Psikolojisi	7.76	1.89	7.66	2.01	0.56	.575	0.05
	Bilgi Eksikliği	9.06	1.75	9.20	1.99	-0.81	.418	0.07
	Tesisler	9.94	1.95	10.08	1.77	-0.79	.432	0.07
	Arkadaş Eksikliği	7.25	2.28	6.69	2.00	2.90	.004	0.26
	Zaman	8.52	1.66	8.78	1.75	-1.72	.087	0.16
	İlgi Eksikliği	8.19	2.06	8.43	1.88	-1.28	.201	0.12
BZMÖ	Motivasyonsuzluk	6.66	2.33	6.59	2.09	0.31	.755	0.03
	Bilmek ve Başarmak	18.38	3.48	18.23	3.05	0.51	.612	0.05
	Uyaran Yaşama	11.10	2.22	11.03	2.18	0.33	.744	0.03
	Özdeşim/İçe atım	21.76	4.01	21.89	3.48	-0.37	.708	0.03
	Dışsal Düzenleme	10.59	2.75	10.29	2.54	1.26	.207	0.12

Tablo 9 incelendiğinde, yaşa göre katılımcıların Arkadaş Eksikliği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(460.43) = 2.90, p = .004, d = 0.26$]. 18-21 yaş aralığındaki katılımcıların Arkadaş Eksikliği puan ortalaması (Ort. = 7.25, Ss = 2.28) 22 ve üzeri yaş aralığındaki katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 6.69, Ss = 2.00) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Yaş değişkenine göre katılımcıların Birey Psikolojisi, Bilgi Eksikliği, Tesisler, Zaman, İlgi Eksikliği, Motivasyonsuzluk, Bilmek ve Başarmak, Uyarın Yaşama, Özdeşim/İçe atım, Dışsal Düzenleme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

4.5. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Part-Time Çalışma

Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Part-time çalışma durumuna göre katılımcıların BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak için “bağımsız örneklem t-testi” yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 10’de verilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Part-time Çalışma Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin T-Testi Sonuçları

		Evet (n=130)		Hayır (n=371)				
	Değişkenler	Ort.	Ss	Ort.	Ss	t	p	Cohen’s d
BZEÖ	Birey Psikolojisi	7.97	2.09	7.63	1.87	1.70	.089	0.17
	Bilgi Eksikliği	9.31	1.88	9.05	1.84	1.39	.165	0.14
	Tesisler	10.08	1.87	9.96	1.88	0.60	.550	0.06
	Arkadaş Eksikliği	6.97	2.17	7.04	2.19	-0.33	.740	0.03
	Zaman	8.55	1.81	8.65	1.67	-0.54	.592	0.05
	İlgi Eksikliği	8.20	2.15	8.31	1.93	-0.56	.579	0.06
BZMÖ	Motivasyonsuzluk	6.95	2.52	6.51	2.12	1.80	.073	0.19
	Bilmek ve Başarmak	18.54	3.40	18.26	3.27	0.84	.403	0.08
	Uyarın Yaşama	10.96	2.37	11.10	2.14	-0.63	.531	0.06
	Özdeşim/İçe atım	22.23	4.06	21.67	3.71	1.44	.151	0.14
	Dışsal Düzenleme	10.73	3.14	10.39	2.49	1.14	.258	0.12

Tablo 10 incelendiğinde, part-time işlerde çalışma durumuna göre katılımcıların Birey Psikolojisi, Bilgi Eksikliği, Tesisler, Arkadaş Eksikliği, Zaman, İlgi Eksikliği, Motivasyonsuzluk, Bilmek ve Başarmak, Uyaran Yaşama, Özdeşim/İçe atım, Dışsal Düzenleme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

4.6. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Fakülteye Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Katılımcıların okudukları fakülteye göre BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için ANOVA yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 11’de ve Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 11. Katılımcıların BZEÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Fakülteye Göre Farklaşmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

		<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Fark
Birey Psikolojisi	Tıp ^a	110	7.50	1.81	17.19	< .001	0.09	a,b,c>d c>a
	Turizm ^b	158	8.13	2.08				
	Mühendislik ^c	110	8.36	1.45				
	Eğitim ^d	119	6.81	1.88				
Bilgi Eksikliği	Tıp	110	8.92	1.77	1.28	.282	0.01	
	Turizm	158	8.99	2.18				
	Mühendislik	110	9.25	1.65				
	Eğitim	119	9.30	1.61				
Tesisler	Tıp ^a	110	9.31	2.00	7.37	< .001	0.04	b,d>a
	Turizm ^b	158	10.15	1.83				
	Mühendislik ^c	110	10.00	1.89				
	Eğitim ^d	119	10.40	1.66				
Arkadaş Eksikliği	Tıp ^a	110	6.96	1.91	6.93	< .001	0.04	b>c,d
	Turizm ^b	158	7.61	2.44				
	Mühendislik ^c	110	6.73	1.97				
	Eğitim ^d	119	6.52	2.07				
Zaman	Tıp ^a	110	8.70	1.65	2.83	.038	0.02	c>b
	Turizm ^b	158	8.31	2.07				
	Mühendislik ^c	110	8.89	1.35				
	Eğitim ^d	119	8.67	1.43				
İlgi Eksikliği	Tıp ^a	110	8.38	1.66	4.74	.003	0.03	c>b
	Turizm ^b	158	7.85	2.43				
	Mühendislik ^c	110	8.75	1.54				
	Eğitim ^d	119	8.34	1.90				

Tablo 11 incelendiğinde, okudukları fakülteye göre katılımcıların Birey Psikolojisi alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 493) = 17.19, p < .001, \eta^2 = 0.09$]. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, eğitim fakültesi öğrencilerinin Birey Psikolojisi puan ortalaması (Ort. = 6.81, $Ss = 1.88$), Tıp Fakültesi (Ort. = 7.50, $Ss = 1.81$), Turizm Fakültesi (Ort. = 8.13, $Ss = 2.08$) ve Mühendislik Fakültesi (Ort. = 8.36, $Ss = 1.45$) öğrencilerinin puan

ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Mühendislik fakültesi öğrencilerinin Birey Psikolojisi puan ortalaması (Ort. = 8.36, Ss = 1.45), Tıp Fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasından (Ort. = 7.50, Ss = 1.81) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Okudukları fakülteye göre katılımcıların Tesisler alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 493) = 7.37, p < .001, \eta^2 = 0.04$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, Tıp Fakültesi öğrencilerinin Tesisler puan ortalaması (Ort. = 9.31, Ss = 2.00), Turizm Fakültesi (Ort. = 10.15, Ss = 1.83) ve Eğitim Fakültesi (Ort. = 10.40, Ss = 1.66) öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur.

Okudukları fakülteye göre katılımcıların Arkadaş Eksikliği alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 493) = 6.93, p < .001, \eta^2 = 0.04$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, Turizm Fakültesi öğrencilerinin Arkadaş Eksikliği puan ortalaması (Ort. = 7.61, Ss = 2.44), Mühendislik Fakültesi (Ort. = 6.73, Ss = 1.97) ve Eğitim Fakültesi (Ort. = 6.52, Ss = 2.07) öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Okudukları fakülteye göre katılımcıların Zaman alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 493) = 2.83, p = .038, \eta^2 = 0.02$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, Mühendislik fakültesi öğrencilerinin Zaman puan ortalaması (Ort. = 8.89, Ss = 1.35), Turizm Fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasından (Ort. = 8.31, Ss = 2.07) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Okudukları fakülteye göre katılımcıların İlgi Eksikliği alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 493) = 4.74, p = .003, \eta^2 = 0.03$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, Mühendislik fakültesi öğrencilerinin İlgi Eksikliği puan ortalaması (Ort. = 8.75, Ss = 1.54), Turizm Fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasından (Ort. = 7.85, Ss = 2.43) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 12. Katılımcıların BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Fakülteye Göre Farklılaşmasına ilişkin ANOVA Sonuçları

		<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Fark
Motivasyonsuzluk	Tıp ^a	110	6.88	2.03	13.05	< .001	0.07	a,c>d c>b
	Turizm ^b	158	6.41	2.35				
	Mühendislik ^c	110	7.58	2.21				
	Eğitim ^d	119	5.87	2.00				
Bilmek ve Başarmak	Tıp ^a	110	17.01	3.23	9.76	< .001	0.06	b,d>a
	Turizm ^b	158	18.97	3.65				
	Mühendislik ^c	110	18.02	2.70				

	Eğitim ^d	119	18.91	3.14				
Uyaran Yaşama	Tıp ^a	110	10.46	2.08	7.51	< .001	0.04	b>a,c d>a
	Turizm ^b	158	11.44	2.50				
	Mühendislik ^c	110	10.63	1.91				
	Eğitim ^d	119	11.50	1.97				
Özdeşim/İçe atım	Tıp ^a	110	20.70	3.56	4.81	.003	0.03	b,d>a
	Turizm ^b	158	22.25	4.15				
	Mühendislik ^c	110	21.66	3.73				
	Eğitim ^d	119	22.36	3.42				
Dışsal Düzenleme	Tıp ^a	110	10.77	2.53	6.27	< .001	0.04	a,c>b d>b
	Turizm ^b	158	9.75	2.93				
	Mühendislik ^c	110	11.01	2.65				
	Eğitim ^d	119	10.71	2.27				

Tablo 12 incelendiğinde, okudukları fakülteye göre katılımcıların Motivasyonsuzluk alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 493) = 13.05, p < .001, \eta^2 = 0.07$]. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, eğitim fakültesi öğrencilerinin Motivasyonsuzluk puan ortalaması (Ort. = 5.87, Ss = 2.00), Tıp Fakültesi (Ort. = 6.88, Ss = 2.03) ve Mühendislik Fakültesi (Ort. = 7.58, Ss = 2.21) öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Mühendislik fakültesi öğrencilerinin Motivasyonsuzluk puan ortalaması (Ort. = 7.58, Ss = 2.21), Turizm Fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasından (Ort. = 6.41, Ss = 2.35) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Okudukları fakülteye göre katılımcıların Bilmek ve Başarmak alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 493) = 9.76, p < .001, \eta^2 = 0.06$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, Tıp Fakültesi öğrencilerinin Bilmek ve Başarmak puan ortalaması (Ort. = 17.01, Ss = 3.21), Turizm Fakültesi (Ort. = 18.97, Ss = 3.65) ve Eğitim Fakültesi (Ort. = 18.91, Ss = 3.14) öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur.

Okudukları fakülteye göre katılımcıların Arkadaş Eksikliği alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 493) = 7.51, p < .001, \eta^2 = 0.04$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, Turizm Fakültesi öğrencilerinin Uyaran Yaşama puan ortalaması (Ort. = 11.44, Ss = 2.50), Mühendislik Fakültesi (Ort. = 10.63, Ss = 1.91) ve Tıp Fakültesi (Ort. = 10.46, Ss = 2.08) öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Eğitim fakültesi öğrencilerinin puan ortalaması (Ort. = 11.50, Ss = 1.97), Tıp Fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasından (Ort. = 10.46, Ss = 2.08) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Okudukları fakülteye göre katılımcıların Özdeşim/İçe atım alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 493) = 4.81, p = .003, \eta^2 = 0.03$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, Tıp Fakültesi öğrencilerinin Özdeşim/İçe atım puan ortalaması (Ort. = 20.70, Ss = 3.56), Turizm Fakültesi (Ort. = 22.25, Ss = 4.15) ve Eğitim Fakültesi (Ort. = 22.36, Ss = 3.42) öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur.

Okudukları fakülteye göre katılımcıların Dışsal Düzenleme alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 493) = 6.27, p < .001, \eta^2 = 0.04$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, turizm fakültesi öğrencilerinin Dışsal Düzenleme puan ortalaması (Ort. = 9.75, Ss = 2.93), Tıp Fakültesi (Ort. = 10.77, Ss = 2.53) ve Mühendislik Fakültesi (Ort. = 11.01, Ss = 2.65) öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Eğitim fakültesi öğrencilerinin puan ortalaması (Ort. = 10.71, Ss = 2.27), Turizm Fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasından (Ort. = 9.75, Ss = 2.93) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

4.7. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının GANO'ya Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Katılımcıların genel akademik not ortalamasına göre BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için ANOVA yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 13'de sunulmuştur.

Tablo 13. Katılımcıların BZEÖ v BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının GANO'ya Göre Farklılaşmasına ilişkin ANOVA Sonuçları

			<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	<i>Fark</i>
BZEÖ	Birey Psikolojisi	2,49 ve altı	160	7.56	1.89	1.76	.173	0.01	
		2,5-3,00	235	7.75	1.93				
		3,01 ve üzeri	90	8.03	2.01				
	Bilgi Eksikliği	2,49 ve altı	160	9.00	1.88	1.35	.261	0.01	
		2,5-3,00	235	9.28	1.64				
		3,01 ve üzeri	90	9.02	2.20				
	Tesisler	2,49 ve altı	160	9.82	2.05	1.17	.311	0.00	
		2,5-3,00	235	10.11	1.71				
		3,01 ve üzeri	90	10.08	1.87				
	Arkadaş Eksikliği	2,49 ve altı	160	6.70	2.00	2.93	.054	0.01	
		2,5-3,00	235	7.13	2.26				
		3,01 ve üzeri	90	7.33	2.29				
	Zaman	2,49 ve altı	160	8.41	1.65	2.81	.061	0.01	
		2,5-3,00	235	8.78	1.55				
		3,01 ve üzeri	90	8.80	1.96				
	İlgi Eksikliği	2,49 ve altı ^a	160	8.36	1.76	6.09	.002	0.02	a,b>c
		2,5-3,00 ^b	235	8.55	1.97				
		3,01 ve üzeri ^c	90	7.71	2.21				
BZMÖ	Motivasyonsuzluk	2,49 ve altı	160	6.86	2.11	1.03	.359	0.00	

		2,5-3,00	235	6.54	2.29				
		3,01 ve üzeri	90	6.63	2.28				
	Bilmek ve Başarmak	2,49 ve altı ^a	160	17.69	3.05	4.91	.008	0.02	c>a
		2,5-3,00 ^b	235	18.50	3.30				
		3,01 ve üzeri ^c	90	18.93	3.52				
	Uyaran Yaşama	2,49 ve altı	160	10.85	2.20	1.43	.240	0.01	
		2,5-3,00	235	11.11	2.16				
		3,01 ve üzeri	90	11.32	2.30				
	Özdeşim/İçe atım	2,49 ve altı	160	21.33	3.82	2.38	.093	0.01	
		2,5-3,00	235	22.00	3.74				
		3,01 ve üzeri	90	22.32	3.91				
	Dışsal Düzenleme	2,49 ve altı	160	10.69	2.54	0.57	.568	0.00	
		2,5-3,00	235	10.41	2.52				
		3,01 ve üzeri	90	10.58	3.13				

Tablo 13 incelendiğinde, not ortalamasına göre katılımcıların İlgi Eksikliği alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 482) = 6.09, p = .002, \eta^2 = 0.02$]. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, 3.01 ve üzeri not ortalamasına sahip öğrencilerinin İlgi Eksikliği puan ortalaması (Ort. = 7.71, Ss = 2.21), 2,49 ve altı (Ort. = 8.36, Ss = 1.76) ve 2,5-3,00 (Ort. = 8.55, Ss = 1.97) not ortalamasına sahip öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur.

Genel akademik not ortalamasına göre, katılımcıların Bilmek ve Başarmak alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 482) = 4.91, p = .008, \eta^2 = 0.02$]. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, 3.01 ve üzeri not ortalamasına sahip öğrencilerinin Bilmek ve Başarmak puan ortalaması (Ort. = 18.93, Ss = 3.52), 2,49 ve altı not ortalamasına sahip öğrencilerinin puan ortalamasından (Ort. = 17.69, Ss = 3.05) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

4.8. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Yaşadığı Yere Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Şu an yaşadığı yere göre BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için ANOVA yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 14’de sunulmuştur.

Tablo 14. Katılımcıların BZEÖ ve BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Yaşadığı Yere Göre Farklılaşmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

			<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Fark
BZEÖ	Birey Psikolojisi	Yurt	184	7.94	1.91	2.02	.134	0.01	-
		Aile	230	7.56	1.85				
		Evde (arkadaşlar ile)	87	7.72	2.17				
	Bilgi Eksikliği	Yurt	184	9.21	1.76	0.43	.651	0.00	-
		Aile	230	9.07	1.89				

BZMÖ	Tesisler	Evde (arkadaşlar ile)	87	9.02	1.94	2.84	.060	0.01	-
		Yurt	184	10.21	1.60				
		Aile	230	9.78	2.07				
		Evde (arkadaşlar ile)	87	10.11	1.85				
	Arkadaş Eksikliği	Yurt	184	7.21	2.26	1.85	.159	0.01	-
		Aile	230	7.04	2.20				
		Evde (arkadaşlar ile)	87	6.67	1.93				
	Zaman	Yurt	184	8.64	1.74	0.03	.969	0.00	-
		Aile	230	8.60	1.68				
		Evde (arkadaşlar ile)	87	8.61	1.67				
	İlgi Eksikliği	Yurt	184	8.19	2.04	0.33	.718	0.00	-
		Aile	230	8.34	1.98				
		Evde (arkadaşlar ile)	87	8.34	1.94				
	BZMÖ	Motivasyonsuzluk	Yurt	184	6.43	1.10	.334	0.00	-
			Aile	230	6.75				
			Evde (arkadaşlar ile)	87	6.71				
		Bilmek ve Başarmak	Yurt ^a	184	18.97	6.22	.002	0.02	a>b
			Aile ^b	230	17.83				
			Evde (arkadaşlar ile) ^c	87	18.23				
		Uyaran Yaşama	Yurt ^a	184	11.51	5.98	.003	0.02	a>b
			Aile ^b	230	10.78				
			Evde (arkadaşlar ile) ^c	87	10.89				
		Özdeşim/İçe atım	Yurt ^a	184	22.57	6.03	.003	0.02	a>b,c
			Aile ^b	230	21.33				
			Evde (arkadaşlar ile) ^c	87	21.44				
		Dışsal Düzenleme	Yurt	184	10.49	0.31	.732	0.00	-
			Aile	230	10.39				
			Evde (arkadaşlar ile)	87	10.66				

Tablo 14 incelendiğinde, yaşadığı yere göre katılımcıların Bilmek ve Başarmak alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 498) = 6.22, p = .002, \eta^2 = 0.02$]. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, yurttan kalan öğrencilerinin Bilmek ve Başarmak puan ortalaması (Ort. = 18.97, Ss = 3.05), ailesi ile yaşayan öğrencilerinin puan ortalamasından (Ort. = 17.83, Ss = 3.50) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Yaşadığı yere göre katılımcıların Uyaran Yaşama alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 498) = 5.98, p = .003, \eta^2 = 0.02$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, yurttan kalan öğrencilerinin Uyaran Yaşama puan ortalaması (Ort. = 11.51, Ss = 1.99), ailesi ile yaşayan öğrencilerinin puan ortalamasından (Ort. = 10.78, Ss = 2.27) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Yaşadığı yere göre katılımcıların Özdeşim/İçe atım alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 498) = 6.03, p = .003, \eta^2 = 0.02$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, yurttan kalan öğrencilerinin Özdeşim/İçe atım puan ortalaması (Ort. = 22.57, Ss = 3.43), ailesi ile yaşayan (Ort. = 21.33, Ss = 4.06) ve evde arkadaşları ile

yaşayan (Ort. = 21.44, Ss = 3.65) öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

4.9. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Boş Zamana Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Haftalık boş zaman süresine göre BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için ANOVA yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15. Katılımcıların BZEÖ ve BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Boş Zamana Göre Farklılaşmasına ilişkin ANOVA Sonuçları

			<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Fark
Boş Zaman Engelleri Ölçeği	Birey Psikolojisi	1-5 saat	64	7.98	2.29	0.57	.636	0.00	
		6-10 saat	178	7.71	1.76				
		11-15 saat	175	7.62	1.91				
		16 saat ve üstü	83	7.73	2.02				
	Bilgi Eksikliği	1-5 saat	64	9.12	2.19	0.03	.992	0.00	
		6-10 saat	178	9.07	1.74				
		11-15 saat	175	9.10	1.80				
		16 saat ve üstü	83	9.14	1.87				
	Tesisler	1-5 saat	64	9.81	2.07	1.70	.166	0.01	
		6-10 saat	178	10.03	1.74				
		11-15 saat	175	9.85	2.00				
		16 saat ve üstü	83	10.37	1.69				
	Arkadaş Eksikliği	1-5 saat ^a	64	7.61	2.50	3.42	.017	0.02	a>c
		6-10 saat ^b	178	7.08	2.17				
		11-15 saat ^c	175	6.66	2.04				
		16 saat ve üstü ^d	83	7.18	2.14				
	Zaman	1-5 saat	64	8.47	1.73	1.81	.144	0.01	
		6-10 saat	178	8.83	1.61				
		11-15 saat	175	8.59	1.65				
		16 saat ve üstü	83	8.35	1.93				
	İlgi Eksikliği	1-5 saat ^a	64	7.98	2.15	3.58	.014	0.02	c>d
		6-10 saat ^b	178	8.43	1.89				
		11-15 saat ^c	175	8.53	1.81				
		16 saat ve üstü ^d	83	7.77	2.27				
Boş Zaman Motivasyon Ölçeği	Motivasyonsuzluk	1-5 saat ^a	64	6.70	2.50	3.85	.010	0.02	b>d
		6-10 saat ^b	178	6.96	2.22				
		11-15 saat ^c	175	6.59	2.13				
		16 saat ve üstü ^d	83	5.96	2.18				
	Bilmek ve Başarmak	1-5 saat ^a	64	18.22	3.79	5.66	<.001	0.03	d>c
		6-10 saat ^b	178	18.40	2.90				
		11-15 saat ^c	175	17.70	3.27				
		16 saat ve üstü ^d	83	19.48	3.57				
	Uyaran Yaşama	1-5 saat	64	10.98	2.39	2.59	.052	0.02	
		6-10 saat	178	11.10	2.06				
		11-15 saat	175	10.81	2.14				
		16 saat ve üstü	83	11.61	2.42				
	Özdeşim/İçe atım	1-5 saat ^a	64	21.17	4.56	6.18	<.001	0.04	d>a,b,c
		6-10 saat ^b	178	21.75	3.41				
		11-15 saat ^c	175	21.37	3.79				
		16 saat ve üstü ^d	83	23.36	3.71				
	Dışsal Düzenleme	1-5 saat	64	10.34	3.18	1.70	.167	0.01	

		6-10 saat	178	10.79	2.44				
		11-15 saat	175	10.37	2.66				
		16 saat ve üstü	83	10.05	2.70				

Tablo 15 incelendiğinde, haftalık boş zaman süresine göre katılımcıların Arkadaş Eksikliği alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 496) = 3.42, p = .017, \eta^2 = 0.02$]. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, haftalık 1-5 saat boş zamanı olan katılımcıların Arkadaş Eksikliği puan ortalaması (Ort. = 7.61, Ss = 2.50), 11-15 saat boş zamanı olan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 6.66, Ss = 2.04) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Haftalık boş zaman süresine göre katılımcıların İlgi Eksikliği alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 496) = 3.58, p = .014, \eta^2 = 0.02$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, haftalık 11-15 saat boş zamanı olan katılımcıların İlgi Eksikliği puan ortalaması (Ort. = 8.53, Ss = 1.81), 16 saat ve üzeri boş zamanı olan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 7.77, Ss = 2.27) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Haftalık boş zaman süresine göre katılımcıların Motivasyonsuzluk alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 496) = 3.85, p = .010, \eta^2 = 0.02$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, haftalık 6-10 saat boş zamanı olan katılımcıların Motivasyonsuzluk puan ortalaması (Ort. = 6.96, Ss = 2.22), 16 saat ve üzeri boş zamanı olan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 5.96, Ss = 2.18) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Haftalık boş zaman süresine göre katılımcıların Bilmek ve Başarmak alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 496) = 5.66, p < .001, \eta^2 = 0.03$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, haftalık 16 saat ve üzeri boş zamanı olan katılımcıların Bilmek ve Başarmak puan ortalaması (Ort. = 19.48, Ss = 3.57), 11-15 saat boş zamanı olan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 17.70, Ss = 3.27) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Haftalık boş zaman süresine göre katılımcıların Özdeşim/İçe atım alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 496) = 6.18, p < .001, \eta^2 = 0.04$]. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, haftalık 16 saat ve üzeri boş zamanı olan katılımcıların Özdeşim/İçe atım puan ortalaması (Ort. = 23.36, Ss = 3.71), 1-5 saat (Ort. =

21.17, $S_s = 4.56$), 6-10 saat (Ort. = 21.75, $S_s = 3.41$) ve 11-15 saat (Ort. = 21.37, $S_s = 3.79$) boş zamanı olan katılımcıların puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

4.10. BZEÖ ve BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Gelir Durumuna Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Katılımcıların algıladığı aylık gelir durumuna göre BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için ANOVA yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 16’de sunulmuştur.

Tablo 16. Katılımcıların BZEÖ ve BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Gelir Durumuna Göre Farklaşmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

			<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Fark
BZEÖ	Birey Psikolojisi	İyi	97	7.62	1.91	0.51	.599	0.00	-
		Orta	351	7.78	1.92				
		Kötü	53	7.55	2.08				
	Bilgi Eksikliği	İyi	97	8.98	1.94	0.35	.704	0.00	-
		Orta	351	9.14	1.75				
		Kötü	53	9.21	2.30				
	Tesisler	İyi	97	9.97	1.90	0.54	.584	0.00	-
		Orta	351	9.96	1.88				
		Kötü	53	10.25	1.85				
	Arkadaş Eksikliği	İyi	97	7.05	2.04	0.00	.997	0.00	-
		Orta	351	7.03	2.24				
		Kötü	53	7.04	2.19				
	Zaman	İyi ^a	97	8.37	1.72	3.11	.045	0.01	
		Orta ^b	351	8.74	1.68				
		Kötü ^c	53	8.26	1.72				
	İlgi Eksikliği	İyi	97	8.22	2.01	1.12	.327	0.00	-
		Orta	351	8.36	2.01				
		Kötü	53	7.94	1.80				
BZMÖ	Motivasyonsuzluk	İyi	97	6.62	2.49	0.17	.842	0.00	-
		Orta	351	6.66	2.21				
		Kötü	53	6.47	1.98				
	Bilmek ve Başarmak	İyi	97	17.90	3.86	0.96	.385	0.00	-
		Orta	351	18.42	3.15				
		Kötü	53	18.32	3.26				
	Uyaran Yaşama	İyi	97	10.85	2.37	0.60	.549	0.00	-
		Orta	351	11.11	2.16				
		Kötü	53	11.15	2.15				
	Özdeşim/İçe atım	İyi	97	21.45	4.23	0.61	.544	0.00	-
		Orta	351	21.92	3.74				
		Kötü	53	21.68	3.48				
	Dışsal Düzenleme	İyi	97	10.65	3.02	0.75	.475	0.00	-
		Orta	351	10.48	2.61				
		Kötü	53	10.09	2.41				

Tablo 16 incelendiğinde, algılanan gelir düzeyine göre katılımcıların Zaman alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 498) = 3.11$, $p = .045$,

$\eta^2 = 0.01$]. Ancak yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre veriler yeterli olmadığından ikili karşılaştırmalar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilememiştir.

4.11. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Tesis Yeterliliğine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Üniversitenin boş zamanları değerlendirebilmede yeterli tesis ve olanaklara sahip olma yeterliliğine göre katılımcıların BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak için “bağımsız örneklem t-testi” yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Katılımcıların BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Tesis Yeterliliğine Göre Farklılaşmasına İlişkin T-Testi Sonuçları

		Evet (n=77)		Hayır (n=421)				
	Değişkenler	Ort.	Ss	Ort.	Ss	t	p	Cohen’s d
Boş Zaman Engelleri Ölçeği	Birey Psikolojisi	8.10	1.74	7.65	1.97	1.88	.061	0.24
	Bilgi Eksikliği	8.97	1.86	9.14	1.84	-0.75	.455	0.09
	Tesisler	8.79	1.91	10.20	1.79	-6.29	< .001	0.76
	Arkadaş Eksikliği	7.69	1.76	6.91	2.24	3.41	< .001	0.39
	Zaman	8.74	1.62	8.61	1.71	0.61	.545	0.08
	İlgi Eksikliği	8.30	1.61	8.31	2.04	-0.03	.975	0.00
Boş Zaman Motivasyon Ölçeği	Motivasyonsuzluk	7.71	2.31	6.46	2.17	4.64	< .001	0.56
	Bilmek ve Başarmak	17.18	3.39	18.53	3.24	-3.33	< .001	0.41
	Uyaran Yaşama	10.19	2.25	11.22	2.16	-3.79	< .001	0.46
	Özdeşim/İçe atım	19.95	3.83	22.15	3.69	-4.80	< .001	0.59
	Dışsal Düzenleme	10.90	3.03	10.42	2.59	1.44	.150	0.17

Tablo 17 incelendiğinde, tesis yeterliliğine göre katılımcıların Tesisler alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(496) = -6.29, p < .001, d = 0.76$]. Tesis ve olanakların yeterli olmadığını düşünen katılımcıların Tesisler puan ortalaması (Ort. = 10.20, Ss = 1.79) yeterli olduğunu düşünen katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 8.79, Ss = 1.91) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Tesis yeterliliğine göre katılımcıların Arkadaş Eksikliği alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(125.89) = 3.41, p < .001, d = 0.39$]. Tesis ve olanakların yeterli olduğunu düşünen katılımcıların ortalaması (Ort. = 7.69, Ss =

1.76) yeterli olmadığını düşünen katılımcıların ortalamasından (Ort. = 6.91, Ss = 2.24) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Tesis yeterliliğine göre katılımcıların Motivasyonsuzluk alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(496) = 4.64, p < .001, d = 0.56$]. Tesis ve olanakların yeterli olduğunu düşünen katılımcıların ortalaması (Ort. = 7.71, Ss = 2.31) yeterli olmadığını düşünen katılımcıların ortalamasından (Ort. = 6.46, Ss = 2.17) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Tesis yeterliliğine göre katılımcıların Bilmek ve Başarmak alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(496) = -3.33, p < .001, d = 0.41$]. Tesis ve olanakların yeterli olduğunu düşünmeyen katılımcıların ortalaması (Ort. = 18.53, Ss = 3.24) yeterli olduğunu düşünen katılımcıların ortalamasından (Ort. = 17.18, Ss = 3.39) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Tesis yeterliliğine göre katılımcıların Uyarıcı Yaşama alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(496) = -3.79, p < .001, d = 0.46$]. Tesis ve olanakların yeterli olduğunu düşünmeyen katılımcıların ortalaması (Ort. = 11.22, Ss = 2.16) yeterli olduğunu düşünen katılımcıların ortalamasından (Ort. = 10.19, Ss = 2.25) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Tesis yeterliliğine göre katılımcıların Özdeşim/İçe atım alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(496) = -4.80, p < .001, d = 0.59$]. Tesis ve olanakların yeterli olduğunu düşünmeyen katılımcıların ortalaması (Ort. = 22.15, Ss = 3.69) yeterli olduğunu düşünen katılımcıların ortalamasından (Ort. = 19.95, Ss = 3.83) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

4.12. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Aktivite Türüne Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Katılımcıların boş zamanlarında tercih ettikleri aktiviteye göre BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için ANOVA yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 18’de ve Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 18. Katılımcıların BZEÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Aktivite Türüne Göre Farklaşmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

		<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Fark
Birey Psikolojisi	Spor/Fiziksel Aktivite	96	7.45	1.99	0.62	.743	0.01	
	E-Spor	76	7.72	1.85				
	Sosyal Medya	94	7.83	1.76				
	Sinema-Tiyatro	47	7.83	1.79				
	Park-Bahçe, Kafe	67	7.61	1.87				
	TV Seyretme	17	7.65	2.80				

	Kitap Okuma	49	7.55	1.83				
	Müzik Dinleme	51	8.04	2.15				
Bilgi Eksikliği	Spor/Fiziksel Aktivite ^a	96	9.24	1.87	3.18	.003	0.04	d,e>b
	E-Spor ^b	76	8.47	2.02				
	Sosyal Medya ^c	94	8.76	2.01				
	Sinema-Tiyatro ^d	47	9.70	1.27				
	Park-Bahçe, Kafe ^e	67	9.45	1.43				
	TV Seyretme ^f	17	9.53	1.07				
	Kitap Okuma ^g	49	9.31	1.90				
	Müzik Dinleme ^h	51	9.02	2.00				
Tesisler	Spor/Fiziksel Aktivite ^a	96	9.85	2.09	2.53	.015	0.03	d>b
	E-Spor ^b	76	9.37	2.33				
	Sosyal Medya ^c	94	10.11	1.98				
	Sinema-Tiyatro ^d	47	10.55	1.40				
	Park-Bahçe, Kafe ^e	67	10.22	1.39				
	TV Seyretme ^f	17	9.71	1.21				
	Kitap Okuma ^g	49	9.92	1.58				
	Müzik Dinleme ^h	51	10.39	1.65				
Arkadaş Eksikliği	Spor/Fiziksel Aktivite	96	6.79	2.04	1.30	.246	0.02	
	E-Spor	76	6.91	1.93				
	Sosyal Medya	94	7.45	2.37				
	Sinema-Tiyatro	47	7.00	2.20				
	Park-Bahçe, Kafe	67	6.75	2.11				
	TV Seyretme	17	7.82	2.53				
	Kitap Okuma	49	6.84	2.01				
	Müzik Dinleme	51	7.25	2.51				
Zaman	Spor/Fiziksel Aktivite	96	8.78	1.64	1.14	.337	0.02	
	E-Spor	76	8.32	1.94				
	Sosyal Medya	94	8.45	1.57				
	Sinema-Tiyatro	47	8.62	1.33				
	Park-Bahçe, Kafe	67	9.00	1.30				
	TV Seyretme	17	8.65	1.77				
	Kitap Okuma	49	8.51	1.93				
	Müzik Dinleme	51	8.55	2.05				
İlgi Eksikliği	Spor/Fiziksel Aktivite	96	8.07	2.20	1.04	.401	0.01	
	E-Spor	76	8.05	2.12				
	Sosyal Medya	94	8.31	1.99				
	Sinema-Tiyatro	47	8.53	1.82				
	Park-Bahçe, Kafe	67	8.69	1.48				
	TV Seyretme	17	8.18	2.16				
	Kitap Okuma	49	8.51	1.98				
	Müzik Dinleme	51	8.00	2.10				

Tablo 19. Katılımcıların BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Aktivite Türüne Göre Farklılaşmasına ilişkin ANOVA Sonuçları

		<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Fark
Motivasyonsuzluk	Spor/Fiziksel Aktivite ^a	96	6.10	1.91	2.63	.011	0.04	b,c,d>a ,e b,d>h
	E-Spor ^b	76	7.00	2.46				
	Sosyal Medya ^c	94	7.04	2.44				
	Sinema-Tiyatro ^d	47	7.15	2.54				
	Park-Bahçe, Kafe ^e	67	6.19	1.65				
	TV Seyretme ^f	17	6.88	2.42				
	Kitap Okuma ^g	49	6.51	2.12				
	Müzik Dinleme ^h	51	6.20	2.18				
Bilmek ve Başarmak	Spor/Fiziksel Aktivite ^a	96	18.46	3.28	3.59	< .001	0.05	a,c,g,h >b
	E-Spor ^b	76	16.79	4.05				
	Sosyal Medya ^c	94	18.67	3.08				
	Sinema-Tiyatro ^d	47	18.34	3.34				

	Park-Bahçe, Kafe ^e	67	18.24	2.40				
	TV Seyretme ^f	17	17.88	4.04				
	Kitap Okuma ^g	49	18.88	2.77				
	Müzik Dinleme ^h	51	19.35	3.13				
Uyaran Yaşama	Spor/Fiziksel Aktivite ^a	96	11.14	2.16	2.77	.008	0.04	h>b
	E-Spor ^b	76	10.42	2.71				
	Sosyal Medya ^c	94	11.13	2.14				
	Sinema-Tiyatro ^d	47	11.19	1.78				
	Park-Bahçe, Kafe ^e	67	11.01	1.75				
	TV Seyretme ^f	17	9.94	3.09				
	Kitap Okuma ^g	49	11.53	1.85				
	Müzik Dinleme ^h	51	11.76	1.93				
Özdeşim/İçe atım	Spor/Fiziksel Aktivite ^a	96	21.50	3.86	2.62	.012	0.04	c,g,h >f,b e>f
	E-Spor ^b	76	20.84	4.60				
	Sosyal Medya ^c	94	22.27	3.43				
	Sinema-Tiyatro ^d	47	21.62	3.37				
	Park-Bahçe, Kafe ^e	67	22.06	3.01				
	TV Seyretme ^f	17	19.82	5.97				
	Kitap Okuma ^g	49	22.73	3.35				
	Müzik Dinleme ^h	51	22.76	3.56				
Dışsal Düzenleme	Spor/Fiziksel Aktivite	96	9.93	2.51	1.03	.407	0.01	
	E-Spor	76	10.93	2.90				
	Sosyal Medya	94	10.56	2.78				
	Sinema-Tiyatro	47	10.74	2.63				
	Park-Bahçe, Kafe	67	10.31	2.69				
	TV Seyretme	17	10.71	1.65				
	Kitap Okuma	49	10.49	2.94				
	Müzik Dinleme	51	10.47	2.41				

Tablo 18 incelendiğinde, boş zamanlarda tercih ettikleri aktivite türüne göre katılımcıların Bilgi Eksikliği alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(7, 489) = 3.18, p = .003, \eta^2 = 0.04$]. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, boş zamanında e-spor aktivitesini tercih eden katılımcıların Bilgi Eksikliği puan ortalaması, sinema-tiyatro ile park-bahçe, kafe aktivitelerini tercih eden katılımcıların puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur.

Boş zamanlarda tercih ettikleri aktivite türüne göre Tesisler alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(7, 489) = 2.53, p = .015, \eta^2 = 0.03$]. Boş zamanında e-spor aktivitesini tercih eden katılımcıların Tesisler puan ortalaması, sinema-tiyatro tercih eden katılımcıların puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur.

Tablo 19 incelendiğinde, boş zamanlarda tercih ettikleri aktivite türüne göre Motivasyonsuzluk alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(7,$

489) = 2.63, $p = .011$, $\eta^2 = 0.04$]. Boş zamanında spor/fiziksel aktivite ile park-bahçe, kafe aktivitelerini tercih edenlerin ortalaması, e-spor, sosyal medya ve sinema-tiyatro aktivitelerini tercih edenlerin ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Aynı zamanda müzik dinleme aktivitesini tercih edenlerin ortalaması, e-spor ve sinema-tiyatro aktivitelerini tercih edenlerin ortalamasından anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur.

Boş zamanlarda tercih ettikleri aktivite türüne göre Bilmek ve Başarmak alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(7, 489) = 3.59$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.05$]. Boş zamanında e-spor aktivitesini tercih edenlerin ortalaması, spor/fiziksel aktivite, sosyal medya, kitap okuma ve müzik dinleme aktivitelerini tercih edenlerin ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur.

Boş zamanlarda tercih ettikleri aktivite türüne göre Uyarın Yaşama alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(7, 489) = 2.77$, $p = .008$, $\eta^2 = 0.04$]. Boş zamanında e-spor aktivitesini tercih edenlerin ortalaması, müzik dinleme aktivitesini tercih edenlerin ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur.

Boş zamanlarda tercih ettikleri aktivite türüne göre Özdeşim/İçe atım alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(7, 489) = 2.62$, $p = .012$, $\eta^2 = 0.04$]. Boş zamanında TV seyretme ve E-spor aktivitelerini tercih edenlerin ortalaması, sosyal medya, kitap okuma ve müzik dinleme aktivitelerini tercih edenlerin ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur.

4.13. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Katılımcıların BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. BZEÖ ile BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamaları Arasındaki İlişkiye Dair Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
BZEÖ	Birey Psikolojisi	-									
	Bilgi Eksikliği	.28**	-								
	Tesisler	.13**	.45**	-							
	Arkadaş Eksikliği	.28**	.11*	.04	-						

	Zaman	.13**	.29**	.26**	.17**	-					
	İlgi Eksikliği	.17**	.29**	.26**	.07	.32**	-				
BZÖ	Motivasyonsuzluk	.28**	.05	-.15**	.24**	.04	.25**	-			
	Bilmek ve Başarmak	-.02	.21**	.36**	-.03	.14**	-.04	-.32**	-		
	Uyaran Yaşama	-.06	.18**	.36**	.03	.13**	.07	-.32**	.67**	-	
	Özdeşim/İçe atım	-.01	.21**	.33**	-.01	.16**	.10*	-.24**	.71**	.72**	-
	Dışsal Düzenleme	.10*	.10*	-.04	.21**	.08	.23**	.41**	.05	.09	.15**

Yapılan analiz sonucuna göre BZEÖ alt boyutu **Birey Psikolojisi** ile Motivasyonsuzluk ($r = 0.28, p < 0.01$), Dışsal Düzenleme ($r = 0.10, p < 0.05$) alt boyutları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur.

BZEÖ alt boyutu **Bilgi Eksikliği** ile Bilmek ve Başarmak ($r = 0.21, p < 0.01$), Uyaran Yaşama ($r = 0.18, p < 0.01$), Özdeşim/İçe atım ($r = 0.21, p < 0.01$), Dışsal Düzenleme ($r = 0.10, p < 0.05$) alt boyutları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur.

BZEÖ alt boyutu **Tesisler** ile Motivasyonsuzluk ($r = -0.15, p < 0.01$) arasında negatif yönlü; Bilmek ve Başarmak ($r = 0.36, p < 0.01$), Uyaran Yaşama ($r = 0.36, p < 0.01$), Özdeşim/İçe atım ($r = 0.33, p < 0.01$) alt boyutları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur.

BZEÖ alt boyutu **Arkadaş Eksikliği** ile Motivasyonsuzluk ($r = 0.24, p < 0.01$), Dışsal Düzenleme ($r = 0.21, p < 0.05$) alt boyutları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur.

BZEÖ alt boyutu **Zaman** ile Bilmek ve Başarmak ($r = 0.14, p < 0.01$), Uyaran Yaşama ($r = 0.13, p < 0.01$), Özdeşim/İçe atım ($r = 0.16, p < 0.01$) alt boyutları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur.

BZEÖ alt boyutu **İlgi Eksikliği** ile Özdeşim/İçe atım ($r = 0.10, p < 0.05$), Dışsal Düzenleme ($r = 0.23, p < 0.01$) alt boyutları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu araştırmada Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olabilecek faktörler ile serbest zaman motivasyonlarının farklı değişkenlerle karşılaştırılarak yapılan analizler sonucunda aralarındaki ilişkinin incelenerek, elde edilen neticelere göre öneriler sunulması hedeflenmiştir.

Tablo 1'e göre, öğrencilerin boş zamanlarında en çok tercih ettikleri aktiviteler sırasıyla spor/fiziksel aktivite, sosyal medya ve e-spor olarak görülmektedir. Sinema-tiyatro, park-bahçe-kafe, TV seyretme, kitap okuma ve müzik dinleme ise diğer aktivitelere kıyasla daha az tercih edilen aktivitelerdir. Bu durumun sebepleri arasında üniversitedeki olanak ve tesislerin yetersizliği veya rekreatif faaliyetlerdeki sınırlılıkların olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, gençler arasında popüler bir boş zaman etkinliği olan spor ve fiziksel aktivitelerin de önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir. Sosyal medya ise günümüzde gençler arasında oldukça yaygın ve popüler bir boş zaman etkinliği haline gelmiştir. İnternetin ve sosyal medya platformlarının erişilebilirliği, gençlerin sosyal medyayı tercih etmelerine etki ettiği düşünülmektedir. Sosyal medya, iletişim, bilgi paylaşımı, eğlence ve bağlantı kurma imkânları sunmasıyla çekici hale gelmiştir. E-spor ise rekabetçi video oyunları oynama etkinliğidir. Bu alanda düzenlenen turnuvalar, ligler ve büyük organizasyonlar gençler arasında büyük bir ilgi uyandırdığı bilinmektedir. E-sporun popülerliği, video oyunlarının gençler arasında yaygınlaşması ve rekabetçi oyun ortamının oluşmasıyla birlikte artmaktadır. Balcı vd. (2003) yapmış oldukları bir çalışmada, ileri düzey ülkelerde boş zamanların kullanımında kültürel ve mesleki etkinliklerin öne çıktığı görülmektedir. Ancak, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde spor aktivitelerinin boş zamanı değerlendirmede birinci sırada olduğu tespit edilmiştir (Balcı vd., 2003). Bu farklılıkların, ülkelerin sosyoekonomik ve kültürel yapılarından kaynaklandığı düşünülmektedir. İleri düzey ülkelerde daha fazla ekonomik kaynak ve fırsatlar olduğu için insanların genellikle kültürel etkinliklere ve mesleki gelişim faaliyetlerine katıldığı düşünülmektedir. Diğer yandan, bu ülkelerdeki spor aktivitelerinin ön planda olmasının nedeni, daha sınırlı kaynaklara ve imkânlarla sahip olduğu için fiziksel aktivitelerin daha erişilebilir ve maliyet açısından daha uygun olması olarak düşünülmektedir. Kaya (2011) tarafından yapılmış bir araştırmaya göre ise, müzik

dinlemek, internette zaman geçirmek ve spor yapmak en çok tercih edilen aktiviteler arasında yer almıştır. Yapılan bu çalışmaların sonuçları bizim çalışmamız ile paralellik göstermekte olup destekler niteliktedir. Elde edilen analiz sonucu, öğrencilerin üniversitedeki tesis ve olanakları büyük bir çoğunlukla yeterli bulmadığını ortaya koymuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin % 84.54'ü, üniversitenin sağladığı imkânları yeterli bulmadıklarını ifade etmiştir. Bununla birlikte, yalnızca %15.46'lık bir kesim, üniversitenin sunmuş olduğu tesis ve olanakları yeterli bulduklarını belirtmiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin üniversite yaşamlarında daha fazla destek, kaynak ve hizmet talep ettiklerini göstermektedir. Konya Selçuk Üniversitesi akademisyenleri üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada, katılımcıların tesis ve olanak imkânlarıyla ilgili görüşleri incelenmiştir. Sonuçlar, akademisyenlerin %77,7'sinin tesis ve olanak imkânlarını yetersiz bulduğunu, %22,3'ünün ise yeterli bulduğunu ortaya koymuştur (Sabancı, 2016). Elde edilen bu sonuç çalışmamızı destekler niteliktedir.

Tablo 4'e göre, Boş Zaman Motivasyon Ölçeği (BZMÖ) alt boyutlarına ait puanlar incelendiğinde en yüksek puana sahip olan alt boyutların sırasıyla "Özdeşim/İçe atım, (21.81)", "Bilmek ve Başarmak, (18.32)" ve "Uyaran Yaşama, (11.07)" katılımcılar olduğu görülmektedir. Katılımcıların, bu alt boyutla dayalı olarak boş zaman etkinliklerine daha fazla katılmakta olduğu görülmektedir. Bu sıralamanın, katılımcıların boş zaman etkinliklerine katılım motivasyonlarının farklı alt boyutlara bağlı olarak değişebileceği düşünülmektedir. Boş Zaman Engelleri Ölçeği (BZEÖ) alt boyutlarına ait puanlar incelendiğinde ise en yüksek puana sahip olan alt boyutların sırasıyla Tesisler alt boyutu için (9.99), Bilgi Eksikliği alt boyutu için (9.11) ve Zaman alt boyutu için (8.62) katılımcılar olduğu görülmektedir. Bu sıralamaya göre, katılımcıların boş zaman etkinliklerine katılımını etkileyen faktörler arasında farklı öncelikleri olduğu düşünülmektedir.

Bu tez çalışmasında, katılımcıların Boş Zaman Motivasyon Ölçeği (BZMÖ) ve Boş Zaman Engelleri Ölçeği (BZEÖ) alt boyutlarıyla demografik değişkenler, serbest zaman etkinliğine katılım düzeyleri ve motivasyonları arasında anlamlı farklılıkların belirlendiği görülmüştür.

Yapılan analiz sonuçlarına göre, sınıf düzeyine göre katılımcıların Bilgi Eksikliği, Tesisler, Arkadaş Eksikliği, Zaman, İlgi Eksikliği, Motivasyonsuzluk, Bilmek ve Başarmak, Uyaran Yaşama, Özdeşim/İçe atım ve Dışsal Düzenleme alt boyutları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır (Tablo 7). Bu bulgular, sınıf düzeyinin belirli alt boyutlar üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermektedir. Bu bulgulara göre, sınıf

düzeyinin öğrencilerin boş zaman etkinliklerine, ilgi alanlarına, motivasyonlarına ve sosyal ilişkilerine olan etkisini açıklamada sınırlı bir rol oynadığı düşünülmektedir. Güler, (2017) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmaya göre katılımcıların Bilgi Eksikliği, Tesisler, Arkadaş Eksikliği, Zaman, İlgi Eksikliği, Motivasyonsuzluk, Bilmek ve Başarmak, Uyarıcı Yaşama, Özdeşim/İçerik atım ve Dışsal Düzenleme alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Aynı şekilde, Emir (2012) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmaya göre katılımcıların sınıflara göre farklılaşma durumları incelendiğinde anlamlı bir fark görülmemiştir. Yapılan bu çalışmaların sonuçları bizim çalışmamız ile paralellik göstermekte olup destekler niteliktedir. Diğer yandan, Kalkay (2019) tarafından üniversite öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmada birey psikolojisi alt boyutu ile sınıf düzeyi arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Bosna, Beyazıt ve Yılmaz tarafından Üniversite öğrencilerine yönelik yapılan çalışmalarında zaman ve ilgi eksikliği ile birey psikolojisi alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar görülmüştür (Bosna, Beyazıt ve Yılmaz, 2017). Elde edilen bu sonuçlar çalışmamız ile tezatlık göstermektedir.

Tablo 8'e göre, çalışmada yer alan kadın ve erkek öğrenciler arasında boş zaman engelleriyle ilgili istatistiksel farklılıklar gözlenmiştir. Cinsiyete göre katılımcıların Birey Psikolojisi puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Kadın katılımcıların Birey Psikolojisi puan ortalaması erkek katılımcıların puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bu farkın, kadınların boş zamanlarını değerlendirirken bireysel psikolojik faktörlerle daha fazla zorluk çektiği düşünülmektedir. Cinsiyete göre katılımcıların Bilgi Eksikliği puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Kadın katılımcıların Bilgi Eksikliği puan ortalaması erkek katılımcıların puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bu Bulgulara göre, cinsiyetin bireylerin bilgiye erişiminde ve bilgiye sahip olma düzeyinde farklı deneyimlere yol açtığı düşünülebilir. Kadın katılımcıların, bilgi eksikliğiyle ilgili olarak daha fazla zorluk yaşadıkları ve bu alanda daha fazla desteğe ihtiyaç duydukları düşünülebilir. Literatür incelendiğinde; Tolukan (2010) tarafından yapılan bir araştırmada, üniversite öğrencilerinin özel yetenekle ilgili okudukları bölümlerde serbest zamanlarını engelleyen faktörler incelenmiştir. Bu çalışmada cinsiyetler arasında Birey Psikolojisi, Tesisler, Arkadaş Eksikliği, Zaman ve İlgi boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, Bilgi Eksikliği boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu bulgu, çalışmamızla kısmen paralellik göstermektedir. Diğer yandan Karaküçük ve Gürbüz (2008) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada ise öğretim elemanlarına yönelik boş zaman engelleri ölçeği üzerinde yapılan bir çalışmada, zaman ve bilgi eksikliği alt boyutlarında

cinsiyetlere göre farklılıklar tespit edilmiştir. Bu bulgular, sunulan çalışmadaki bulgularla kısmen tezatlık göstermektedir. Ancak, bilgi eksikliği alt boyutunda paralellik gözlenmektedir. Uzun (2016) ve Kalkay (2019) tarafından üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmalarda, üniversite öğrencilerinin boş zaman engelleri alt boyutlarında cinsiyete göre farklılıklar incelenmiştir. Birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesisler, arkadaş eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutlarında yapılan istatistiksel analizler sonucunda cinsiyete bağlı anlamlı farklılık bulunmamıştır. Yani, bu engellerin cinsiyete göre değişmediği ve her iki cinsiyetin benzer zorluklarla karşılaşabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, sunulan çalışmadaki bulgularla kısmen tezatlık göstermektedir. Çavdar (2019) tarafından yapılan bir çalışmada ise, lise öğrencilerinin cinsiyet ile boş zaman engelleri ölçeği alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiştir. Birey psikolojisi, arkadaş eksikliği ve ilgi eksikliği alt boyutları arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Ancak, bilgi eksikliği, tesisler ve zaman alt boyutlarında cinsiyetle ilişkili anlamlı farklar tespit edilmiştir. Bu bulgular, sunulan çalışmadaki bulgularla kısmen paralellik göstermektedir. Güler (2017)'in üniversite öğrencilerinin boş zaman engellerinin boş zaman motivasyonlarına etkisini incelediği araştırmanın sonuçları da bizim bulgularımızı destekler nitelikte olup, cinsiyet bakımından Birey Psikolojisi ve bilgi eksikliği boyutunda anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Önen (2021) tarafından orta ergenlik dönemindeki bireyler üzerinde yapılan bir çalışma, Pala ve Dinç (2013) tarafından kamu personelleri üzerinde gerçekleştirilen bir çalışma, Emir vd. (2012) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışma, Akburak (2021) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışma, Özşaker (2012) tarafından gençler üzerinde gerçekleştirilen bir çalışma ve Demirel ve Demirel (2009) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışma, cinsiyete göre "birey psikolojisi" ve "bilgi eksikliği" alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur ($p<0.05$). Bu benzer çalışmalardaki bulgular, bu çalışmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Cinsiyete göre katılımcıların "Bilmek ve Başarmak" alt boyutundaki puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Kadın katılımcıların bu alt boyuttaki puan ortalaması erkek katılımcıların puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (Tablo 8). Bu sonuç, kadınların bilmek ve başarmak ile ilgili faktörleri daha önemsedğini göstermektedir. Kadın katılımcılar daha fazla bilgi edinmek ve başarı elde etmek üzerine odaklanırken, erkek katılımcılar bu faktörlere biraz daha az önem vermişlerdir. Bu bulgu, cinsiyetin bireylerin motivasyon ve hedeflere olan ilgilerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Cinsiyete göre katılımcıların Tesisler, Arkadaş Eksikliği, Zaman, İlgi Eksikliği, Motivasyonsuzluk, Uyaran Yaşama, Özdeşim/İçe atım ve Dışsal Düzenleme alt

boyutlarındaki puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tablo 8). Güler (2017) tarafından üniversite öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmada, katılımcıların Tesisler, Arkadaş Eksikliği, Zaman, İlgi Eksikliği, Bilmek ve Başarmak Uyarın yaşama, Özdeşim içe atım ve Dışsal düzenleme alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık görülmemiş, Birey psikolojisi, Bilgi eksikliği, Motivasyonsuzluk, alt boyutlarında ise anlamlı farklılıklar görülmüştür. Bu çalışmanın sonuçları, çalışmamızın Birey psikolojisi alt boyutlarıyla paralellik gösterirken, Bilgi Eksikliği ve Motivasyonsuzluk alt boyutlarıyla tezatlık göstermektedir.

Yaş değişkenine göre yapılan bağımsız örneklem t-testi analizi, katılımcıların Boş Zaman Engelleri Ölçeği (BZEÖ) ve Boş Zaman Motivasyon Ölçeği (BZMÖ) alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını incelemiştir. Yaş değişkenine göre katılımcıların Arkadaş Eksikliği alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre, 18-21 yaş aralığındaki katılımcıların Arkadaş Eksikliği puan ortalaması 22 ve üzeri yaş aralığındaki katılımcıların puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur (Tablo 9). Bu sonuçlara göre, yaş değişkeninin Arkadaş Eksikliği alt boyutundaki puanları etkilediği düşünülebilir. 18-21 yaş aralığındaki katılımcıların, 22 ve üzeri yaş aralığındaki katılımcılara göre daha fazla arkadaş eksikliği yaşadığı görülmektedir. Bu duruma göre, yaşın sosyal ilişkiler üzerinde etkisi olduğu düşünülebilir. Genç yetişkinlik dönemiyle birlikte sosyal çevrenin değişimi, arkadaşlık ilişkilerinin önemi ve deneyimleri üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Yaş değişkenine göre yapılan analiz sonucunda, katılımcıların Birey Psikolojisi, Bilgi Eksikliği, Tesisler, Zaman, İlgi Eksikliği, Motivasyonsuzluk, Bilmek ve Başarmak, Uyarın Yaşama, Özdeşim/İçe atım, Dışsal Düzenleme puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 9). Bu sonuçlara göre, yaş değişkeninin bu belirli alt boyutlar üzerinde bir etkisinin olmadığını düşünülmektedir. Bu, yaşın bireylerin bireysel psikolojileri, bilgi eksiklikleri, tesislere olan ihtiyaçları, zaman yönetimi, ilgi eksiklikleri, motivasyon düzeyleri, başarı hedefleri, uyarılara karşı tepkileri, özdeşim/içe atım süreçleri ve dışsal düzenlemeleri üzerinde belirleyici bir faktör olmadığı düşünülmektedir. Bu bulgular, yaşın bu ölçümlere ilişkin farklılıkları açıklamadığını göstermektedir. Bu bulgulara göre, yaşın bu ölçümler üzerinde daha az etkili olduğunu veya başka faktörlerin (örneğin, kişilik özellikleri, deneyimler, sosyal çevre) etkisinin daha belirleyici olabileceği düşünülebilir. Literatür incelemesi, bu çalışmadaki bulguların bazı çalışmalarla paralellik gösterdiğini ve bazı çalışmalardan farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Üstün ve Kalkavan (2013) tarafından spor bilimleri ve beden

eğitimi ğrencilerinin serbest zaman motivasyonları üzerine yapılan araştırmada, motivasyonsuzluk, bilmek ve başarmak, uyaran yaşama, özdeşim ve dışsal düzenleme alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmadığı görülmüştür. Uzun (2016), niversite ğrencilerinin serbest zaman motivasyonları üzerine yapmış olduğu çalışmada, motivasyonsuzluk, bilmek ve başarmak, uyaran yaşama, özdeşim, dışsal düzenleme parametrelerinde anlamlı farklılık saptanmamıştır. Yapılan bu araştırma sonuçları bizim yaptığımız çalışmayı destekler niteliktedir. Diğer yandan Kaya, (2011) yapmış olduğu bir çalışmada ise niversite ğrencilerinin yaşa göre Boş Zaman Motivasyon leği toplam ve alt ölçek puan ortalamaları karşılaştırılmış ve motivasyonsuzluk, bilmek ve başarmak, özdeşim boyutlarında anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu da sunulan çalışmadan farklı sonuçlar elde edildiğini göstermektedir. Pala ve Din (2013) tarafından yapılan bir araştırmada, kamu kurumlarında çalışan personelin boş zaman etkinliklerine katılımı üzerinde ileri yaş grubunun zamanı engelleyici bir faktör olarak gördüğü ifade edilmektedir. Alexandris ve Carroll (1997) ise yaptıkları çalışmada yaş faktörü ile boş zaman engelleri arasında ters yönde bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Bu çalışmada elde ettiğimiz veriler, bu sonuca destek sağladığı düşünülebilir. Ancak, Demirel vd. (2013) niversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada, katılımcılar arasında yaş ve boş zaman engelleri arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır. Emir (2012) tarafından yapılan bir çalışmada ise yaş faktörünün zaman alt boyutuyla ilişkisi incelenmiştir. Bu çalışmada zaman algısı ve yaş arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, yaşın serbest zaman kullanımı üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Ekinci vd. (2014) tarafından yapılan bir çalışmada ise katılımcıların serbest zaman engelleri yaş faktörüne göre değerlendirilmiştir. Bu çalışmada, zaman alt boyutunda yaşa bağlı olarak anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Ancak, verilen bilgilere göre yapılan çalışmanın sonuçlarıyla Alexandris ve Carroll (1997), Emir (2012), Demirel vd. (2013) ve Ekinci vd. (2014) alışmalarının sonuçları arasında bir tezatlık olduğu görülmektedir. Bu tezatlıkların, farklı çalışma grupları, metodolojik farklılıklar veya başka değişkenlerin etkisi gibi faktörlere bağlı olduğu düşünülmektedir.

Part-time çalışma durumuna göre katılımcıların BZE ile BZM alt boyutları puan ortalamaları arasında yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına göre, Birey Psikolojisi, Bilgi Eksikliği, Tesisler, Arkadaş Eksikliği, Zaman, İlgi Eksikliği, Motivasyonsuzluk, Bilmek ve Başarmak, Uyaran Yaşama, zdeşim/İe atım, Dışsal Düzenleme puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır (Tablo 10). Part-time çalışma durumuna göre katılımcıların BZM Birey Psikolojisi alt boyutunda, part-time çalışma durumuyla ilgili

olarak katılımcılar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır (Tablo 8). Literatür incelendiğinde; Karaçar ve Paslı (2104) Turizm ve otel işletmeciliği öğrencileri üzerine yaptığı bir çalışmada part-time çalışma durumunun boş zaman engelleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç çalışmamızı destekler niteliktedir. Bu sonuçlar, part-time çalışma durumunun katılımcıların boş zaman engelleri ve motivasyonlarının alt boyutları üzerinde önemli bir etkisinin olmadığı düşünülmektedir. Bu bulgulara göre, part-time çalışma durumunun boş zaman etkinliklerini ve motivasyonunu etkilemesinden ziyade, diğer faktörlerin (örneğin, kişisel tercihler, ilgi alanları, sosyal ilişkiler) daha belirleyici olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların okudukları fakülteye göre, BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları arasındaki farkı saptamak için ANOVA kullanılmıştır. Analizin sonuçlarına göre, katılımcıların okudukları fakülteye bağlı olarak Birey Psikolojisi alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 11). Yapılan analiz sonuçlarına göre, eğitim fakültesi öğrencilerinin Birey Psikolojisi puan ortalaması diğer gruplara kıyasla anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir. Aynı şekilde, tıp, turizm ve mühendislik fakültesi öğrencilerinin Birey Psikolojisi puan ortalamaları da eğitim fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Ayrıca, mühendislik fakültesi öğrencilerinin Birey Psikolojisi puan ortalaması, tıp fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu bulgular, okudukları fakülteye bağlı olarak katılımcıların boş zamanlarında bireysel psikolojik durumları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin diğer fakültelerdeki öğrencilere kıyasla daha düşük birey psikolojisi puanlarına sahip olduğu görülmektedir. Öte yandan, mühendislik fakültesi öğrencilerinin diğer fakültelerdeki öğrencilere kıyasla daha yüksek birey psikolojisi puanlarına sahip olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre, üniversite eğitimi sürecindeki fakülte seçiminin öğrencilerin boş zamanlarında bireysel psikolojik durumlarını etkileyebileceği düşünülmektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, Tesisler alt boyutunda, fakültelere göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, Tıp Fakültesi öğrencilerinin Tesisler puan ortalaması diğer gruplara kıyasla anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir. Aynı şekilde, turizm ve eğitim fakültesi öğrencilerinin Tesisler puan ortalamaları da tıp fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Tesisler alt boyutunda, Tıp Fakültesi öğrencilerinin diğer gruplara kıyasla düşük puan alması, muhtemelen sağlık eğitimi aldıkları için ders programlarının yoğunluğu, sınırlı tesislere erişim veya zaman kısıtlamalarıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Turizm ve eğitim fakültesi öğrencilerinin ise daha yüksek puan

almaları, bu fakültelerin genellikle daha fazla sosyal ve fiziksel tesislere sahip olmaları ve ders programlarının tıp fakültesine göre daha az yoğun olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, Arkadaş Eksikliği alt boyutunda fakültele göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Yapılan analiz sonuçlarına göre, turizm fakültesi öğrencilerinin Arkadaş Eksikliği puan ortalaması diğer gruplara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksektir. Aynı şekilde, mühendislik ve eğitim fakültesi öğrencilerinin Arkadaş Eksikliği puan ortalamaları da turizm fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Arkadaş Eksikliği alt boyutunda, turizm fakültesi öğrencilerinin diğer gruplara kıyasla daha yüksek puan alması, bu öğrencilerin sosyal ilişkilere daha fazla ihtiyaç duydukları veya sosyal etkileşim imkânlarının daha sınırlı olduğu düşünülmektedir. Mühendislik ve eğitim fakültesi öğrencilerinin de yüksek puan alması, bu grupların sosyal ilişkiler konusunda zorluklar yaşadıklarını veya daha az sosyal etkileşime sahip olduklarını gösterdiği düşünülmektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, Zaman alt boyutunda fakültele göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre, mühendislik fakültesi öğrencilerinin Zaman puan ortalaması turizm fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Zaman alt boyutunda, mühendislik fakültesi öğrencilerinin turizm fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek puan alması, mühendislik öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin daha fazla gerektiği ve bu nedenle zamanlarını daha etkili bir şekilde kullanma eğiliminde olduklarını düşünülmektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, İlgi Eksikliği alt boyutunda da fakültele göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre, mühendislik fakültesi öğrencilerinin İlgi Eksikliği puan ortalaması turizm fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Mühendislik fakültesi öğrencilerinin turizm fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek puan alması, mühendislik öğrencilerinin ilgi alanlarına yönelik etkinliklerde daha fazla eksiklik hissettiği veya dikkat dağınıklığıyla ilgili daha fazla sorun yaşadığı düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde; Uzun (2016) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada, Birey Psikolojisi, Tesisler, Arkadaş eksikliği, Zaman, İlgi Eksikliği parametrelerinde anlamlı farklılıklar görülmüştür. Polat (2017) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, Zaman, ilgi eksikliği, tesis yetersizliği ve arkadaş eksikliği alt boyutlarında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlar çalışmamızla paralellik göstermektedir. Diğer yandan, Üniversite öğrencilerinin okudukları fakültele göre BZEÖ alt boyutlarından tesisler alt boyutunda anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Karadeniz, Müftüler ve Gülbeyaz, 2019; Arslan, Namlı, Doğaner, 2018; Kandaz ve Hergüner, 2007;

Uzun, 2016). Literatürdeki bu çalışmalar çalışmamızla kısmen paralellik göstermekte olup diğer alt boyutlarda tezatlık göstermektedir.

Katılımcıların BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Fakülteye Göre Farklılaşmasına ilişkin yapılan analiz sonucunda katılımcıların motivasyon alt boyutlarındaki puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir (Tablo 12). Motivasyonsuzluk alt boyutunda, eğitim fakültesi öğrencilerinin motivasyonsuzluk puan ortalaması diğer fakültelerin öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Mühendislik fakültesi öğrencileri ise motivasyonsuzluk puan ortalaması açısından turizm fakültesi öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Eğitim fakültesi öğrencilerinin motivasyonsuzluk puanlarının diğer fakültelerin öğrencilerine göre daha düşük olmasının, eğitim alanında öğrenme ve başarıya yönelik motivasyonlarının daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Bilmek ve Başarmak alt boyutunda, tıp fakültesi, turizm fakültesi ve eğitim fakültesi öğrencilerinin puan ortalamaları diğer fakültelerin öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Tıp fakültesi öğrencilerinin bilmek ve başarmak alt boyutunda daha düşük puanlar elde etmeleri, yoğun bir akademik programın getirdiği baskı ve yüksek beklentilerin motivasyonlarını etkileyebileceği düşünülmektedir. Arkadaş Eksikliği alt boyutunda, turizm fakültesi öğrencilerinin uyaran yaşama puan ortalaması diğer fakültelerin öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Eğitim fakültesi öğrencilerinin ise tıp fakültesi öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir. Turizm fakültesi öğrencilerinin arkadaş eksikliği ve dışsal düzenleme alt boyutlarında diğer fakültelerin öğrencilerine göre daha yüksek puanlar elde etmelerinin, bu öğrencilerin sosyal ilişkiler ve dış etkenlere daha fazla ihtiyaç duydukları ve motivasyonlarının bu faktörlere daha fazla bağlı oldukları düşünülmektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, Özdeşim/İçe atım alt boyutunda, tıp fakültesi, turizm fakültesi ve eğitim fakültesi öğrencilerinin puan ortalamaları diğer fakültelerin öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Dışsal Düzenleme alt boyutunda, turizm fakültesi öğrencilerinin dışsal düzenleme puan ortalaması diğer fakültelerin öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Eğitim fakültesi öğrencileri ise turizm fakültesi öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha yüksek puan ortalamasına sahip olmuştur. Literatür incelendiğinde; Kaya, (2011) tarafından üniversite öğrencilerinin BZMÖ Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Fakülteye Göre Farklılaşmasına ilişkin yapılan analiz sonucunda katılımcıların Motivasyonsuzluk, Bilmek ve Başarmak, Uyaran Yaşama, Özdeşim / İçe Atım alt

boyutlarındaki puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu çalışmanın sonuçları çalışmamızla paralellik göstermekte olup destekler niteliktedir.

Katılımcıların genel akademik not ortalamasına göre BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için ANOVA uygulanmıştır (Tablo 13). Yapılan analizde, okudukları fakülteye göre katılımcıların İlgi Eksikliği alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, 3.01 ve üzeri not ortalamasına sahip öğrencilerinin İlgi Eksikliği puan ortalaması, 2,49 ve altı ve 2,5-3,00 not ortalamasına sahip öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Bu sonuçlar, okudukları fakülteye göre öğrencilerin ilgi eksikliği yaşama eğilimlerinin farklı olduğu düşünülmektedir. Daha yüksek not ortalamalarına sahip öğrencilerin ilgi eksikliği konusunda daha düşük puanlar elde ettiği görülmektedir. Bu bulgulara göre, farklı akademik başarı düzeylerine sahip öğrenciler arasında ilgi eksikliği konusunda farklılıklar olduğu düşünülmektedir. Daha yüksek not ortalamalarına sahip öğrencilerin, ilgi eksikliğini daha düşük düzeyde deneyimlediği görülmektedir. Literatür incelendiğinde; Kalkay, (2019) tarafından üniversite öğrencilerine yönelik bir çalışmada; Birey psikolojisi alt boyutu ile GANO arasında anlamlı farkın olduğu görülmüştür. Uzun, (2016) tarafından üniversite öğrencilerine yönelik bir çalışmada ise; Birey psikolojisi ve Arkadaş eksikliği alt boyutları ile GANO arasında anlamlı farklılıkların olduğu görülmüştür. Alanyazında yer alan bu çalışmaların sonucu çalışmamızla tezatlık göstermektedir. Diğer yandan, Polat, (2017) tarafından üniversite öğrencilerine yönelik bir çalışmada; GANO değişkenine göre zaman, ilgi eksikliği, birey psikolojisi ve tesisler alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Elde edilen bu çalışmanın analiz sonucu çalışmamızın sonuçları ile kısmen paralellik göstermektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Bilmek ve Başarmak alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, 3.01 ve üzeri not ortalamasına sahip öğrencilerinin Bilmek ve Başarmak puan ortalaması, 2,49 ve altı not ortalamasına sahip öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar, farklı akademik başarı düzeylerine sahip öğrenciler arasında bilgi edinme ve başarıya yönelik motivasyon düzeylerinde farklılıklar olduğunu göstermektedir. Daha yüksek not ortalamalarına sahip öğrencilerin, bilgi edinme ve başarıya ulaşma motivasyonunun daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgular, akademik başarının, bireylerin bilgi edinme ve başarıya yönelik motivasyon düzeylerini etkileyebileceği

düşünülmektedir. Daha yüksek not ortalamalarına sahip öğrencilerin, daha yüksek bir motivasyonla bilgi edinme ve başarıya ulaşma çabası içerisinde olduğu düşünülmektedir. Uzun, (2016) tarafından üniversite öğrencilerine yönelik bir çalışmada BZMÖ, GANO'ya göre incelendiğinde motivasyonsuzluk alt boyutunda anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu çalışmanın sonucu araştırmamızın sonucu ile tezatlık göstermektedir. Diğer yandan Üstün ve Kalkavan, (2013) tarafından üniversite öğrencilerinin boş zaman motivasyonları üzerine yapılmış bir araştırmada ise, Bilmek ve Başarmak ile uyaran ve yaşama alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar çalışmamızın sonucu ile kısmen paralellik göstermektedir.

Şu an yaşadığı yere göre BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için ANOVA yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, katılımcıların yaşadıkları yere göre Bilmek ve Başarmak, Uyaran Yaşama ve Özdeşim/İçe atım alt boyutlarındaki puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (Tablo 14). Yapılan analizler sonucunda, yaşadığı yere göre katılımcıların Bilgi Eksikliği, Bilgi Eksikliği, Tesisler, Arkadaş Eksikliği, Zaman, İlgi Eksikliği, Motivasyonsuzluk, Bilmek ve Başarmak, Uyaran Yaşama, Özdeşim/İçe atım, Dışsal Düzenleme alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Üniversite öğrencilerine yönelik yapılmış bir çalışmada, öğrencilerin yaşadıkları yerlere göre BZEÖ; zaman alt boyutunda anlamlı farklılık saptanmıştır (Deniz, 2020). Bu sonuç çalışmamız ile tezatlık gösterirken, birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesisler/hizmet, arkadaş eksikliği ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemesi çalışmamızı destekler niteliktedir. Bilmek ve Başarmak alt boyutunda yapılan analizlerde, yurttan kalan öğrencilerin puan ortalaması ailesi ile yaşayan öğrencilerin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Uyaran Yaşama alt boyutunda yapılan analizlerde yurttan kalan öğrencilerin puan ortalaması ailesi ile yaşayan öğrencilerin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Özdeşim/İçe atım alt boyutunda yapılan analizlerde, yurttan kalan öğrencilerin puan ortalaması ailesi ile yaşayan ve evde arkadaşları ile yaşayan öğrencilerin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgulara göre, öğrencilerin yaşadıkları yere göre Bilmek ve Başarmak, Uyaran Yaşama ve Özdeşim/İçe atım alt boyutlarındaki puanları farklılık göstermektedir. Yurttan kalan öğrencilerin genel olarak bu alt boyutlarda daha yüksek puanlar elde ettikleri ve daha yüksek bir motivasyon ve uyaran yaşama düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Ailesi ile yaşayan öğrenciler ise bu alt boyutlarda biraz daha düşük puanlar elde etmişlerdir. Literatür incelendiğinde; Üniversite

öğrencilerine yönelik yapılmış bir çalışmada, katılımcıların yaşadıkları yere göre Bilmek ve Başarmak, Uyarın Yaşama alt boyutlarındaki puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Yaşadıkları yere göre farkın hangi gruptan kaynaklandığı incelendiğinde yurtda barınan katılımcıların boş zaman etkinliklerinde daha motive oldukları görülmektedir (Kaya, 2011). Elde edilen bu sonuç çalışmamızın sonucu ile paralellik göstermektedir. Bu bulgulara göre, yurtda kalan öğrencilerin, daha fazla sosyal etkileşim ve destekle birlikte, daha yüksek bir bilgi edinme, başarı ve özdeşim düzeyine sahip oldukları düşünülmektedir. Bu bulgulara göre, yurtda kalan öğrencilerin üniversite yaşamında daha aktif ve motive oldukları, çeşitli etkinliklere katıldıkları ve bu deneyimlerin bilmek ve başarmak, uyarın yaşama ve özdeşim/içe atım üzerinde olumlu etkileri olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada, haftalık boş zaman süresine göre BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için ANOVA kullanılmıştır (Tablo 15). Yapılan analiz sonuçlarına göre, katılımcıların haftalık boş zaman süresine göre Arkadaş Eksikliği ve İlgi Eksikliği alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Arkadaş Eksikliği alt boyutunda, haftalık 1-5 saat boş zamanı olan katılımcıların Arkadaş Eksikliği puan ortalaması, haftalık 11-15 saat boş zamanı olan katılımcıların puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgulara göre, daha sınırlı boş zamanı olan öğrencilerin arkadaş eksikliği hissiyle daha fazla karşılaşabileceği düşünülmektedir. İlgi Eksikliği alt boyutunda ise, haftalık 11-15 saat boş zamanı olan katılımcıların İlgi Eksikliği puan ortalaması, haftalık 16 saat ve üzeri boş zamanı olan katılımcıların puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgulara göre, daha fazla boş zamanı olan öğrencilerin ilgi eksikliği hissiyle daha fazla karşılaşabileceği düşünülmektedir. Elde edilen bulgulara göre, boş zaman süresi ile Arkadaş Eksikliği ve İlgi Eksikliği alt boyutları arasında ilişkiler bulunmaktadır. Daha sınırlı boş zamanı olan öğrencilerin arkadaş eksikliği hissine daha fazla sahip olabileceği, ancak daha fazla boş zamanı olan öğrencilerin ilgi eksikliği hissine daha fazla sahip olabileceği düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde; Uz, (2022) tarafından öğretmenler üzerine yapılan bir çalışmada, boş zaman süresine göre Boş Zaman Engelleri Ölçeği (BZEÖ) ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Güler, (2017); Ceylan, (2019) tarafından üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmalarda, boş zaman süresine göre Boş Zaman Engelleri Ölçeği (BZEÖ) ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bu elde edilen sonuçlar araştırmamızın sonuçları ile paralellik gösterse de Arkadaş eksikliği alt boyutu ile tezatlık göstermektedir. Diğer yandan Koçak (2005) tarafından idari, akademik

personel ve öğrencilere yönelik araştırmasında zaman alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç ise çalışmamızın zaman alt boyutu ile tezatlık gösterse de diğer alt boyutlar ile paralellik göstermektedir. Bu bulgulara göre, çalışmalar arasındaki farklılıkların sebebi, araştırmaların farklı coğrafi bölgelerde gerçekleştirilmesi ve farklı örnekleme gruplarının seçilmesi gibi etkenler olarak düşünülebilir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, haftalık boş zaman süresine göre katılımcıların Motivasyonsuzluk, Bilmek ve Başarmak ve Özdeşim/İçe atım alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Tablo 15). Motivasyonsuzluk alt boyutunda, haftalık 6-10 saat boş zamanı olan katılımcıların Motivasyonsuzluk puan ortalaması, haftalık 16 saat ve üzeri boş zamanı olan katılımcıların puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgulara göre, daha fazla boş zamanı olan öğrencilerin motivasyon eksikliği hissiyle daha az karşılaşabilecekleri düşünülmektedir. Bilmek ve Başarmak alt boyutunda ise, haftalık 16 saat ve üzeri boş zamanı olan katılımcıların Bilmek ve Başarmak puan ortalaması, haftalık 11-15 saat boş zamanı olan katılımcıların puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgulara göre, daha fazla boş zamanı olan öğrencilerin kendilerini geliştirme ve başarıya yönelik motivasyonlarının daha yüksek olabileceği düşünülmektedir. Özdeşim/İçe atım alt boyutunda ise, haftalık 16 saat ve üzeri boş zamanı olan katılımcıların Özdeşim/İçe atım puan ortalaması, diğer grupların puan ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgulara göre, daha fazla boş zamanı olan öğrencilerin kendilerini daha fazla içselleştirebilecekleri ve başkalarıyla daha çok özdeşleştirebilecekleri düşünülmektedir. Elde edilen bulgulara göre, boş zaman süresi ile Motivasyonsuzluk, Bilmek ve Başarmak ve Özdeşim/İçe atım alt boyutları arasında ilişkiler bulunmaktadır. Daha fazla boş zamanı olan öğrencilerin motivasyon eksikliği hissiyle daha az karşılaşabilecekleri, kendilerini geliştirme ve başarıya yönelik motivasyonlarının daha yüksek olabileceği, ve kendilerini daha fazla içselleştirebilecekleri düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde; Güler, 2017; Ceylan, (2019) tarafından üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmalarda, boş zaman süresine göre Boş Zaman Motivasyon Ölçeği (BZEÖ) ölçeği motivasyon alt boyutunda anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Elde edilen bu sonuç çalışmamızın sonucu ile paralellik göstermektedir. Diğer yandan, Uzun, (2016) Üniversite öğrencilerinin serbest zaman motivasyonları, haftalık serbest zaman sürelerine göre anlamlı farklılık saptanmamıştır. Üstün ve Kalkavan (2013) tarafından üniversite öğrencilerini motivasyonları üzerine yapmış olduğu bir araştırmada ise, motivasyonsuzluk, bilmek ve başarmak, uyaran yaşama, dışsal düzenleme altboyutlarında anlamlı farklılık görülmediği, özdeşim altboyutunda ise anlamlı farklılığın olduğu saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar araştırma sonuçlarımız ile tezatlık göstermektedir.

Bu tezde, katılımcıların algıladığı aylık gelir düzeyi ile boş zaman engelleri ve motivasyonu arasındaki ilişkiyi anlamak amacıyla ANOVA yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların algıladıkları gelir düzeyine bağlı olarak boş zamanın zaman alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Tablo 16). Bu bulgulara göre, gelir düzeyinin boş zaman aktivitelerine katılımı bir engel oluşturabileceği düşünülmektedir. Ancak yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre veriler yeterli olmadığından ikili karşılaştırmalar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilememiştir. Karaçar ve Paslı (2014) tarafından Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı Öğrencileri üzerine yaptığı araştırmada gelir düzeyi ile boş zaman engelleri arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Çavdar, (2019) tarafından Lise Öğrencileri üzerine yaptığı araştırmada gelir düzeyi ile boş zaman engelleri arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Bu sonuçlar, çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlar ile paralellik göstermektedir. Diğer yandan Demirel ve Harmandar (2009) tarafından üniversite öğrencileri üzerine; Dong ve Chick (2012)'in Çin'de bulunan 6 şehirde yaşayan bireyler üzerine uygulanan bir araştırmada da BZMÖ ile aylık gelir seviyeleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Alanyazında yeralan bu çalışmaların sonuçları çalışmamızın sonuçları ile tezatlık göstermektedir.

Üniversitenin boş zamanları değerlendirebilmede yeterli tesis ve olanaklara sahip olma yeterliliğine göre katılımcıların BZEÖ ile BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak için “bağımsız örneklem t-testi” yapılmıştır (Tablo 17). Araştırma sonuçlarına göre, tesis yeterliliği ile boş zaman engelleri ve motivasyon alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, tesislerin yeterliliği ile "Tesisler" alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Tesis ve olanakların yeterli olmadığını düşünen katılımcılar, tesisler alt boyutunda daha yüksek puanlar elde etmiştir. Bu bulgulara göre, tesislerin yetersiz olduğunu düşünen öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme konusunda daha fazla engelle karşılaşabileceği ve motivasyonlarının düşebileceği düşünülmektedir. Yapılan analiz sonucunda, tesis yeterliliği ile "Arkadaş Eksikliği" alt boyutu arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tesis ve olanakların yeterli olduğunu düşünen katılımcılar, arkadaş eksikliği alt boyutunda daha yüksek puanlar almıştır. Bu bulgulara göre, tesislerin yeterli olduğunu düşünen öğrencilerin sosyal ilişkiler ve arkadaşlık konusunda daha az engelle karşılaşabileceği ve bu nedenle daha yüksek motivasyona sahip olabileceği düşünülmektedir. Bu bulgulara göre, üniversitelerin öğrencilere yönelik tesis ve olanakların yeterliliğinin boş zaman aktivitelerine katılım ve motivasyon üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin tesislerin yeterliliği konusunda olumsuz düşüncelere sahip olmaları, boş zamanlarını değerlendirme konusunda daha fazla zorlukla karşılaşabilecekleri ve motivasyonlarının etkilenebileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada, tesis yeterliliği ile katılımcıların boş zaman motivasyonu alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, tesis yeterliliği ile motivasyonsuzluk, bilmek ve başarmak, uyaran yaşama ve özdeşim/içe atım alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur (Tablo 17). Tesis ve olanakların yeterli olduğunu düşünmeyen katılımcıların motivasyonsuzluk alt boyutunda daha yüksek puanlar elde ettiği görülmüştür. Bu sonuca göre, tesislerin yetersiz olduğunu düşünen öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme konusunda daha fazla motivasyon eksikliği yaşayabileceği düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde; Sabancı, (2016) tarafından öğrenim elemanları üzerine yapılan bir araştırmada tesis yetersizliği alt boyutuna ait puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu araştırma sonucu çalışmamızın sonucu ile tezatlık gösterirken, tesisler altboyutu sonuçları ile paralellik göstermektedir. Deniz, (2020) tarafından spor bilimleri öğrencileri üzerine yapılan bir araştırmada, öğrencilerin tesis alt boyutuna göre serbest zaman engellerinden; birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesisler/hizmet, zaman ve ilgi eksikliği parametrelerinde anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu araştırma sonucu çalışmamızın sonucu ile tezatlık gösterirken, tesisler altboyutu sonuçları ile paralellik göstermektedir. Diğer yandan, Ekinci, vd., (2014) tarafından üniversite öğrencileri üzerine yapılan bir araştırmada, katılımcıların tesis görüşlerine göre serbest zaman engelleri parametrelerinde anlamlı farklılık saptanmıştır. Elde edilen bu sonuç çalışmamızın sonucu ile kısmen paralellik göstermektedir. Yapılan analiz sonucunda, tesis yeterliliği ile "Bilmek ve Başarmak", "Uyaran Yaşama" ve "Özdeşim/içe atım" alt boyutları arasında da anlamlı farklar bulunmuştur. Tesis ve olanakların yeterli olduğunu düşünmeyen katılımcılar, bu alt boyutlarda daha yüksek puanlar almıştır. Elde edilen bu bulgulara göre, tesislerin yeterli olduğunu düşünen öğrencilerin bilgi edinme, başarıya ulaşma, çevreyle etkileşim ve kendilerini özdeşleştirme konularında daha yüksek motivasyona sahip olduğu düşünülmektedir. Bu bulgular, tesislerin yeterliliği ile boş zaman motivasyonu arasında önemli bir ilişki olduğunu ve tesislerin yetersiz olduğunu düşünen öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme konusunda daha fazla engelle karşılaşabileceği ve motivasyon eksikliği yaşayabileceği düşünülebilir. Kaya, (2011) ve Uzun, (2016) tarafından üniversite öğrencileri üzerine yapılan bir araştırmada, katılımcıların üniversitedeki tesis yeterliliği görüşlerine göre BZMÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Bu çalışmalardan elde edilen sonuç ile çalışmamızın sonucu arasında tezatlık bulunmaktadır.

Bu çalışmada, katılımcıların boş zamanlarında tercih ettikleri aktivite türü ile boş zaman engelleri ve motivasyonu arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, boş zaman aktiviteleri tercihlerine göre katılımcılar arasında anlamlı farklar olduğu belirlenmiştir (Tablo 18-19). Elde edilen bulgulara göre, katılımcıların tercih ettikleri aktivite türüne göre "Bilgi Eksikliği" alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 18). Bu sonuca göre, boş zamanlarında e-spor aktivitesini tercih eden katılımcıların bilgi eksikliği alt boyutunda daha düşük puanlar aldığı tespit edilmiştir. Diğer yandan, sinema-tiyatro ve park-bahçe gibi aktiviteleri tercih eden katılımcılar ise daha yüksek puanlar almıştır. Bu durum, farklı aktivite tercihlerinin bilgi eksikliği algısını nasıl etkileyebileceğini göstermektedir. Katılımcıların tercih ettikleri aktivite türüne göre "Tesisler" alt boyutunda da anlamlı bir fark bulunmuştur. Boş zamanlarında e-spor aktivitesini tercih eden katılımcıların tesisler alt boyutunda daha düşük puanlar aldığı görülmüştür. Bu durumun, e-spor gibi belirli bir aktivite türünün, fiziksel tesislere olan ihtiyacı azaltabileceği ve bu nedenle tesisler alt boyutunda daha düşük puanlar alındığı düşünülmektedir.

Bu çalışmada, katılımcıların boş zamanlarında tercih ettikleri aktivite türü ile motivasyonsuzluk, bilmek ve başarmak, uyaran yaşama ve özdeşim/içe atım alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, boş zaman aktiviteleri tercihlerine göre katılımcılar arasında anlamlı farklar olduğu belirlenmiştir (Tablo 19). Alan yazında yapılan bazı araştırmalar çalışmamızın sonucu ile tezatlık göstermektedir. Kaya, (2011) tarafından üniversite öğrencileri üzerine yapılan bir araştırmada, katılımcıların aktivite türleri ve BZMÖ Dışsal Düzenleme alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık saptanırken diğer alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanamamıştır. Elde edilen bu sonuç çalışmamızın sonucu ile tezatlık göstermektedir. Yapılan araştırma neticesinde elde edilen analiz sonuçlarına göre, katılımcıların tercih ettikleri aktivite türüne göre "Motivasyonsuzluk" alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuca göre, boş zamanlarında spor/fiziksel aktivite, park-bahçe ve kafe gibi aktiviteleri tercih eden katılımcıların motivasyonsuzluk alt boyutunda daha düşük puanlar aldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, e-spor, sosyal medya ve sinema-tiyatro gibi aktiviteleri tercih eden katılımcıların daha yüksek motivasyonsuzluk puanlarına sahip olduğu görülmüştür. Müzik dinleme aktivitesini tercih edenlerin de e-spor ve sinema-tiyatro tercih edenlere göre daha düşük motivasyonsuzluk puanlarına sahip olduğu belirlenmiştir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, farklı aktivitelerin motivasyon düzeyini etkileyebileceği düşünülmektedir. Bilmek ve başarmak alt boyutunda da boş zaman aktiviteleri tercihlerine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. E-spor aktivitesini tercih eden

katılımcıların bilmek ve başarmak alt boyutunda daha düşük puanlar aldığı görülmüştür. Spor/fiziksel aktivite, sosyal medya, kitap okuma ve müzik dinleme gibi aktiviteleri tercih eden katılımcılar ise daha yüksek bilmek ve başarmak puanlarına sahip olmuştur. Elde edilen bulgulara göre, farklı aktivite tercihlerinin kişilerin bilgi edinme ve başarıya ulaşma motivasyonu etkileyebileceği düşünülebilir. Uyarın yaşama ve özdeşim/içe atım alt boyutlarında da boş zaman aktiviteleri tercihlerine göre anlamlı farklar bulunmuştur. E-spor aktivitesini tercih edenlerin uyarın yaşama puanları müzik dinleme aktivitesini tercih edenlerden daha düşük bulunmuştur. Ayrıca, TV seyretme ve e-spor aktivitelerini tercih edenlerin özdeşim/içe atım puanları sosyal medya, kitap okuma ve müzik dinleme gibi aktiviteleri tercih edenlere göre daha düşük bulunmuştur. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, boş zaman aktivitelerinin katılımcıların motivasyon, bilgi edinme, başarıya ulaşma, uyarın yaşama ve özdeşim/içe atım düzeyleri üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Özellikle, e-spor ve sinema-tiyatro gibi aktivitelerin motivasyonsuzluk ve bilmek/başarmak alt boyutlarında olumsuz bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Diğer yandan, spor/fiziksel aktivite, sosyal medya, kitap okuma ve müzik dinleme gibi aktivitelerin katılımcıların motivasyon ve bilmek/başarmak düzeylerini artırdığı düşünülmektedir. Bu bulgulara göre, sosyal medya veya e-spor gibi aktivitelerin motivasyonu düşürebileceği ve bilmek/başarmak duygusunu azaltabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada, katılımcıların boş zaman engelleri ve boş zaman motivasyonu arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. İşlenen verilere göre, boş zaman engelleri alt boyutları ile boş zaman motivasyonu alt boyutları arasında ilişkiler bulunmuştur (Tablo 20). Elde edilen analiz sonuçlarına göre, Birey Psikolojisi alt boyutu ile Motivasyonsuzluk alt boyutu arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Elde edilen bu sonuca göre, bireylerin psikolojik durumlarının boş zaman aktivitelerine olan motivasyonlarını etkileyebileceği düşünülebilir. Ayrıca, Dışsal Düzenleme alt boyutu ile de pozitif bir ilişki bulunmuştur, bu bulgulara göre dışsal faktörlerin bireylerin motivasyon düzeylerini etkileyebileceği düşünülmektedir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, Bilgi Eksikliği alt boyutu ile Bilmek ve Başarmak, Uyarın Yaşama, Özdeşim/İçe atım ve Dışsal Düzenleme alt boyutları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, bilgi eksikliği yaşayan bireylerin bilgi edinme, yeni deneyimlere açıklık, kendilerine benzer kişilerle bağ kurma ve dışsal düzenlemelerden etkilenme eğiliminde oldukları düşünülmektedir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, Tesisler alt boyutu ile Motivasyonsuzluk arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç, bireylerin daha fazla

tesis erişimi olduğunda motivasyon eksikliğinin azaldığını göstermektedir. Ayrıca, Bilmek ve Başarmak, Uyarıcı Yaşama ve Özdeşim/İçe atım alt boyutlarıyla da pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, tesislerin bireylerin kendilerini geliştirme, yeni deneyimler yaşama ve başkalarıyla bağ kurma isteklerini destekleyebileceği düşünülmektedir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, Arkadaş Eksikliği alt boyutu ile Motivasyonsuzluk ve Dışsal Düzenleme alt boyutları arasında pozitif yönlü ilişkiler bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, arkadaş eksikliği yaşayan bireylerin motivasyon eksikliği yaşama ve dışsal düzenlemelere daha fazla ihtiyaç duyabileceği düşünülmektedir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, Zaman alt boyutu ile Bilmek ve Başarmak, Uyarıcı Yaşama ve Özdeşim/İçe atım alt boyutları arasında pozitif yönlü ilişkiler tespit edilmiştir. Bu sonuçlar zamanın, bireylerin kendilerini geliştirme, yeni deneyimler yaşama ve başkalarıyla bağ kurma motivasyonlarını olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir. Bu duruma göre, bireylerin daha fazla zamanları olduğunda bu tür aktivitelere daha fazla zaman ayırabilecekleri ve bu aktivitelerden daha fazla keyif alabilecekleri düşünülmektedir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, İlgi Eksikliği alt boyutu ile Özdeşim/İçe atım ve Dışsal Düzenleme alt boyutları arasında pozitif yönlü ilişkiler bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, ilgi eksikliği yaşayan bireylerin başkalarıyla benzerlik hissetme ve dışsal düzenlemelere daha fazla ihtiyaç duyabileceği düşünülmektedir. Bu bulgular, boş zaman engelleri ve boş zaman motivasyonu arasındaki ilişkilerin çok yönlü olduğunu göstermektedir. Bireylerin motivasyon düzeyleri, boş zamanlarında tercih ettikleri aktivitelerin türüne, engel ve motivasyon alt boyutlarına bağlı olarak değiştiği düşünülmektedir. Bu çalışma sonuçlarının, bireylerin daha tatmin edici boş zaman deneyimleri yaşamaları ve yaşam kalitelerini artırmaları için değerli olduğu düşünülmektedir.

5.2. Sonuç

Araştırma çerçevesinde elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

- Araştırma sonucunda, sınıf düzeyine göre katılımcıların BZEÖ ve BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).
- Araştırma sonucunda, cinsiyete göre katılımcıların BZEÖ ve BZMÖ alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($p > 0.05$).

- Araştırma sonucunda, yaş değişkenine göre katılımcıların BZE alt boyutunda anlamlı fark saptanmış, BZM alt boyutları puan ortalamaları arasında ise anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).

- Araştırma sonucunda, part-time çalışma durumuna göre katılımcıların BZE ve BZM alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).

- Araştırma sonucunda, fakülte değişkenine göre katılımcıların BZE ve BZM alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($p > 0.05$).

- Araştırma sonucunda, GANO'ya göre katılımcıların BZE ve BZM alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($p > 0.05$).

- Araştırma sonucunda, yaşadığı yer değişkenine göre katılımcıların BZE alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar saptanmamıştır ($p > 0.05$).

- Araştırma sonucunda, yaşadığı yer değişkenine göre katılımcıların BZM alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($p > 0.05$).

- Araştırma sonucunda, gelir düzeyine göre katılımcıların BZE ve BZM alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).

- Araştırma sonucunda, tesis yeterliliği değişkenine göre katılımcıların BZE ve BZM alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($p > 0.05$).

- Araştırma sonucunda, seçtikleri aktivite türüne göre katılımcıların BZE ve BZM alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($p > 0.05$).

- Araştırma sonucunda, BZE ile BZM alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır ($p > 0.05$).

5.3. neriler

Öğrencilerin motivasyonunu artırmak için ilgi odaklı ders içerikleri geliştirilebilir ve özel destek programları oluşturulabilir.

Daha sınırlı boş zamanı olan öğrenciler için arkadaşlık ilişkilerini geliştirmeye yönelik destek sağlanabilir. Bu, sosyal bağlantıları güçlendirecek grup etkinlikleri veya arkadaşlık ağları oluşturulması yoluyla gerçekleştirilebilir.

Öğrencilerin boş zamanlarını daha iyi değerlendirebilmeleri için etkinliklere katılımlarını teşvik etmek amacıyla bilgilendirici eğitimler düzenlenebilir. Öğrencilere boş zamanlarını değerlendirebilecekleri farklı seçenekler hakkında bilgi sağlanabilir.

Üniversiteler, öğrencilerin boş zamanlarını daha verimli ve memnuniyetle geçirebilmeleri için tesis ve olanaklarına daha fazla yatırım yapabilir. Spor salonları, sosyal etkinlik alanları, kütüphaneler, sanat stüdyoları gibi mekanlar öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olarak geliştirilebilir.

Boş zaman engellerini azaltmak için eğitim programlarında ve danışmanlık hizmetlerinde motivasyonu artırmaya yönelik stratejiler uygulanabilir.

Boş zaman etkinliklerine katılımı teşvik etmek için bilgi eksikliğini gidermek amacıyla kaynaklar sağlanabilir. Öğrencilere, boş zamanlarını nasıl değerlendirebilecekleri konusunda rehberlik ve bilgilendirme hizmeti sunulabilir.

Üniversiteler, cinsiyet eşitliği perspektifiyle kadın öğrencilere yönelik daha destekleyici politikalar geliştirebilir. Kadınların serbest zamanlarını değerlendirmelerini engelleyen faktörlerin ele alınması ve kadınlara yönelik özel destek programları oluşturulması önerilebilir.

Daha fazla araştırma yapılması ve farklı değişkenlerin, katılımcı gruplarının ve kültürel faktörlerin dikkate alındığı kapsamlı çalışmalar gerçekleştirilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K. Ü. & Güngör, A. (2005). İşbirlikli öğrenme ve geleneksel öğretimin okuduğunu anlama üzerinde etkileri ve cinsiyet ile ilişkileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 43(43), 355-378.
- Adam, I., Hiamey, S. E., & Afenyo, E. A. (2015). Leisure constraints in the university setting in Ghana. *Annals of Leisure Research*, 18(1), 145-158.
- Ağduman, F. (2014). *Üniversite öğrencilerinin boş zaman motivasyon ve tatminlerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Akbaba, A. ve Gökpınar, E. (2020). Boş Zaman Aktiviteleri ve Psikolojik İyi Oluş İlişkisi: İstanbul İli Örneği. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 9(1), 46-62.
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13), 343-361.
- Akburak, C. (2021). *Batman Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarının önündeki engellerin belirlenmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Akgün, A., & Akgün, Ö. E. (2018). The relationship between time management and academic achievement in college students. *International Journal of Higher Education*, 7(1), 76-87.
- Akkaşoğlu, S., & Akyol, C. (2020). Gençlerin boş zamanlarında rekreasyon faaliyetlerine katılım engelleri üzerine bir araştırma (a research on the obstacles for participations in recreation activities of youth in leisure time). *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(3), 2072-2089.
- Akyüz, A. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinlikleri ve Bunların Motivasyonları Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(3), 905-921.
- Akyüz, H., & Türkmen, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine yönelik tutumlarının incelenmesi: Bartın üniversitesi örneği. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4(Special Issue 1), 340-357.
- Alexandris, K., & Carroll, B. (1997). Demographic differences in the perception of constraints on recreational sport participation: Results from a study in Greece. *Leisure Studies*, 16(2), 107-125.
- Altunay, B. R., & Balci, V. (2018). Ankara ili Keçiören ilçesindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin boş zaman etkinliklerine katılım motivasyonu. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 50-63.
- Ardahan, F., Turgut, T., & Kaplan Kalkan, A. (2016). *Her yönüyle rekreasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık, 215.
- Ardahan F. (2012). Bireyleri Rekreatif Spor Etkinliklerine Motive Eden Faktörlerin Remm Ölçeğini Kullanarak Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi: Antalya Örneği, *Pamukkale Journal of Sport Science*, 4(2), 1-15.
- Argan, M., Yüncü, D., Coşkun, İ. O., Sevil, T., Özel, Ç. H., Yüncü, H. R., & Şimşek, K. Y. (2013). Rekreasyon yönetimi. *Anadolu Üniversitesi Web-ofset Tesisleri*.
- Argon, T., & Eren, A. (2004). *İnsan kaynakları yönetimi*. Nobel Yayın Dağıtım. No. 118s, Ankara.
- Arguz, İ., & Erdoğan, M. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Yönelik Tutumları ve Boş Zaman Motivasyonlarının İncelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-9.
- Arık, İ. A. (1996). *Motivasyon ve heyecana giriş*. İstanbul: Çantay Kitabevi, (s 318).

- Arslan, E., Namlı, A.Y. ve Doğaner, S. (2018). Üniversite öğrencileri neden aktif değiller? Katılımsal engeller. *Spormetre*, 16(4), 140-150.
- Aslan, M., & Doğan, S. (2020). Dışsal motivasyon, içsel motivasyon ve performans etkileşimine kuramsal bir bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11(26), 291-301.
- Aslan, N. (2009). An examination of family lesiure and family satisfactiom among traditional Turkish families. *Journal of Leisure Research*. 41 (2), 157–176.
- Atalay A, Akbulut A.K, Yücel A.S. (2013). Bireylerin Sosyal Algı ve Sosyalleşme Düzeylerinin Gelişiminde Rekreatif Uygulamaların Önemi, *Uluslararası Hakemli Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi*, 1 (1), 18-29.
- Atila, H. (2014). *Rekreasyon ve Animasyon*. 4. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara, 61-63.
- Axelsen, M. (2009). The power of leisure:“I was an anorexic; I'm now a healthy triathlete”. *Leisure Sciences*, 31(4), 330-346.
- Ayar, H. (2017). *Fitness ve crossfit merkezlerine rekreatif egzersiz amaçlı katılımı etkileyen faktörlerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Aydın, İ., & Yaşartürk, F. (2017). Fitnes katılımcıların rekreasyonel etkinliklere yönelik motivasyon düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3(Special Issue 2), 142-152.
- Ayhan, R., & Öçalan, M. (2022). Uçurma sörfü (kitesurfing) ile ilgilenen bireylerin serbest zaman egzersiz düzeyleri serbest zaman engelleri ve motivasyonlarının incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 27(1), 13-32.
- Aytürk, N. (2010). *Örgütsel ve yönetsel davranış*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Ayyıldız, E. (2022). Klasik Arap şiirinde zaman olgusu ve kökeni. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 22(1), 67-97.
- Bacanlı, H. (2005). *Gelişim ve öğrenme* (11. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bakır, M. (1990). *Rekreasyon ve turizm ilişkisinin turizm politikalarının oluşturulmasındaki önemi*. (Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Balcı, V., Demirtaş, M., Gürbüz, P., İlhan, A., & Ersöz, V. (2003). Ankara'daki üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarının araştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, 158(1).
- Bandura, A. (2000). Exercise of human agency through collective efficacy. *Current directions in psychological science*, 9(3), 75-78.
- Başaran, İ. E. (2000). *Örgütsel davranış insanın üretim gücü*. (Üçüncü Baskı), Ankara: Feryal Matbaası.
- Baysal, A. C., & Tekarslan, E. (1996). *İşletmeler İçin Davranış Bilimleri*. 2. Baskı, İstanbul.
- Birol, S. Ş., & Karaküçük, S. (2014). Sportif rekreasyon uygulama politikaları üzerine bir araştırma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, S. 16 (27), s. 80-86.
- Bosna, O. Ş., Bayazıt, B., & Yılmaz, O. (2017). Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarına engel olan faktörlerin incelenmesi (Üsküdar Üniversitesi Örneği). *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 200-211.

- Boz, H. (2013). Boş Zaman Etkinliklerinde Sinema ve Dijital Teknoloji Kullanımı. *Uluslararası İletişim ve Yeni Medya Dergisi*, 2(2), 127-137.
- Boz, Ş. (2015). Boş Zamanın Toplumsal ve Kültürel Boyutları: İzmir Örneği. *Electronic Turkish Studies*, 10(8), 371-386.
- Broughton, K., & Beggs, B. A. (2007). Leisure satisfaction of older adults. *Activities, Adaptation & Aging*, 31(1), 1-18.
- Budak, G. (2000). Öğrenen örgütlerde stratejik planlama ve stratejik öğrenme. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1).
- Budak, S. (2003). *Psikoloji sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara: 514.
- Burchardt, T. (2005). Beyond the (income) poverty line: what people value and why. *Journal of Social Policy*, 34(2), 175-195.
- Burton, D., & Bartlett, S. (2006). Shaping pedagogy from psychological ideas. *Education studies: Issues and critical perspectives*, 43.
- Büssing, A., Lötze, D., Glaser, J., & Heydenreich, J. (2010). Specific activities and interventions for the promotion of mental health in the workplace. *Health promotion international*, 25(2), 207-224.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Byrne, B. M. (2010). Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming. New York: Routledge.
- Carroll, B., & Alexandris, K. (1997). Perception of constraints and strength of motivation: Their relationship to recreational sport participation in Greece. *Journal of Leisure Research*, 29(3), 279-299.
- Ceylan, E. H. (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri rekreatif faaliyetlere katılmaya motive eden faktörlerin araştırılması (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Batman Üniversitesi).
- Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.). *Hillsdale, NJ: Erlbaum*.
- Coleman R, Barrie G. Manager's Guide. Çeviri: Harmancı M. (2000). *Yöneticinin Kılavuzu*. İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Cordell, H. K., McDonald, B. L., Teasley, R. J., Bergstrom, J. C., Martin, J., Bason, J., & Leeworthy, V. R. (1999). Outdoor recreation participation trends. Outdoor recreation in American life: a national assessment of demand and supply trends. *Champaign IL: Sagamore Publishing*, 219-322.
- Covington, M.V. (2000). Goal Theory, Motivation, and School Achievement: *An Integrative Review, Annual Review of Psychology*, (51), 171-200.
- Cüceloğlu, D. (2008). Duygusal Zekâ. Eğitim Öğretimde Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu Kitapçığı, İstanbul: Harp Akademileri Basım Evi.
- Çaglar, E., Canlan, Y., & Demir, M. (2009). Recreational exercise motives of adolescents and young adults. *Journal of Human Kinetics*, 22(1), 83-89.
- Çavdar, Ç. (2019). *Lise öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve rekreasyonel faaliyetlere katılımlarına engel olan faktörler* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

- Çelik, V., & Karadağ, E. (2017). Zaman Kavramı ve Değerlendirilmesi: Gençler Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Journal of Humanities and Social Sciences Researches*, 6(1), 159-171.
- Çoruh, Y. (2013). *Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel eğilimleri ve rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olan faktörler* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Çömük, N., & Zafer Erden. (2010). "Artistik buz pateninde üçlü sıçrayış performansının çeviklik ve reaksiyon zamanı ile ilişkisi." *Fizyoterapi Rehabilitasyon* s21.2, s75-80.
- Deci, E. L., Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., & Ryan, R. M. (1991). Motivation and education: The self-determination perspective. *Educational Psychologist*, 26(3-4), 325-346.
- Demirbaş, M., & Özkan, M. (2021). Yükseköğrenim öğrencilerinin zaman kullanım biçimleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 94, 141-153.
- Demirel, M., & Harmandar, D. (2009). Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel oluşturabilecek faktörlerin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 838-846.
- Demirel, M., Dumlu, Y., Gürbüz, B., & Balcı, V. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Etkinliklere Katılımını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi, 2. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, Aydın, Turkey, 600-607.
- Deveci, M. E., Tez, Ö. Y., & Gürbüz, P. G. (2021). Çocuk sporcuların rekreasyonel egzersize katılım motivasyonu ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 402-411.
- Dilekmen, M., & Şükrü, A. D. A. (2005). Öğrenmede güdülenme. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 113-123.
- Drakou, A., Tzetzis, G., & Mamantzi, K. (2008). Leisure constraints experienced by university students in Greece. *Sport Journal*, 11(1).
- Dong, E., Chick, G. (2012). Leisure Constraints in Six Chinese Cities, *Leisure Sciences*, 34, 417-435.
- Ekinci, E. Kalkavan, A. Üstün, D. ve Gürbüz, B. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Sportif ve Sportif Olmayan Rekreatif Etkinliklere Katılımlarına Engel Olabilecek Unsurların İncelenmesi, *Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-13.
- Elçi, İ., & Özdemir, G. (2017). Boş zamanın dinlenme, eğlenme ve kendini gerçekleştirme işlevleri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(53), 206-213.
- Emir, E. (2012). Rekreatif Etkinliklere Katılımın Önündeki Engellerin Belirlenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Emir, E., Öncü, E., & Gürbüz, B. (2012). Rekreatif etkinliklere katılımın önündeki engellerin belirlenmesi: Üniversite öğrencileri örneği. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 2012.
- Emir, E., Öncü, E., & Gürbüz, B. (2012). Rekreatif Etkinliklere Katılımın Önündeki Engellerin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Örneği Examination of Constraints to Leisure Activities in Turkish University Students. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 3895-3904.
- Ercan, L., Çakmak, M., & Kayabaşı, Y. (2008). Öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35), 53-64.
- Erden, M., & Akman, Y. (1997). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2, 188-227.
- Erden, M., & Akman, Y. (2002). *Gelişim ve öğrenme*. 11. Baskı, Ankara: Arkadaş Yayınevi.

- Erden, M., & Akman, Y. (2007). *Eğitim psikolojisi gelişim-öğrenme-öğretme*. 16. Baskı, Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Eroğlu, F. (2000). *Davranış bilimleri*. Beta Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, 245,365.
- Erzincanlı, S., Zaybak, A., & Khorshid, L. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve Zaman Yönetimi Becerileri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 31(2), 8-25.
- Feldman, R. S., & Garrison, M. (1996). *Understanding psychology*. (p. 440). New York: McGraw-Hill.
- Gedik, N. (1985). Gençliğin boş zamanları değerlendirmesi sorunları. *Tüm Hemşireler Dergisi*, 35.
- George, D., & Mallery, M. (2010). SPSS for windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update (10a ed.).
- Godbey, G. (2009). Outdoor recreation, health, and wellness, understanding and enhancing the relationship. *Washington: Resources for the Future*.
- Gökmen, H., Açıklan, A., Koyuncu, N., & Saydar, Z. (1985). *Yükseköğrenim öğrencilerinin serbest zaman etkinlikleri, kendilerini gerçekleştirme düzeyleri*. Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 10-22.
- Griffin, R. W. ve Ebert, R. J. (2004). *Business*. 7th. Edition, New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Güçlü, M. (2013). Gençlik döneminde boş zaman faaliyetlerinin yeri ve önemi, *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 160-169.
- Gül, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel eğilimleri ve katılım engelleri: Sındırgı meslek yüksekokulu öğrencilerine yönelik araştırma. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(36), 279-306.
- Güler, H. (2017). *Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin boş zaman engellerinin boş zaman motivasyonlarına etkisinin araştırılması (Bartın Üniversitesi örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Gülmez, H., & Özdemir, T. (2023). Sınıf öğretmenlerinin mesleki yabancılaşma ve motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 427-448.
- Güneş, G. (2019). *Namık Kemal Üniversiteleri öğrencilerinde serbest zaman motivasyonunun ve temel psikolojik ihtiyaçların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Güney, S. (2000). *Davranış bilimleri* (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 372, s:17.
- Gürbüz, B., & Karaküçük, S. (2008). Boş zaman engelleri ölçeği-28: Ölçek geliştirme, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 12(1), 3-10.
- Gürbüz, B., Öncü, E., & Emir, E. (2020). Boş zaman engelleri ölçeği: Kısa formunun yapı geçerliğinin test edilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 120–131.
- Gürbüz, M., & Aydın, A. H. (2012). Zaman kavramı ve yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2).
- Gürbüz, S., & Karaküçük, B. (2007). *Rekreasyon ve kentlileşme*. Ankara: Gazi Kitabevi.

- Gürsel, N., Güzel, P., & Yıldız, K. (2019). Kadınların rekreasyonel faaliyetlere katılımında motivasyon ve engelleri ile ilgili durum tespiti; Manisa ili Örneği. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 164-174.
- Güzel, P., Esentaş, M., & Tez, Ö. Y. (2020). Rekreatif egzersiz ve motivasyon: fitness merkezleri üzerine amprik bir çalışma. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 206-218.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., & Dinç, Y. (2009). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi örnek animasyon uygulamaları*. (güncellenmiş ikinci baskı). Ankara: Detay Yayıncılık, 15-16.
- Hair, J., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010) *Multivariate data analysis* (7th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Educational International.
- Hamer, M., Karageorghis, C. I., & Vlachopoulos, S. P. (2002). Motives for exercise participation as predictors of exercise dependence among endurance athletes. *Journal of Sport Medicine and Physical Fitness*, 42(2): 233-239.
- Hancock, P. A. (2018). On the design of time. *Ergonomics in Design*, 26(2), 4-9.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2010). *Education management*. Çeviri: Turan S. Eğitim Yönetimi, Ankara, Nobel Yayıncılık.
- Huang, C. Y., & Carleton, B. (2003). The relationships among leisure participation, leisure satisfaction, and life satisfaction of college students in Taiwan. *Journal of Exercise Science and Fitness*, 1(2), 129-132.
- Huang, J.M., Chao, C.Y., & Zhao, Y.K. (2013). Study on the factors of participation and motivation and leisure obstacle of Pingdong County slow Shi ball movement, *NCYU Physical Education, Health & Recreation Journal*, 12(3), 172-185.
- Iwasaki, Y. (2007). Leisure and quality of life in an international and multicultural context: What are major pathways linking leisure to quality of life?. *Social indicators research*, 82(2), 233-264.
- Kalkay, Y. K. (2019). *Güneydoğu anadolu bölgesi üniversite öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılım düzeyi ve engel olan faktörler* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Kandaz, G. N. ve Hergüner, G. (2007). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerin incelenmesi (Sakarya ili örneği). *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 1-9.
- Karabacak, E. (1993). *Medyanın tüketici davranışları üzerindeki etkisi ve pazarlama yönetimi açısından önemi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Karaçar, E., & Paslı, M. M. (2014). Turizm ve otel işletmeciliği programı öğrencilerinin rekreasyonel eğilimleri ve rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olan faktörler. *Turizm Akademik Dergisi*, 1(1), 29-38.
- Karadeniz, F., Müftüler, M., & Gülbeyaz, K. (2019). Üniversite öğrencilerinin serbest zaman aktivitelerine yönelik tutum ve engellerinin incelenmesi (Muğla Sıtkı Koçman Örneği). *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 21-36.
- Karaköse, Ö. F. (2021). Platon, Aristoteles ve Augustinus' ta Zaman Kavramı. *Trabzon İlahiyat Dergisi*, 8(1), 75-104.
- Karaküçük, S. (1997). *Rekreasyon serbest zamanları değerlendirme, Kavram, kapsam ve araştırma*. 2.Baskı, s.1, 117. Seren Ofset.
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon: Boş zamanları değerlendirme*. Bağırhan Yayınevi. 3. Baskı. Ankara.

- Kardaş, N. T., & Sadık, R. (2018). Ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin boş zaman motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 2(Özel Sayı 1), 31-38.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar, ilkeler ve teknikler*. (32.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, A. M. (2011). *Üniversite öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere yönelik tutumları ve boş zaman motivasyonlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Kılbaş, Ş. (1994). *Gençlik ve Boş zamanı değerlendirme*. Çukurova Üniversitesi Basımevi, Adana, 41.
- Kılıç, A., Şanlı, Ö., & Yıldırım, M. (2020). Boş Zaman Aktiviteleri ve Psikolojik İyi Oluş İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Turkish Studies*, 15(3), 123-138.
- Kılıç, M. (2014). *Öğrenmenin doğası* (11. Baskı). *Eğitim psikolojisi içinde*, 165-196. Pegem Akademi: Ankara
- Kilpatrick, M., Hebert, E., & Bartholomew, J. (2005). College students' motivation for physical activity: differentiating men's and women's motives for sport participation and exercise. *Journal of American College Health*, 54(2), 87-94.
- Kim, B., Heo, J., Chun, S., & Lee, L. (2011) Validation of the Leisure facilitator scale, *Leisure/Loisir*, 35(4):391-405.
- Koçoğlu, A. (2001). *Bankada çalışan işgörenin performansını artırmada etkili olan motivasyon faktörleri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Korkmaz, A. (2000). Yüksek öğretim gençliğinin problemleri. *Milli Eğitim*, 145, 41-45.
- Kozan, S. (2012). Boş zaman kavramı ve boş zamanı değerlendirme. *İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 29-40.
- Kuru, A. (2018). Boş zamanın temel fonksiyonları ve öğretmen adaylarının boş zamanlarını değerlendirme biçimleri. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 308-323.
- Küçükahmet, L. (2005). *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*. Nobel. (s. 113-118). Ankara: Nobel Yayınevi
- Lam, C. B., & McHale, S. M. (2015). Developmental patterns and parental correlates of youth leisure-time physical activity. *Journal of Family Psychology*, 29(1), 100.
- Lapa, T. Y., & Ardahan, F. (2009). Akdeniz üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenleri ve değerlendirme biçimleri. *Spor bilimleri dergisi*, 20(4), 132-144.
- Luthans, F. (2002). Positive organizational behavior: Developing and managing psychological strengths. *Academy of Management Perspectives*, 16(1), 57-72.
- Masmanidis, T., Gargalianos, D., & Kosta, G. (2009). Perceived constraints of Greek university students' participation in campus recreational sport programs. *Recreational Sports Journal*, 33(2), 150-166.
- Morgül, A. (2014). Boş zaman, tüketim ve ideoloji: Tarihsel bir perspektif. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(1), 27-39.
- Mutlu, İ. (2008). *Egzersiz yapan kişilerin boş zamanlarına yönelik tutumları üzerine bir araştırma (Kayseri ili örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

- Mutlu, İ., Yılmaz, B., Güngörmüş, H. A., Sevindi, T., & Gürbüz, B. (2011). Bireyleri rekreasyonel amaçlı egzersize motive eden faktörlerin çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılması, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13 (1), 54–61.
- Neale, M. A., & Northcraft, G. B. (1990). *Organizational behavior: A management challenge*. The Dryden Pres, USA, 198.
- Orel, F., & Yavuz, C. M. (2003). Rekreasyonel turizmde müşteri potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir pilot çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(11), 61–76.
- Ögel, Ü. (2013). *Kütüphane kaygısı: Bilkent Üniversitesi lisans öğrencileri üzerine bir çalışma*. (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Öncü, H. (2001). *Motivasyon (Güdülenme), Sınıf yönetimi*, Ed. Leyla Küçükahmet. Ankara: Nobel Yayınları.
- Önder, E. P., Arslan C. B. & Aslan, N. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Boş Zaman Değerlendirme Farkındalıkları: İzmir Örneği . *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (38) , 457-480.
- Önen, L. (2021). Orta ergenlik dönemindeki bireylerin boş zaman faaliyetlerine katılımlarına engel olabilecek unsurların belirlenmesi. *Sportive*, 4(2). 46-56.
- Örücü, E., & Kanbur, A. (2008). Örgütsel-yönetimsel motivasyon faktörlerinin çalışanların performans ve verimliliğine etkilerini incelemeye yönelik ampirik bir çalışma: hizmet ve endüstri işletmesi örneği. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 15(1), 85-97.
- Öz, E. K. (2014). *Otellerde sunulan rekreasyon hizmetlerinin müşteri memnuniyetine etkisi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Özaydın, N. (2011). Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin psikolojik ihtiyaçlarının ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 2(1), 102-111.
- Özbay, Y., & Erkan, S. (2008). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem akademi, 424-426.
- Özdilek, Ç., Demirel, M. ve Harmandar, D. (2007). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılım nedenleri ve düzeylerinin araştırılması. *International Journal Of Human Science*, 2 (4), 1-13.
- Özgener, Ş. (2000). Organizasyonlarda iş ahlakının kurumsallaşması. *MÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), 309-324.
- Özkalp, E., & Kirel, Ç. (1999). *Örgütsel davranış*, Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Ders kitapları.
- Özsaker, M. (2012). Gençlerin serbest zaman aktivitelerine katılamama nedenleri üzerine bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 126-131.
- Öztan, P. (2019). *LGBTİ bireylerin serbest zaman egzersiz düzeyleri, serbest zaman engelleri ve motivasyonlarının incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Öztürk, Z., & Dündar, H. (2003). Örgütsel motivasyon ve kamu çalışanlarını motive eden faktörler. *CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(2), 57-67.
- Pala, F., & Dinç, S. C. (2013). Kamu kurumlarında görev yapan personelin serbest zaman etkinliklerine katılımını engelleyen faktörlerin belirlenmesi. 2. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*, Aydın, 632–637.

- Pardee, R. L. (1990). Motivation theories of Maslow, Herzberg, McGregor & McClelland. A literature review of selected theories dealing with job satisfaction and motivation.
- Spracklen, K. (2017). The future of work and leisure by Stanley Parker (1971, London: MacGibbon and Kee). *Annals of Leisure Research*, 394-396.
- Pepe, K. (2008). Mehmet Akif Ersoy üniversitesinde okuyan öğrencilerin serbest zaman değerlendirme anlayış ve alışkanlıkları ile beklentilerinin araştırılması, *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 3 (1), 42-51.
- Petri, H. L. (1996). *Motivation: Theory, research and applications*. 4th Edition. Pasific Grove: Brooks/Cole Publishing Company.
- Petrović, J., & Dimitrijević, D. (2020). Family influence on leisure time of schoolchildren. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 12(4), 172-188.
- Plotnik, R., & Kouyoumdjian, H. (2013). *Introduction to psychology*. Cengage Learning.
- Polat, C. (2017). *Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılım engellerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (Kütahya İli örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Recepoğlu, E. (2013). Öğretmenlerin iş motivasyonlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 575-588.
- Rhodes, R. E., & Dean, R. N. (2009). Understanding physical inactivity: Prediction of four sedentary leisure behaviors. *Leisure Sciences*, 31(2), 124-135.
- Sabancı, G. (2016). *Öğretim elemanlarının rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Sabuncuoğlu, Z., & Tüz, M. (2001). *Örgütsel psikoloji*, Ezgi Kitabevi, 3. Baskı, Bursa, 100s.
- Sarıkaya, M., & Bayraktar, A. (2016). Boş zaman etkinliklerinin iş tatmini üzerindeki etkisi: Gaziantep Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi örneği. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 499-516.
- Schunk, D. H. (1991). Self-efficacy and academic motivation. *Educational psychologist*, 26(3-4), 207-231.
- Selçuk, Z. (2001). *Gelişim ve öğrenme* (8. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Selçuk, Z. (2003). *Gelişim ve öğrenme*, 9. Baskı. Ankara, Nobel Yayınları.
- Sevil, T., Şimşek, K. Y., Katırcı, H., Çelik, O., Çeliksoy, M. A., & Kocaekşi, S. (2012). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi*. Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Sezen, A. (2013). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin incelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 38, 1-18.
- Uzun, E. (2019). Gençlerin boş zaman etkinliklerine katılımını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 275-291.
- Uzun, F., Pepe, O. ve Turan, M.B. (2017). Investigation of relationship between factors hindering the participation of university students in recreational activities and their leisure motivations levels, *Turkish Online Journal of Educational Technology, Special Issue for INTE*; 298-303.

- Stipek, D., Salmon, J. M., Givvin, K. B., Kazemi, E., Saxe, G., & MacGyvers, V. L. (1998). The value (and convergence) of practices suggested by motivation research and promoted by mathematics education reformers. *Journal for Research in mathematics education*, 29(4), 465-488.
- Şahin, C. K., Akten, S., & Erol, U. E. (2011). A study to determine recreational participation tendency of the eğirdir vocational school students. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 10(1), 62-71.
- Şahin, F. (2013). Boş zaman aktiviteleri ve yaşam doyumu ilişkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 95-104.
- Şimşek, M. Ş., Akgemci, T., & Çelik, A. (2001). *Davranış bilimlerine giriş ve örgütlerde davranış*. Nobel Yayın Dağıtım, 2. Baskı, Ankara, 41.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2013). *Using multivariate statistics*. Vol. 6, pp. 497-516. Boston, MA: Pearson.
- Tolukan, E. (2010). *Özel yetenekle ilgili bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin rekreasyonel aktivitelere katılımlarına engel olabilecek unsurların belirlenmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Torkildsen, G. (2005). *Recreation and leisure management*. 5th Ed. London and New York: Routledge, Taylor and Francis Group.
- Tsai, E. H. L. (2005). A cross-cultural study of the influence of perceived positive outcomes on participation in regular active recreation: Hong Kong and Australian university students. *Leisure Sciences*, 27(5), 385-404.
- Türk Dil Kurumu (TDK), Boş zaman. <https://sozluk.gov.tr/> Erişim: 02.04.2023.
- Türk Dil Kurumu (TDK), Zaman. <https://sozluk.gov.tr/> Erişim: 01.04.2023.
- Türkay, O., Korkutata, A., Şengül, S., & Solmaz, S. A. (2015). Animasyon hizmetlerinin rekabet gücüne katkısı: Otel işletmelerinde katılımcı ve pazar yönlü örgüt kültürünün etkileri bağlamında bir araştırma. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 6(12), 79-102.
- Türker, N., Ölçer, H., & Aydın, A. (2016). Yerel halkın serbest zaman değerlendirme alışkanlıkları: Safranbolu örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1).
- Tütüncü, Ö. ve Aydın, İ., (2014). Toplum ve açık hava rekreasyon faaliyetleri: ABD örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(1), 118 -120.
- Tütüncü, Ö., Aydın, İ., Küçükusta, D., Nilgün, A., & İlkay, T. (2011). Üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen unsurların analizi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(2), 69-83.
- Uz, V. (2022) Öğretmenlerin boş zaman engellerinin demografik değişkenler açısından incelenmesi: Karaman ili örneği. *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 4(2), 35-41.
- Uzun, F. (2016). *Üniversite öğrencilerinin serbest zaman motivasyonları ile rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olan faktörlerin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Ülgen, G. (1997). *Eğitim psikolojisi: Kavramlar, ilkeler, yöntemler, kuramlar ve uygulamalar*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Üstün, Ü. D., & Kalkavan A. (2013). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerini rekreatif faaliyetlere katılmaya motive eden faktörlerin araştırılması, *II. Rekreasyon Araştırma Kongresi*, s 620-630, Aydın

- Üstün, Ü. D., & Kalkavan, A. (2013). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerini rekreatif faaliyetlere katılmaya motive eden faktörlerin araştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Üstündağ, E., & Özalp, E. (2021). Boş zaman aktivitelerinin stres ve kaygı düzeyleri üzerindeki etkisi: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 23(45), 43-52.
- Vaino, K., Holbrook, J., & Rannikmäe, M. (2012). Stimulating students' intrinsic motivation for learning chemistry through the use of context-based learning modules. *Chemistry Education Research and Practice*, 13(4), 410-419.
- Vallerand, R. J., & Blissonnette, R. (1992). Intrinsic, extrinsic, and amotivational styles as predictors of behavior: A prospective study. *Journal of personality*, 60(3), 599-620.
- Westen, D. (1999). *Psychology, mind, brain & culture*, New York: John Wiley & Sons, Inc
- Woolfolk, A., & Margetts, K. (2012). *Educational psychology* (Australian edition). Pearson Higher Education AU.
- Yaşartürk, F. ve Aydın, O. (2020). Üniversitede öğrenim gören elit düzey bocce sporcularının rekreasyon faaliyetlerine yönelik tatmin ve benlik algısı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 449-461.
- Yazıcı, H. (2008). *Motivasyon* (1.Baskı). Yaşar Özbay ve Serdar Erkan (Editörler). Eğitim Psikolojisi içinde (s.423-449). Ankara: Pegem Akademi.
- Yazıcı, H. (2009). Öğretmenlik mesleği, motivasyon kaynakları ve temel tutumlar: Kuramsal bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 33-46.
- Yazıcı, M. (1998). *Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme anlayış ve alışkanlıkları üzerine karşılaştırmalı bir araştırma (Atatürk Üniversitesi örneği)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Yeşil, A. (2016). Liderlik ve motivasyon teorilerine yönelik kavramsal bir inceleme. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 158-180.
- Yeşilyaprak, B. (2002). Üniversiyete devam eden ve etmeyen bir grup gencin psikolojik belirtiler açısından karşılaştırılması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 2(18), 35-42.
- Yetiş, Ü. (2000). *Kamu kuruluşlarında çalışan devlet memurlarının boş zaman faaliyetlerini değerlendirme alışkanlıkları (Tügsaş örneği)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Yükseköğretim Program Atlası (Yökatlas). <https://yokatlas.yok.gov.tr/> Erişim: 15.07.2023.
- Yörükoğlu, A. (1980). *Çocuk ruh sağlığı* (3.Baskı). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 5.

EKLER

Ek-1 Kişisel Bilgi Formu

Sayın öğrenci,

Bu anket formu Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde "ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SERBEST ZAMAN MOTİVASYONLARI İLE REKREASYONELETKİNLİKLERE KATILIMINA ENGEL OLAN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ" adlı yüksek lisans tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Anketteki sorulara vereceğiniz samimi ve objektif cevaplarınız bizim için çok önemlidir. Anket üzerine isim yazmayınız. Toplanan veriler sadece bu çalışmada bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Aşağıdaki her soruya kendi kişisel durumunuza uygun cevap seçeneğini (X) işareti ile işaretleyiniz. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız. Katkınız ve desteğiniz için teşekkür ederim.

Lukman ÖNEN

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

1.Yaşınız :

() 18-21, () 22-25, () 26 ve üzeri,

2.Cinsiyetiniz :

() Kadın, () Erkek

3.Fakülteniz:

() Tıp, () Turizm, () Mühendislik, () Eğitim,
Diğer

4.Bölümünüz:

5.Öğrenim Gördüğünüz Sınıf düzeyi:

Hazırlık () 1.Sınıf () 2.Sınıf () 3.Sınıf () 4.Sınıf ()

6.Genel Akademik Not Ortalamanız:

() 1,99 ve altı () 2,00-2,49 () 2,50-3,00 () 3,01 ve üzeri

7.Şuan Yaşadığınız Yer:

() Yurt () Aile () Evde (arkadaşlar ile)

8.Üniversiteye gelmeden önceki yaşam yeriniz:

() Kırsal Kesim () İlçe () Şehir Merkezi

9.Aylık gelir durumunuz:

() İyi () Orta () Kötü

10.Öğrenim gördüğünüz zaman dışındaki zamanlarınızda ek gelir elde etmek için Part-Time işlerde çalışıyor musunuz?

Evet () Hayır ()

11.Haftalık boş zaman süreniz :

1-5 saat () 6-10 saat () 11-15 saat () 16 saat ve üstü ()

12.Üniversitenin boş zamanlarınızı değerlendirebilmede yeterli tesis ve olanaklara sahip olduğunu düşünüyor musunuz?

() Evet () Hayır

13.Boş zaman sürelerinizde hangi aktiviteyi tercih edersiniz:

Spor ve Fiziksel aktiviteler(), E-Spor(), Sosyal Medya(), Sinema-Tiyatro()
Park-Bahçe ve Kafe(), TV Seyrederek(), Kitap okumak(), Müzik Dinlemek()
Diğer.....
.....()

Ek-2 Boş Zaman Engelleri Ölçeği

Maddeler	Kesinlikle Önemsiz	Önemsiz	Önemli	Kesinlikle Önemli
1. Aktivitelerin yorgunluk hissi vermesi	1	2	3	4
2. Kendini yorgun hissetmek	1	2	3	4
3. Sakatlanmaktan korkmak	1	2	3	4
4. Nerden öğreneceğini bilmemek	1	2	3	4
5. Nerede katılacağını bilmemek	1	2	3	4
6. Öğretecek kimsenin olmaması	1	2	3	4
7. Tesis donanımının yetersiz olması	1	2	3	4
8. Tesislerin yetersiz olması	1	2	3	4
9. Tesislerin kalabalık olması	1	2	3	4
10. Arkadaşlarının zamanının olmaması	1	2	3	4
11. Beraber katılacak kimsenin olmaması	1	2	3	4
12. Arkadaşlarının bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlanmaması	1	2	3	4
13. Aile için zaman ayırmak zorunda olmak	1	2	3	4
14. Sosyal etkinlikler için zaman ayırmak zorunda olmak	1	2	3	4
15. Program zamanlarının uygun olmaması	1	2	3	4
16. Geçmişte bu tür etkinlikleri sevmemek	1	2	3	4
17. İlgili olmamak	1	2	3	4
18. Rutin programı bozmak istememek	1	2	3	4

Ek-3 Boş Zaman Motivasyon Ölçeği

Boş Zaman: Bireyin çalışma saatleri ve zorunlu olarak kendine ayıracağı zamanın dışında kalan, özgürce kullanabilme ve seçme şansına sahip olduğu bir zaman parçasıdır. Serbest zamanlarınızda en sık yaptığınız etkinlikleri belirtiniz ve aşağıdaki ölçeği kullanarak, boş zamanlarınızda yaptığınız aktivitelere katılma nedeninize en uygun seçeneği işaretleyiniz.	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Diğer işleri yapmaktan kurtulmak için					
2. Boş zaman aktivitelerini neden yaptığımı bilmiyorum					
3. Mücadele gerektiren ilginç şeylerin üstesinden gelmeye çalışmak doyum hissi veriyor					
4. Hiçbir iş yapmayan birisi gibi görünmek istemediğim için					
5. Bana çekici gelen konular hakkında daha fazla bilgi edinmenin beni memnun etmesi					
6. Kişisel düzeyde gelişim sağlamanın bir yolu olarak gördüğüm için					
7. Bu tür aktiviteleri yaparken kendimi özgür hissettiğim için					
8. Emin değilim ama boş zaman aktivitelerin bana uygun olmadığını düşünüyorum					
9. İlginç aktiviteler yaparak kendimi geçtiğimi hissediyorum					
10. Hayatta mutlu olmak için boş zaman aktivitelerine gerçekten ihtiyaç duyulduğu için					
11. Bazen diğerleri tarafından takdir edilmemi sağladığı için					
12. İlğimi çeken konuları derinliğine (daha iyi) anlamama imkan verdiği için					
13. Diğer alanlarda benim için önemli olan becerileri kazanmamın bir yolu olarak gördüğüm için					
14. Boş zaman aktiviteleri beni gerçekten yüce/asil hissettirdiği için					
15. Emin değilim ama çok iyi yapabileceğim bir aktivitenin olmadığı gibi bir fikrim var					
16. Mücadele gerektiren aktiviteleri yaparken kendimi geçtiğimi (aştığımı) hissettiğim için					
17. Kendimi kesinlikle meşgul hissetmek istediğim için					
18. Diğerlerine kendimin dinamik bir insan olduğumu göstermek için					
19. Kendimin diğer yönlerini keşfetmenin bir yolunun da boş zaman aktivitelerine katılmaktan geçtiğini düşündüğüm için					
20. Tamamen rahatlama hissi verdiği için					
21. Karışık aktiviteleri yapmaya çalışırken kendimi hoşnut hissediyorum					
22. Boş zamanlarımda kendimin kesinlikle iyi bir ruh halinde olmasını istediğim için					

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
BAŞKANLIĞI
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :08/07/2022 Toplantı Sayısı:08 Karar No :2022/296
Araştırmanın Başlığı	Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları İle Rekreatif Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörlerin İncelenmesi
Sorumlu Araştırmacı	Doç. Dr. Duygu HARMANDAR DEMİREL
Yardımcı Araştırmacı	Lisansüstü Öğrenci Lukman ÖNEN
Etik Kurul Kararı	10374 sayılı başvuru değerlendirilmiş olup, araştırma Etik Kurul tarafından uygun görülmüştür.

ASLI GİBİDİR
08/07/2022

Doç. Dr. Ahmet KURNAZ
Etik Kurul Başkanı